

**ENTEGRE RAPORLAMA UYGULAMALARININ ENTEGRE
RAPORLAMA KULLANAN İŞLETMELER
AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ:
ÜRETİM İŞLETMESİNDE BİR UYGULAMA**

(Yüksek Lisans Tezi)

Şeyda DEMİR

Kütahya - 2019

T.C
KÜTAHYA DUMLUPINAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İşletme Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

**ENTEGRE RAPORLAMA UYGULAMALARININ ENTEGRE
RAPORLAMA KULLANAN İŞLETMELER
AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ: ÜRETİM İŞLETMESİNDE
BİR UYGULAMA**

Danışman:
Dr. Öğr. Üyesi Metin ÇALIK

Hazırlayan:
Şeyda DEMİR

Kütahya – 2019

Kabul ve Onay

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne,

Bu çalışma, jürimiz tarafından İşletme Anabilim/Anasanat Dalında YÜKSEK LİSANS
TEZİ ÇALIŞMA RAPORU olarak kabul edilmiştir.

Başkan.....

(İmza)

Üye.....

(İmza)

Üye.....

(İmza)

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

İmza

Prof. Dr. Atilla BATUR

Enstitü Müdürü

Bilimsel Etik Bildirimi

Yüksek Lisans tezi olarak hazırladığım “Entegre Raporlama Uygulamalarının Entegre Raporlama Kullanan İşletmeler Açısından Değerlendirilmesi: Üretim İşletmesinde Bir Uygulama” adlı çalışmanın öneri aşamasından sonuçlandığı aşamaya kadar geçen süreçte bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle uyduğumu, tez içindeki tüm bilgileri bilimsel ahlak ve gelenek çerçevesinde elde ettiğimi, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığımı, bu çalışmamda doğrudan veya dolaylı olarak yaptığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu beyan ederim.

...../...../2019

Şeyda DEMİR

Özgeçmiş

21 Ocak 1992 tarihinde doğdu. İlköğrenimini Kütahya ili Simav ilçesi Osmanbey ilkokulunda tamamladı. Ortaokulu Kütahya Azot İlköğretim okulunda tamamladı. Lise öğrenimini Kütahya Fatih Anadolu lisesinde tamamladı.2010-2014 yılları arasında Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümünü tamamladı.2014 yılında Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Ana Bilim Dalı Muhasebe ve Denetim Bölümünde Yüksek Lisansa başladı.

ÖZET

ENTEĞRE RAPORLAMA UYGULAMALARININ ENTEĞRE RAPORLAMA KULLANAN İŞLETMELER AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ: ÜRETİM İŞLETMESİNDE BİR UYGULAMA

DEMİR, Şeyda

Yüksek Lisans Tezi, İşletme Ana Bilim Dalı
Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Metin ÇALIK
Kasım, 2019, 108 sayfa

Kurumsal raporlama alanında bir fenomen olan entegre raporlama finansal ve finansal olmayan bilgileri entegre bir rapor seti halinde sunmaktadır. Yüksek kaliteli entegre rapor hazırlama zor olsa da yapılan çalışmalar üretilen entegre raporlarla belirli yönlerden kalite eksikliği olduğunu göstermiştir. Raporlama kalitesi ile ilgili en büyük eksiklik işletmelerin bilgi tekrarlama oranlarındaki zayıflıktır. Entegre düşünce yapısındaki yaklaşımındaki temel felsefe, ekolojik ve toplumsal kaynaklarla ekonomik kaynakları finansal raporlamaya dahil edilebileceğidir. Böylece finansal bilgi kullanıcıları için finansal ve finansal olmayan öğeler arasındaki ilişki şeffaf ve karşılaştırılabilir bir şekilde sunulabilir. Bu çalışmada, entegre raporlamanın kavramsal çerçevesinden bahsedilmekte, entegre raporun içeriğini ve sermaye unsurlarını açıklanarak bilgi ile entegre rapor arasındaki ilişkiyi araştırılmaktadır.

İşletmeler sürdürülebilirlik ve kurumsal sosyal sorumluluk raporları ürettiyor olsalar da, paydaşlardan finansal bilgi kullanıcılarına yardımcı olacak finansal ve finansal olmayan bilgileri sunamazlar. İşletmelerin değer yaratma kabiliyetini etkileyen hususların dahil edildiği entegre raporların kalitesi ve uzunluğu değişiklik göstermektedir.

İşletmelerin ihtiyaç duydukları iş döngülerini açıklamalarında kısa, orta ve uzun vadede değer yaratma yollarını tanımlarken yardımcı olarak entegre raporlama kullanırlar. Entegre raporlama finansal raporlamaya paralel ve bağımsız olarak, finansal olmayan bilgi ve verilere de odaklanır. Bu durum ekolojik, toplumsal, yönetim ve finansal faktörlerle ilgili uzun vadeli yatırımlar için bir motivasyon yaratır. Entegre raporlamada standart bir formatın bulunmaması, daha güvenli yatırım kararları alma ve interneti kullanarak sürdürülebilirlik ve ekonomik değerleri belirleme ve bağlama sorumluluğunu paydaşlara aktarmaktadır.

Bu çalışmada iki soruya cevap aranmaktadır. Bunlardan ilki firmalar tarafından yayımlanan entegre raporların uzunluğu ile bu raporların kalitesi arasında bir ilişkinin var olup olmadığıdır. İkinci soru ise entegre rapora dahil edilen bazı kurumsal özelliklerin entegre raporların kalitesini ne ölçüde etkilediğidir. Bu sorulara cevap ararken içerik analizi yöntemi Nvivo paket programı kullanılarak analiz gerçekleştirilmiştir.

Uygulama alanı olarak seçilen Çimsa Şirketi'nin yayınlanan 2016-2017-2018 entegre raporlarında Uluslararası Entegre Raporlama Çerçevesi'nin klavuz ilkeleri açısından değerlendirilmesi yapılarak bu ilkelerin ne ölçüde uygunluk gösterdiği incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Entegre Raporlama, Finansal Raporlama, Sürdürülebilirlik Raporu.

ABSTRACT**EVALUATION OF INTEGRATED REPORT APPLICATIONS IN TERMS OF
INTEGRATED REPORTING: AN APPLICATION IN PRODUCTION
BUSINESS****DEMİR, Şeyda****M. Sc. Thesis, Department of Business Management****Supervisor: Asst. Prof. Metin ÇALIK****November, 2019, 108 pages**

Integrated reporting, a phenomenon in the field of corporate reporting, provides financial and non-financial information in an integrated report set. Although it is difficult to prepare high quality integrated reports, studies have shown that there is a lack of quality in certain aspects with integrated reports produced. The biggest deficiency in reporting quality is the weakness in the repetition rate of the enterprises. The basic philosophy in the approach of integrated thinking is that ecological and social and economic resources can be included in financial reporting. Thus, for users of financial information, the relationship between financial and non-financial elements can be presented in a transparent and comparable way. In this study, the conceptual framework of integrated reporting is mentioned, the content of the integrated report and the capital elements are explained and the relationship between information and integrated report is investigated.

Although businesses produce sustainability and corporate social responsibility reports, they cannot provide financial and non-financial information from stakeholders to help users of financial information. The quality and length of integrated reports, which include issues affecting the ability of businesses to create value, vary.

They use integrated reporting to assist businesses in describing ways of creating value in the short, medium and long term in explaining the business cycles they need. Integrated reporting also focuses on non-financial information and data, independent and parallel to financial reporting. This creates a motivation for long-term investments related to ecological, social, governance and financial factors. The lack of a standard format for integrated reporting transfers the responsibility to stakeholders to make safer investment decisions and to identify and link sustainability and economic values using the Internet.

In this study, answers to two questions are sought. The first is whether there is a relationship between the length of the integrated reports published by the firms and the quality of these reports. The second question is to what extent some organizational features included in the integrated report affect the quality of the integrated reports. When searching for answers to these questions, content analysis method was applied using Nvivo package program.

In the 2016-2017-2018 integrated reports of Çimsa Company, which was selected as the application area, the International Integrated Reporting Framework was evaluated in terms of guidelines and the extent of compliance with these principles was examined.

Keywords: Integrated Reporting, Financial Reporting, Sustainability Report

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖZET.....	v
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER	vii
TABLolar LİSTESİ.....	xii
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xiii
KISALTMALAR.....	xiv
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM FİNANSAL RAPORLAMA

1.1. FİNANSAL RAPORLAMA GENEL AÇIKLAMALAR	4
1.2. FİNANSAL TABLOLARIN TARİHSEL GELİŞİMİ	4
1.3. FİNANSAL TABLOLARIN KULLANICILARI.....	5
1.4. FİNANSAL RAPORLAMAMANIN GENEL NİTELİKLERİ	6
1.4.1. Değerleme Esaslarının İhtiyaca Uygunluk Açısından İncelenmesi.....	6
1.4.2. Değerleme Esaslarının Güvenilirlik Açısından İncelenmesi	7
1.4.3. Değerleme Esaslarının Anlaşılabilirlik Açısından İncelenmesi	7
1.4.4. Değerleme Esaslarının Karşılaştırılabilirlik Açısından İncelenmesi	7
1.5. FİNANSAL TABLOLARIN GENEL İLKELERİ	9
1.5.1. Önemlilik	9
1.5.2. Muhasebe Bilgilerinin Özellikleri Bakımından	9
1.5.3. Fayda Maliyet İlişkisi	9
1.5.4. Netleştirme (Mahsup)	9
1.5.5. Muhasebe Politikaları	10
1.5.6. İşletmenin Sürekliliği Kavramı.....	10
1.5.7. Zamanlılık.....	10
1.5.8. Tahakkuk Esası.....	10
1.5.9. Raporlama Dönemi.....	10
1.6. FİNANSAL RAPORLAMADA ESAS ALINACAK TEMEL KAVRAMLAR	11
1.6.1. Sosyal Sorumluluk.....	11
1.6.2. Kişilik	11
1.6.3. İşletmenin Sürekliliği.....	12
1.6.4. Dönemsellik.....	12
1.6.5. Parayla Ölçme.....	12

1.6.6. Maliyet Esası.....	13
1.6.7. Tarafsızlık ve Belgelendirme.....	13
1.6.8. Tutarlılık	13
1.6.9. Tam Açıklama.....	13
1.6.10. İhtiyatlılık.....	14
1.6.11. Önemlilik	14
1.6.12. Özün Önceliği	14
1.7. FİNANSAL RAPORLAMADAN FİNANSAL OLMAYAN RAPORLAMAYA.....	14
1.7.1. Sosyal Sorumluluk Raporlaması.....	17
1.7.2. Sürdürülebilirliğin Tanımı ve Sürdürülebilirlik Raporlaması	17
1.7.3. Entegre Raporlamaya Doğru	18
1.8. KURUMSAL RAPORLAMADAN ENTEGRE RAPORLAMAYA GEÇİŞ	19
1.8.1. Geleneksel Raporlama ile Entegre Düşünce Yapısının Karşılaştırılması	20
İKİNCİ BÖLÜM	
ENTEGRE RAPOR İÇİN KAVRAMSAL ÇERÇEVE	
2.1. ENTEGRE RAPOR	22
2.1.1. Entegre Raporlama Kavramı	22
2.1.2. Entegre Raporlamanın Doğası	23
2.2. ENTEGRE RAPORLAMANIN GELİŞİMİ.....	24
2.2.1. Çevresel Raporlama.....	27
2.2.2. Üçlü Raporlama	27
2.2.3. Sürdürülebilirlik Raporlaması.....	28
2.2.4. Entegre Raporlama	29
2.3. İŞLETMELERİN ENTEGRE RAPORLAMAYA YÖNELME NEDENLERİ	30
2.3.1. Entegre Raporlamanın Kısıtları	31
2.3.2. Entegre Raporlamanın Yapısı	33
2.3.2.1. Güney Afrika Entegre Raporlama Konseyi Çalışma Rehberi	33
2.3.2.2. Uluslararası Entegre Raporlama Çerçevesi	34
2.4. ENTEGRE RAPORLAMA KALİTESİNİ ETKİLEYEN ETMENLER.....	34
2.5. ENTEGRE RAPORLAMANIN KILAVUZ İLKELERİ	35
2.5.1. Stratejik Odak Ve Geleceğe Yönelim.....	35
2.5.2. Bilgiler Arası Bağlantı	35

2.5.3. Paydaşlarla İlişkiler.....	35
2.5.4. Önemlilik	36
2.5.5. Kısa ve Öz Olma.....	36
2.5.6. Güvenilirlik ve Eksiksizlik	36
2.5.7. Tutarlılık ve Karşılaştırılabilirlik	36
2.6. ENTEGRE RAPORLAMA İÇERİK ÖĞELERİ.....	37
2.6.1. Kurumsal Genel Görünüm ve Dış Çevre	37
2.6.2. Kurumsal Yönetim.....	37
2.6.3. İş Modeli	37
2.6.4. Riskler ve Fırsatlar.....	37
2.6.5. Strateji ve Kaynak Aktarımı	38
2.6.6. Faaliyet Sonucu.....	38
2.6.7. Genel Görünüş	38
2.6.8. Genel Raporlama İlkeleri.....	38
2.7. ENTEGRE RAPOR SERMAYE ÖĞELERİ.....	39
2.8. İŞLETMELER AÇISINDAN ENTEGRE RAPORLAMAMANIN ÖNEMİ.....	40
2.8.1. İşletme Yönetimi ve Personel Bakımından Entegre Raporlamanın Önemi ..	40
2.8.2. Paydaşlar Bakımından Entegre Raporlamanın Önemi	41
2.8.3. Yasal Düzenleyiciler Açısından Entegre Raporlamanın Önemi.....	42
2.9. DOĞAL, SOSYAL VE EKOLOJİK ÇEVRE AÇISINDAN ENTEGRE RAPORLAMAMANIN ÖNEMİ	42
2.9.1. Sosyal Çevre (Paydaşlar) bakımından Entegre Raporlamanın Önemi	42
2.9.2. Çevresel Bakımdan Entegre Raporlamanın Önemi	43
2.10. ENTEGRE RAPORLAMAYA İLİŞKİN DİĞER HUSUSLAR.....	43
2.10.1. Entegre Raporlamaya Duyulan İhtiyaç Analizi	43
2.10.2. Entegre Raporlamanın Sağladığı Faydalar	45
2.10.3. Entegre Raporlamanın Zorlukları ve Eleştirileri	47
2.10.4. Entegre Raporlamanın Denetlenmesi	48
2.10.5. Entegre Raporlamanın Finansal Raporlama ve Sürdürülebilirlik Raporlaması ile Karşılaştırılması	49
2.10.6. Entegre Raporlamanın Dünyadaki Gelişimi	50
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	
ÇİMSA ÇİMENTO A.Ş'NİN 2016-2017-2018 ENTEGRE FAALİYET RAPORLARININ ULUSLARARSI ENTEGRE RAPORLAMA KILAVUZ İLKELERİ AÇISINDAN İNCELENMESİ	
3.1. LİTERATÜR TARAMASI.....	54

3.2. UYGULAMANIN AMACI.....	55
3.3. UYGULAMANIN KAPSAMI.....	57
3.4. UYGULAMANIN YÖNTEMİ.....	57
3.4.1. İçerik Analizi	57
3.4.2. Veri Analizi.....	58
3.5. BULGULAR VE ELDE EDİLEN SONUÇLAR	60
3.5.1. Stratejik Odak ve Geleceğe Yönelim Kılavuz İlkesi	67
3.5.1.1. Çimsa Çimento 2016 Entegre Raporu’nun Stratejik Odak ve Geleceğe Yönelim Kılavuz İlkesi Açısından İncelenmesi	68
3.5.1.2. Çimsa Çimento 2017 Entegre Raporu’nun Stratejik Odak ve Geleceğe Yönelim Kılavuz İlkesi Açısından İncelenmesi	69
3.5.1.3. Çimsa Çimento 2018 Entegre Raporu’nun Stratejik Odak ve Geleceğe Yönelim Kılavuz İlkesi Açısından İncelenmesi	70
3.5.1.4. Çimsa Çimento 2016-2017-2018 Entegre Raporu’nun Stratejik Odak ve Geleceğe Yönelim Kılavuz İlkesi Açısından Karşılaştırılması.....	70
3.5.2. Bilgiler Arası Bağlantı Kılavuz İlkesi	71
3.5.2.1. Çimsa Çimento İçerik Öğeleri Açısından Bilgiler Arası Bağlantı Kılavuz İlkesi.....	73
3.5.2.2. 2016 Entegre Raporu’nun İçerik Öğeleri Açısından Bilgiler Arası Bağlantı Kılavuz İlkesi	73
3.5.2.3. Çimsa Çimento 2017 Entegre Raporu’nun İçerik Öğeleri Açısından Bilgiler Arası Bağlantı Kılavuz İlkesi	74
3.5.2.4. Çimsa Çimento 2018 Entegre Raporu’nun İçerik Öğeleri Açısından Bilgiler Arası Bağlantı Kılavuz İlkesi	75
3.5.3. Çimsa Çimento Sermaye Öğeleri Açısından Bilgiler Arası Bağlantı Kılavuz İlkesi.....	77
3.5.3.1. 2016 Entegre Raporu’nun Sermaye Öğeleri Açısından Bilgiler Arası Bağlantı Kılavuz İlkesi	77
3.5.3.2. 2017 Entegre Raporu’nun Sermaye Öğeleri Açısından Bilgiler Arası Bağlantı Kılavuz İlkesi	77
3.5.3.3. 2018 Entegre Raporu’nun Sermaye Öğeleri Açısından Bilgiler Arası Bağlantı Kılavuz İlkesi	78
3.5.4. Çimsa Çimento Finansal Bilgiler Açısından Bilgiler Arası Bağlantı Kılavuz İlkesi.....	78
3.5.4.1. 2016 Çimsa Entegre Raporu Finansal Bilgiler Açısından Bilgiler Arası Bağlantı Kılavuz İlkesi	78
3.5.4.2. 2017 Çimsa Entegre Raporu Finansal Bilgiler Açısından Bilgiler Arası Bağlantı Kılavuz İlkesi	78
3.5.4.3. 2018 Çimsa Entegre Raporu Finansal Bilgiler Açısından Bilgiler Arası Bağlantı Kılavuz İlkesi	78
3.5.4.4. Çimsa Entegre Raporu 2016-2017-2018 Bilgiler Arası Bağlantı Kılavuz İlkesi Açısından Karşılaştırılması	79
3.5.5. Paydaşlarla İlişkiler Kılavuz İlkesi	79

3.5.5.1. 2016 Çimsa Çimento Entegre Raporu Paydaşlarla İlişkiler Kılavuz İlkesi.....	80
3.5.5.2. 2017 Çimsa Çimento Entegre Raporu Paydaşlarla İlişkiler Kılavuz İlkesi.....	80
3.5.5.3. 2018 Çimsa Çimento Entegre Raporu Paydaşlarla İlişkiler Kılavuz İlkesi.....	81
3.5.5.4. Çimsa Çimento 2016-2017-2018 Entegre Raporu'nun Paydaşlarla İlişkiler Kılavuz İlkesi Açısından Karşılaştırılması.....	81
3.5.6. Önemlilik Kılavuz İlkesi.....	81
3.5.6.1. İlişkili Konuların Belirlenmesi	82
3.5.6.2. Önemin Değerlendirilmesi.....	82
3.5.6.3. Önem Derecesine Göre Önceliklendirme	82
3.5.6.4. 2016 Çimsa Çimento Entegre Raporu Önemlilik Kılavuz İlkesi.....	83
3.5.6.5. 2017 Çimsa Çimento Entegre Raporu Önemlilik Kılavuz İlkesi.....	84
3.5.6.7. 2018 Çimsa Çimento Entegre Raporu Önemlilik Kılavuz İlkesi.....	84
3.5.6.8. Çimsa Çimento 2016-2017-2018 Entegre Raporu'nun Önemlilik Kılavuz İlkesi Açısından Karşılaştırılması	85
3.5.7. Kısa ve Öz Olma Kılavuz İlkesi	85
3.5.7.1. Çimsa Çimento 2016 Entegre Raporu'nun Kısa ve Öz Olma Kılavuz İlkesi Açısından İncelenmesi	86
3.5.7.2. Çimsa Çimento 2017-2018 Entegre Raporu'nun Kısa ve Öz Olma Kılavuz İlkesi Açısından İncelenmesi	87
3.5.7.3. Çimsa Çimento 2016-2017-2018 Entegre Raporu'nun Kısa ve Öz Olma Kılavuz İlkesi Açısından Karşılaştırılması	88
3.5.8. Güvenilirlik ve Eksiksizlik Kılavuz İlkesi.....	88
3.5.8.1. Çimsa Çimento 2016 Entegre Raporu'nun Güvenilirlik ve Eksiksizlik Kılavuz İlkesi Açısından İncelenmesi	89
3.5.8.2. Çimsa Çimento 2017 Entegre Raporu'nun Güvenilirlik ve Eksiksizlik Kılavuz İlkesi Açısından İncelenmesi	90
3.5.8.3. Çimsa Çimento 2018 Entegre Raporu'nun Güvenilirlik Ve Eksiksizlik Kılavuz İlkesi Açısından İncelenmesi	90
3.5.8.4. Çimsa Çimento 2016-2017-2018 Entegre Raporu'nun Güvenilirlik ve Eksiksizlik Kılavuz İlkesi Açısından Karşılaştırılması	90
3.5.9. Tutarlılık ve Karşılaştırılabilirlik Kılavuz İlkesi	91
3.5.9.1. Çimsa Çimento 2016 Entegre Raporu'nun Tutarlılık ve Karşılaştırılabilirlik Kılavuz İlkesi Açısından İncelenmesi.....	91
3.5.9.2. Çimsa Çimento 2017 Entegre Raporu'nun Tutarlılık ve Karşılaştırılabilirlik Kılavuz İlkesi Açısından İncelenmesi.....	92
3.5.9.3. Çimsa Çimento 2018 Entegre Raporu'nun Tutarlılık ve Karşılaştırılabilirlik Kılavuz İlkesi Açısından İncelenmesi.....	93
3.5.9.4. Çimsa Çimento 2016-2017-2018 Entegre Raporu'nun Tutarlılık ve Karşılaştırılabilirlik Kılavuz İlkesi Açısından Karşılaştırılması.....	93
SONUÇ.....	97
KAYNAKÇA	99
DİZİN	108

TABLOLAR LİSTESİ

Sayfa

Tablo 2.1: Faaliyet Raporu, Mali Raporlar, Sürdürülebilirlik ve Entegre Rapor Karşılaştırılması	26
Tablo 2.2: Entegre Raporlamaya Duyulan Gereksinimi Ortaya Çıkaran Eğilimler	44
Tablo 2.3: Entegre Raporlamanın Finansal Raporlama ve Sürdürülebilirlik Raporlaması ile Karşılaştırılması	50
Tablo 3.1: 2016 Yılı Entegre Raporunda En Fazla Kullanılan 30 Sözcük	62
Tablo 3.2: 2017 Yılı Entegre Raporunda En Fazla Kullanılan 30 Sözcük	64
Tablo 3.3: 2018 Yılı Entegre Raporunda En Fazla Kullanılan 30 Sözcük	66
Tablo 3.4: Stratejik Odak ve Geleceğe Yönelim ile İlgili Atıf Sayısı.....	67
Tablo 3.5: Bilgiler Arası Bağlantı Kılavuz İlkesi Atıf Sayısı	72
Tablo 3.6: Paydaşlarla İlişkiler İle İlgili Rapor ve Atıf Sayısı.....	79
Tablo 3.7: Önemlilik ile İlgili Rapor ve Atıf Sayısı.....	82
Tablo 3.8: Kısa ve Öz Olma İle İlgili Rapor ve Atıf Sayısı	86
Tablo 3.9: Güvenilirlik ve Eksiksizlik ile İlgili Rapor ve Atıf Sayısı.....	89
Tablo 3.10: Tutarlılık ve Karşılaştırılabilirlik İle İlgili Rapor ve Atıf Sayısı	91
Tablo 3.11: Değerlendirmelerin Özeti	94
Tablo 3.12: Sözcük Sıklığı Aramaları Sonucunda Raporlarda Geçen En Sık Kelimeler.....	95

ŞEKİLLER LİSTESİ

Sayfa

Şekil 1.1: IASB- Muhasebe Bilgisinin Niteliksel Özellikleri.....	8
Şekil 1.2: FASB – Muhasebe Bilgisinin Niteliksel Özellikler	8
Şekil 1.3: S&P 500 Şirketlerinin Pazar Değeri Bileşenleri	16
Şekil 1.4: Kurumsal Raporlamanın Gelişimi.....	19
Şekil 2.1: S&P 500 Piyasa Değeri Bileşenleri.....	24
Şekil 2.2: Kurumsal Raporlamanın Evrimi	25
Şekil 2.3: Sürdürülebilirlik Raporlaması Gelişim Süreci	25
Şekil 2.4: Sermaye Öğeleri.....	39
Şekil 2.5: Entegre Raporlamanın Faydaları (%).....	46
Şekil 3.1: 2016 Entegre Raporuna Ait Sözcük Bulutu	61
Şekil 3.2: 2017 Entegre Raporuna Ait Sözcük Bulutu	63

KISALTMALAR

AB	Avrupa Birliđi
ABD	Amerika birleşik Devletleri
ACCA	The Association of Chartered Certified Accountants
ASISA	Güney Afrika Tasarruf ve Yatırım
BIS	Uygulama Borsa İstanbul
BM	Birleşmiş Milletler
BUSA	Güney Afrika İşletme Birimi
ERTA	Entegre Raporlama Türkiye Ağı
FASB	Finansal Muhasebe Standartları Kurulu
GRI	Küresel Raporlama Girişimi
IASB	Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu
IASC	International Accounting Standards Committee
IASC	Uluslararası Muhasebe Standartları Komitesi
IC	Entegre Rapor
IFRS	Finansal Uluslararası Finansal Raporlama Standartları
IIRC	Uluslararası Entegre Raporlama Konseyi
IoDSA	Güney Afrika Yönetim Kurulu
İSG	İş Sağlığı ve Güvenliği
JSE	Johannesburg Borsası
SEC	Menkul Kıymetler Piyasası Komisyonu
SKD	İş Dünyası ve Sürdürülebilir Kalkınma Derneği
TKYD	Türkiye Kurumsal Yönetim Derneği
TMS	Türkiye Muhasebe Standartları
UFRS	Uluslararası Finansal Raporlama Standartları
UMS	Uluslararası Muhasebe Standartları
UNCHE	Birleşmiş Milletler İnsan Çevresi Konferansı
USGAAP	Genel Kabul Görmüş Muhasebe Standartları

TEZ METNİ

GİRİŞ

Ekonomik düşüncede, genellikle “sınırsız insan ihtiyacının kıt kaynaklar ile karşılanması gerektiği” kabul edilmektedir. Bu görüş sonucunda, Sanayi Devrimi sırasında bazı sosyal ve çevresel sorunlara yol açtığı gözlemlenmiştir. İnsan boyutuyla ilgili sosyal konular yıllardır tartışılmış ve küresel yasal çerçevede çok sayıda düzenleme getirilmiştir. Bununla birlikte, çevre bilinci 20. yüzyılın ikinci yarısından bu yana, gelecek nesillerin kaynaklarını tüketeceği endişesiyle artmaktadır. 1972'de Birleşmiş Milletler İnsan Çevresi Konferansı (UNCHE) tarafından kabul edilen Stockholm Deklarasyonu, uluslararası çevre hukukunu destekleyen endüstriyel faaliyetlerin bir sonucu olarak çevresel zararları önleme prensiplerini ortaya koymaktadır. Deklarasyonda belirtilen ilkeler yasal olarak bağlayıcı değildir. Ancak, bu ilkeler, Rio Deklarasyonu, İklim Değişikliği Sözleşmesi ve Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi gibi yükümlülükler getiren anlaşmaların temelini oluşturur (Pallemerts, 1993: 614). Stockholm Deklarasyonu önemlidir, çünkü 1987'de Brundtland Raporunda ilk olarak resmen tanımlanmış olan “Sürdürülebilir Kalkınma Kararı” oluşturur. Ülkelerin (113 ülke) çevre konularını bulup tartıştıkları, kısa ve uzun vadeli eylem planları hazırladıkları ve çevre konularının evrenselliğini kabul ettikleri ilk konferansın yapılması da önemlidir (Sezer, 2007: 764).

Muhasebe birimlerinde kamuoyu farkındalığı arttıkça, çevreyi korumak için adımlar atılmış, tek amaç için karı maksimize etmiş ve kurumsal sosyal sorumluluk temel amaç olarak çeşitli raporlama yöntem ve teknikleri geliştirilmiştir. Çevresel olguların yanı sıra, muhasebe faaliyetlerinin sosyal muhasebe kavramı, 1970'lerde ticari faaliyetlerin sosyal boyutunun da ele alındığı bir zamanda ortaya çıkmıştır (Ulus, 2009: 182). Bu gelişmelerin ardından 1990'lı yıllarda ticari faaliyetlerin sosyal, ekonomik ve çevresel yönlerini dikkate almak için üç boyutlu bir rapor geliştirilmiştir. Daha sonra, finansal raporlamanın yanı sıra, paydaşların finansal olmayan performans konusundaki bilgi ihtiyaçlarını karşılamak için sürdürülebilirlik raporları geliştirilmiştir. Son olarak, sürdürülebilirlik raporları, bir işletmenin bu bilgileri bağlayan finansal olmayan performansının raporlanmasını mümkün kılan bütünleşik raporlar şeklinde zaman içinde gelişmiştir.

Küresel ekonomik sistemdeki son finansal krizler ve kurumsal skandallar nedeniyle, birçok kişi işletmeleri sosyal, ekonomik ve çevresel sorunların kaynağı olarak görülmektedir. Bu nedenle, paydaşlar şimdi işletmelerin finansal ve finansal olmayan performansları hakkında bilgi sahibi olmak istemektedir.

Bu noktada; Geçmiş ve gelecek dönemleri birleştirerek finansal ve finansal olmayan sermaye unsurlarının stratejilerine ve sonuçlarına odaklanan entegre raporlama (Yüksel, 2017: 128). Mervny King tarafından, dünya çapında Güney Afrika'da daha güvenilir, şeffaf, adil ve bilgi paylaşımı yapan pazarları tanıtmak için geliştirilmiştir. Uluslararası Entegre Raporlama Konseyi (IIRC) 2010 yılında kurulmuş ve Entegre Raporun içeriği, unsurları, yapısı ve kılavuzları için dünya çapında entegre raporların yayınlanması için bir rehber olan kavramsal bir çerçeve yayınlamıştır. Bu çalışmada olan konsey, entegre raporlama hakkındaki en son bilgilerle güncel kalmak için bir platform olarak her geçen gün büyümektedir.

Çalışmanın ilk bölümünde; Finansal raporlama kavramsal çerçevesinden ve finansal raporlamanın tarihsel gelişiminden, finansal raporlamanın genel niteliklerinden bahsedilmiştir. Çalışmanın ikinci bölümünde; entegre raporların kavramsal çerçevesinden ve entegre raporların tarihsel gelişiminden bahsedilmiştir. Entegre raporun yapısı, ilkeleri, içeriği ve sermaye unsurları hakkında bilgi; işletme, ulusal ekonomiler, doğal, sosyal ve ekolojik çevre için entegre raporlamadan bahsedilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

FİNANSAL RAPORLAMA

1.1. FİNANSAL RAPORLAMA GENEL AÇIKLAMALAR

Tablolar, işletmenin finansal durumunu bildiren mali tablolardan biridir. Bu tablolardan işletmenin yararlanabileceği kaynaklar, bu kaynakların nereden gerçekleştirildiği ve işletmenin bunlarla neler yapabileceği konularında karar alınmasını sağlar.

Bu tablolardan elde edilen veriler ışığında, işletmenin kazançlarını, nakit akışı ile riskini ortaya çıkaracak durumları belirlemek için, şirketin faaliyet analizinde kullanılabilir (Reilly ve Brown, 2012: 271-272).

Finansal tablolar, bir işletmenin, geçmiş performans değerlendirmesini, bugünkü finansal gücünü ve gelecekteki potansiyelini gösterir. İşletmeler için finansal raporlamanın mali durumu ile mali performansını değerlendirir (Lan, 2012: 19).

Finansal raporlama kurumsal yönetim esaslarının uygulanabilmesi bakımından önemli bir raporlama aracıdır. Kurumsal yönetim de hesap verilebilirlik kuralının uygulanabilmesi için farklı zamanlarda işletme ile ilgili içinde bulunulan kamuoyuna bilgilendirilme yapılmalıdır ve bu bilgilendirme işletmenin mali durumunu bildiren raporlarla sağlanabilir. Şeffaflık ilkesi gereği de işletmenin performansı ve gelecek beklentilerinin ortaklara iletilmesi bu raporlarla sağlanır (Arı, 2008: 50).

1.2. FİNANSAL TABLOLARIN TARİHSEL GELİŞİMİ

Eski bir tarihe sahip olan muhasebenin bilimsel kurallarla incelenmesi 1494 tarihinde Luca Pacioli adında bir İtalyan rahibi ve matematikçi tarafından incelenmiş ve kaleme alınmıştır. Pacioli, muhasebeyi çift yanlı defter tutma olarak yayınladığı eserde; envanter ve yevmiye defterindeki kayıtlarla, stokların değerlendirilmesi, tahsili olanaksız alacaklar için karşılık ayrılması, kâr ve zarar hesaplarının tesisi, mizan, bilançoların düzenlenmesi gibi çift yanlı defter tutma sistemine ilişkin usul ve kuralları ortaya koyarak günümüzde uygulanan muhasebe teorisinin temelini atmıştır (Köroğlu, 2015: 8).

Finansal analizin, dünyada ile defa Amerika Birleşik Devletlerin’ de uygulandığı bilinmektedir. Küresel alanda işletmelerin genel kabul görmüş muhasebe kuralları oluşturmak nedeniyle, 1973’te IASC (International Accounting Standards Committee) açılmıştır (Erol ve Aslan, 2017: 55). Kurul tarafından, Uluslararası

Muhasebe Standartları (UMS) ve Uluslararası Finansal Raporlama Standartları (UFRS) oluşturulmuştur (Karcıoğlu, Dizman ve Kural, 2018: 70).

1.3. FİNANSAL TABLOLARIN KULLANICILARI

Finansal tablolarda belirtilen finansal bilgileri kullanan kişi ve kurumlar finansal tablo kullanıcılarıdır. Finansal tabloların hedefi, finansal tablo aracılığıyla; şirketin mali durumunu, işleyişini, nakit akışları ile sermaye yapısı gibi bilgileri sağlamaktır (Çelik, 2014: 6-22).

Finansal tablo kullanıcıları ise şunlardır:

- ✓ Devlet,
- ✓ Yatırımcılar,
- ✓ Kredi Kuruluşları,
- ✓ İşçi ve işçi kuruluşları,
- ✓ Tedarikçiler,
- ✓ Hissedarlar,
- ✓ Yöneticilerdir (Çelik, 2014: 6-22).
- **Devlet**

Vergiler işletmelerin faaliyet sonuçları ve diğer vergi matrahı temel alınarak hesaplanmasından dolayı, mükellefin vergilere tabi vergi miktarını belirlemek için ne kadar harcadığını bilmek amacıyla finansal raporlamaya ihtiyaç duymaktadır (www.accountingcoach.com, 2019).

- **Yatırımcılar**

Potansiyel yatırımcılar, finansal tablolar aracılığı ile şirketin yatırım canlılığını değerlendirmek, açıklanan karların gelecekteki temettü gelirlerini tahmin edebilirler. Bu nedenle, finansal tablolar, potansiyel yatırımcıların yatırım kararları için bir temel oluşturmaktadır (www.simplified.com, 2019).

- **Kredi Kuruluşları Kredi Verenler**

İşletmelerin fon ihtiyacını karşılamada kredi kullandıracak olan finans kuruluşları, verilen kredilerin anapara ile faizlerinin geri ödeme yeterliliğini ölçmek için

finansal analizlerden yararlanırlar (<http://notoku.com/finansal-analizin-onemi-ve-kullanilari>, 2019).

- **İşçi ve İşçi Kuruluşları**

Şirket çalışanları ve temsilcileri, şirketin karlılığı, maaş ödeyebilme kabiliyetini, çalışanlara sağlanacak olan menfaatleri yerine getirebilme yeteneği ile şirketin genişleme imkânlarını ve kariyer geliştirme fırsatlarını değerlendirmek için mali durumları ile ilgilenirler (www.accountingverse.com, 2019).

- **Tedarikçiler**

İşletmeye mal ve hizmet temin eden tedarikçiler, borcun zamanı geldiğinde işletmenin, borç ödeme gücü hakkında bilgilerle ilgilenirler. Tedarikçilere kısa vadeli de olsa işletmeye maliyetsiz fon kullandığı söylenebilir. Bu bakımdan tedarikçiler açısından işletmenin kısa vadeli performansı çok önemlidir (Çelik, 2014: 6-22).

- **Hissedarlar**

Hissedarlar yatırımları değerlendirirken, finansal tablolarda bulunan anlamlı verileri analiz ederek tahmin edilebilirler (Maverick, 2015: 11-15).

- **Yöneticiler**

İşletmelerin hammadde alımı, nakit varlığı ve belirlenen hedefe ulaşmak için ekonomik karar alması ve planlama yapmak için muhasebe bilgilerinin analiz edilmesini gerektirir (www.accountingverse.com, 2019).

1.4. FİNANSAL RAPORLAMANIN GENEL NİTELİKLERİ

1.4.1. Değerleme Esaslarının İhtiyaca Uygunluk Açısından İncelenmesi

Mali tablolarda gösterilen verilerin işe yarar bilgilerden oluşması, verilerin mali tabloları değerlendiren kişilere karar almalarında yardımcı olmalıdır. Mali tabloları değerlendiren kişilerin finansal kararlarını dün, bugün ve yarınki durumları düşünmelerine katkı sağlamak ve önceden yaşanan durumlarla ilgili duyumlarını kesinleştirmek için verilerin ihtiyaca uygun olması esastır (TMSK Kavramsal Çerçevesi, par. 26; SPK Tebliği Seri: XI, No: 25, mad. 19). Yapılan açıklamaya göre bir mali tablo kalemi içindeki verilerin doğru bilgiye sahip verilerden oluşması için bu

verilerin varsayımlara dayanarak gerçekleştirilecek olması gerekmektedir. Böyle bir veri karar vericilerin kararlarını etkileyebilir (Akdoğan ve Aydın, 1987: 275). İhtiyaç duyulmayan bir veri karar alınmasında kötü sonuçlara neden olabilir.

1.4.2. Değerleme Esaslarının Güvenilirlik Açısından İncelenmesi

Güvenilirlik esası mali tablo verilerinin doğruyu bildiren ve bu verilere mali tablo kullanıcılarının güvendiği, dış denetçilerin doğrulayabildiği nesnel verilere sahip olmalıdır (Dickinson ve Liedtke, 2004: 568).

Nesneye değer verilen varlık ve borcun temsili tarafsızdır. Doğrulanabilirlik, değerlendirme ilkesinin uygulanmasındaki değerlendiriciler arasındaki tutarlılıkla ilgilidir. (IASB Discussion Paper, 2005: 70-203, Diewert, 2005: 3).

1.4.3. Değerleme Esaslarının Anlaşılabilirlik Açısından İncelenmesi

Bu ilke gereği mali tablolarda paylaşılan verilerin şirketin faaliyet alanına dair bilgi ve muhasebe ilke ve esaslarını bilip bu çalışmaları titizlikle yürütecek mali tablo kullanıcılarının kullandığı verilerin açık ve anlaşılır olması anlamını taşımaktadır.

Uygulama açısından en kolay ilkelerdendir. Fakat mali tablolarda gerçekleşmeyen kâr ve giderler, kullanım değeri vb. değerler mali tablolara uygulandığında kâr ve zarar değişikliğine neden olacak ve mali tabloların anlaşılabilirliğini negatif olarak etkileyecektir. Bilhassa henüz gerçekleşmeyen kâr için ödenen vergiler ve kâr payı dağıtıldığından muhasebe ile yakından ilgili olmayanlar bu durumu anlayamayacaklardır. Henüz gerçekleşmeyen bu kârlar hiçbir zaman elde edilmemiş ve edilemeyecek olabilirler. Bu kâr ve zararlar tarihi maliyeti benimseyen kurumsal yönetim muhasebesinde gizlenebilmektedir. Şirketten herhangi bir kaynağın çıkışına neden olmadığından sorun olarak da görülmez.

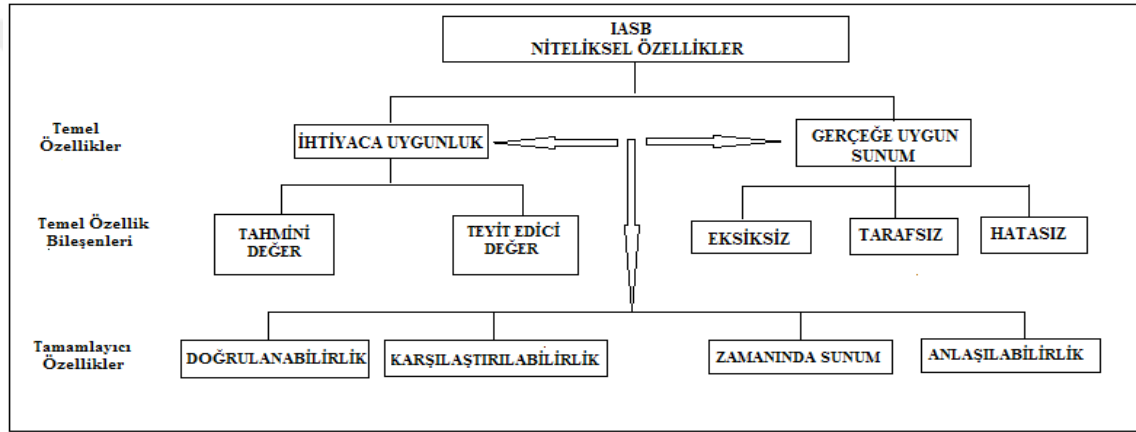
1.4.4. Değerleme Esaslarının Karşılaştırılabilirlik Açısından İncelenmesi

Bu esas mali tabloları kullanan kişilerin finansal olaylar arasındaki farklı ve benzer yönleri belirlemelerini sağlayan özelliiktir. Mali tablo kullanıcıları şirketin mevcut zamandaki mali durumu hakkında ve faaliyet değişikliklerine adapte olabilmeleri için işletmenin oluşturduğu farklı tarihlerdeki mali tabloları arasında karşılaştırma yapma olanağından yararlanır. Bu şekilde aynı olay ve işlem sürecinin

işletmelere olan finansal etkilerinin değerlendirilmesi yapılabilir. Verilerin dengeli bir biçimde raporlanması karşılaştırılabilirlik ilkesi gereğince sağlanabilir.

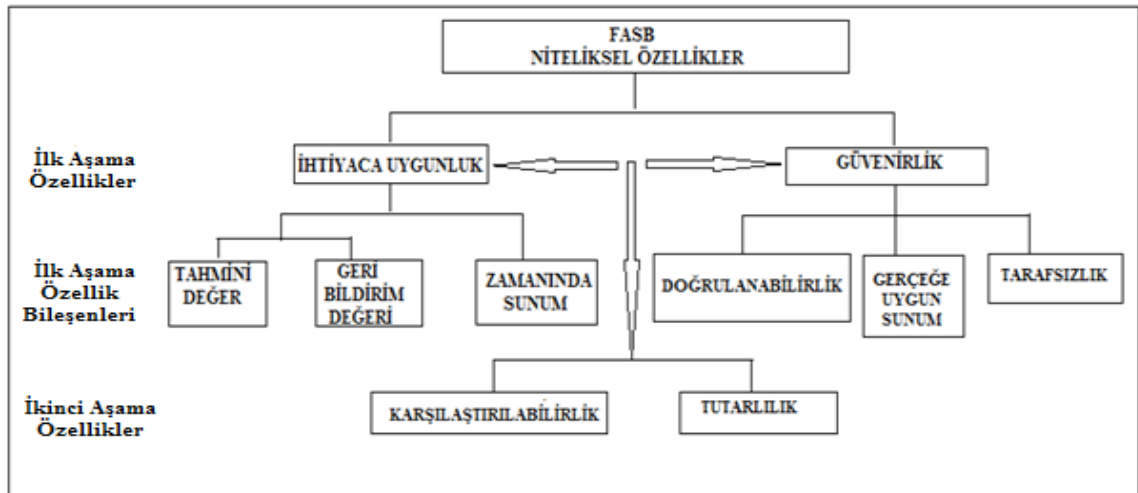
İşletmelerin kavramsal çerçeve kapsamında finansal raporların sunulduğu muhasebe bilgisinin niteliksel özellikleri IASB ve FASB tarafından benzer tanımlar içermektedir. Fakat her ikisinde de niteliksel özellikler farklı sıralanmıştır. Her iki kurul tarafından tanımlanan muhasebe bilgisinin niteliksel özellikleri Şekil 1.1 ve Şekil 1.2’de gösterilmiştir (Alkan, 2018: 6-7).

Şekil 1.1: IASB- Muhasebe Bilgisinin Niteliksel Özellikleri

Kaynak: FASB, 2008.

Şekil 1.2: FASB – Muhasebe Bilgisinin Niteliksel Özellikler

Kaynak: IASC, 1989.

1.5. FİNANSAL TABLOLARIN GENEL İLKELERİ

- Önemlilik,
- Muhasebe bilgilerinin özellikleri bakımından,
- Fayda maliyet ilişkisi (Akdoğan ve Tenker, 2001: 31),
- Netleştirme (Mahsup),
- Muhasebe politikaları,
- İşletmenin sürekliliği kavramı,
- Zamanlılık,
- Tahakkuk esası,
- Raporlama dönemi (Resmî Gazete, TMS 1 Tbl.2)

1.5.1. Önemlilik

Önemlilik, finansal tablolarda var olan bilgilerin yanlış düzenlenme veya ihmal edilme sonucu, kullanıcılarının iş ve ekonomik kararlarına etki ediyorsa bu bilgi önemlidir (Accounting Standards Board, 1999).

1.5.2. Muhasebe Bilgilerinin Özellikleri Bakımından

Etkin bir kaynak olan finansal muhasebe, bilanço, gelir tablosu ve akış şemaları tüm bu belgeler işletmenin varlık ve kaynaklarının yapısı hakkında bilgi verir. Bu neticede finansal tabloların temelini oluşturan kaynakların başında gelen finansal muhasebenin, genel kabul görmüş muhasebe standartlarına göre, bilgilerinin istikrarlı, tutarlı, doğruluğu, sunum standartlarına göre oluşturulması çok önemlidir (www.universalis.fr/encyclopedie/comptabilite-analyse-financiere, 2019).

1.5.3. Fayda Maliyet İlişkisi

Finansal raporlamayı hazırlama aşamasında en uygun maliyetle elde etmek amaçlanmaktadır (FASB, 2014: 17).

1.5.4. Netleştirme (Mahsup)

TMS 1'de söz konusu tanımlarına ek olarak, varlık ve yükümlülüklerin, standarda bağlı olmadığı durumlarda kendi aralarında netleştirme yapılamayacağını

belirtilmiştir. Fakat, stok değeri düşüklüğü, düzenleyici hesaplardan mahsup edildikten sonra finansal tablolarda yansıtılması mahsup sayılmamaktadır (rchive.ismmmo.org.tr/docs/yayinlar/kitaplar/99, 2019).

1.5.5. Muhasebe Politikaları

Muhasebe politikaları, uluslararası muhasebe standartlarının ilkeleri ve komite üyelerinin yorumlarına bakılarak oluşturulur (Akdoğan ve Tenker, 2001: 51-52).

1.5.6. İşletmenin Sürekliliği Kavramı

İşletmeler finansal tablolarını, öngörülebilir faaliyet hayatının devamlılık sağlayacağını varsayarak hazırlarlar. Bu da işletmenin ne ticari ömrünün sonlandırılacağı ne de tasfiye niyetinde olmadığı varsayımına dayanır. Böyle bir gerekçenin oluşması durumunda da finansal tablolar bu gerekçeye dayanarak açıklanmalıdır (Örten, Kaval, vd., 2012: 5).

1.5.7. Zamanlılık

Finansal tablo kullanıcılarının bilgiye ihtiyaç duyduğu zaman diliminde bilginin ulaşması gerekir. Çünkü bilgi eskidikçe etkisi azalır (Çelik, 2014: 6-22).

1.5.8. Tahakkuk Esası

Tahakkuk esası, işletmenin iktisadi işlemlerini ve diğer olaylarını, tahsil ve ödeme tarihinde değil, bu işlemleri olayın meydana geldiği tarihte tahakkuk ettirilip ilgili dönemde muhasebe kayıtların kaydedilmesi ile finansal raporlarda sunulması esasıdır (Örten, Kaval, vd., 2012: 4).

1.5.9. Raporlama Dönemi

Finansal raporlama dönemine ait hükümler TMS 1, 2 nolu tebliğ hükümlerine göre;

- Mali durum tabloları yıl içinde düzenlenir ve gösterimi yapılır. Arızı olarak değişik tarihlerde hazırlanan finansal tabloların kapsadığı dönemi dipnotlarında açıklama yapmak zorundadırlar.

- Mali tablolar bir yılda bir dönemi kapsayacak şekilde hazırlanır (Resmî Gazete, TMS 1 Tbl.2).

1.6. FİNANSAL RAPORLAMADA ESAS ALINACAK TEMEL KAVRAMLAR

1.6.1. Sosyal Sorumluluk

Sosyal sorumluluk ilkesi muhasebenin kapsama alanını, hedeflerini, ne olduğunu konu almaktadır. Muhasebe uygulamalarının yürütülmesi ile mali tabloların yapılması ve gösterilmesinde; sadece belirli kişiler veya kuruluşların yararlanmayıp bütün kişilerin yararının gözetilmesi gerekir

Ticari bilgileri ileten finansal tablolar açıkça ve doğru bir şekilde hazırlanmalıdır. Örneğin para değerindeki dalgalanmaların yılsonunda düzenlenen finansal tablolara yansıtılmaması bu kavramla çelişki yaratır. Çünkü bu tablolar gerçek sonucu yansıtmadığı için işletme dışındaki çevreyi olumsuz şekilde etkiler.

Sosyal sorumluluk kavramını muhasebe tablolarında gizli yedekler açısından da değerlendirmek gerekir. Gizli yedekler yönetim açısından çok önemlidir. Çünkü Gizli yedekler varlıkların daha az, borçların ise yüksek gösterilmesi; fakat öz sermaye de bir kalem olarak bilançoda gösterilmeyen bir fazlalıktır.

Bu çerçevede gizli yedekler yönetim muhasebesi açısından oldukça önemlidir. Özellikle enflasyon dönemlerinde sermayenin vergi ve kâr payı olarak dışarı çıkışını önleme de önemli rol oynayan gizli yedekler sosyal sorumluluk kavramı ile çelişkiye neden olmaktadır.

1.6.2. Kişilik

Kişilik şirketin, yöneticilerinden, paydaşlarından, çalışanlarından, kuruluşlardan farklı kendine ait kişiliği olduğunu varsaymaktadır. Böylece işletme tüm faaliyetlerini bu kişilik altında yapıp sorumluluklar yüklenmektedir.

Ekonomik koşullar işletmeleri bir taraftan büyümeye diğer taraftanda işletme sahiplerinden ayrı bir kişiliğe sahip olmaya sürüklemiştir. Çünkü muhasebenin, işletmenin ömrü süresince yararlı olabilmesi için sahiplikten ayrı kendine ait bir kişiliğinin olması gerekmektedir.

Kişilik kavramı genel muhasebede uygulanan bir kavramdır.

1.6.3. İşletmenin Sürekliliği

İşletmenin sürekliliği, şirketin kuruluşunda tarih belirtilmediyse işletmelerin ömrünün sürekli olacağını varsayar. İşletmeler sahip veya sahiplerinin ömürleri ile kıyaslanamaz. Amortisman uygulaması süreklilik kavramının gereğidir.

İşletmenin sürekliliğinin devam etmesi, işletme yönetiminin başarısı ile doğru orantılıdır. İşletmenin doğru şekilde yönetilmesi, planlama ve kontrolünün zamanında ve gerekli ölçülerde yapılmasına bağlı olduğu unutulmaması gereken bir gerçektir. Bu kavramın yönetim muhasebesi ile aynı doğrultuda olduğu ve çelişki yaratmadığı görülmektedir.

1.6.4. Dönemsellik

Dönemsellik, işletmenin sürekliliği ile bağdaşmaktadır. Bu kavram ile işletmenin sürekli olan yaşamının dönemlere ayrılması ve bu dönemlerin performans sonuçlarının da şimdiki ve gelecek dönemlerinden ayrı olarak değerlendirilmesine olanak sağlamaktadır. Dönemsellik aynı zamanda, dönemle ilgili bütün gelirlerin ve bu gelirlere ilişkin maliyet, gider ve zararların döneme ait finansal tablolarda gösterilmesini sağlar.

Tabloların en önemli faydası, olan ile olması gerekeni karşılaştırarak gerçekleşmeyen olayların yeni dönemde gerçekleştirilebilmesi için yeni kararların alınmasını sağlamasıdır.

1.6.5. Parayla Ölçme

Muhasebenin temel varsayımlarından biri, işletmede kıymet hareketlerinin izlenebilmesi ortak bir ölçü biriminin kullanılmasından geçmektedir. Kullanılacak ölçü birimi ise paradır.

Bu kavram finansal kavramlarla ölçülebilen mali olayların muhasebe uygulamalarında ortak olarak kullanılacak para birimiyle yapılmasını esas alır. Mali olayların kayıtlaması ulusal para birimi esas alınarak yapılır (www.tigem.gov.tr, 2019).

1.6.6. Maliyet Esası

Para ile ölçme kavramındada belirtildiği gibi, bu kavram kayıt aşamasında varlıkların maliyetlerinin ortaya çıkarılmasında etkilidir. Maliyet esası, elde olan nakit, maliyet ve alacakların belirlenemediği durumlarda, şirketin elde ettiği hizmet ile varlıkların muhasebeleştirilmesinde bu varlık ve hizmetlerin elde edilirkenki maliyet durumlarının göz önünde bulundurulmasını esas alır (Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği, sıra no:1).

1.6.7. Tarafsızlık ve Belgelendirme

Objektif Belge kavramı olarak tanımlanan tarafsızlık ve belgelendirme, mali kayıtların gerçeğe ve usule uygun şekilde düzenlenen ve mali kayıtlara bakılarak belirli metodların uygulanmasında önyargıdan uzak ve tarafsız olunması gereğini esas alır (Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği, Sıra No:1).

Gerçekte bu kavramın anlamı, finansal durumun ve gelirin anlamlı şekilde ölçümüne olanak sağlayan bir objektiflikte olması gerekir. Yönetim muhasebesinde objektiflikten muhasebe verilerini oluşturan rakamlar arasında tutarlılık olması, aynı değer ölçüsü ile betimlenmesi ve ileriye dönük olması anlaşılmalıdır (Alpaslan ve Peker, 1983: 25).

1.6.8. Tutarlılık

İşletmeler geçerli nedenlerin bulunduğu durumlarda muhasebe politikalarında değişiklik yapabilirler. Fakat bu değişimleri ve finansal sonuçları finansal tabloların dipnotlarında belirtmelidirler.

Bu kavram gereği gerçekleşen birbirine benzer olaylarda muhasebe kayıtlarının düzeni ve değerlendirme ölçütlerinin kesinliğini, mali tablolardaki görünümün tek düzeni ifade etmesini konu alır.

1.6.9. Tam Açıklama

Bu kavram, finansal tablo kullanıcılarının kesin ve doğru bir şekilde karar almalarını sağlayacak açık, net ifadelerde olmasını öngörür. Ayrıca, finansal tablolarda

gösterilemeyen fakat yöneticileri ve paydaşları etkileyecek, gelecekte gerçekleşebilecek durumların gösterilmesi bu kavramın bir sonucudur (Sür, 2004: 20-21).

1.6.10. İhtiyatlılık

İhtiyatlılık, mali kayıtlarda ihtiyatlı olunması ve şirketin karşı karşıya kalabileceği risklerin belirlenmesi gereğine dikkat çeker. Kavram gereği şirketler, olabilecek giderleri için muhasebe kayıtlarında karşılık ayrılır. Gerçekleşebilecek karlar için ise herhangi bir muhasebe kaydı gerçekleştirmezler. Yalnız kavram gereği daha fazla karşılık ayrılması ve gizli yedeklerin oluşmasına neden olmaz (Toroslu, 1999: 687).

1.6.11. Önemlilik

Finansal tablolarda sunulan bilginin genel amaçlı kullanımlarda hangi bilgilere ihtiyaç duyulup onların açıklaması gerektiğini ifade eder.

Bilgi finansal tabloları kullanıcılarının kararlarına değiştirecek ise, önemli olacağı düşünülerek açıklanmalıdır

1.6.12. Özün Önceliği

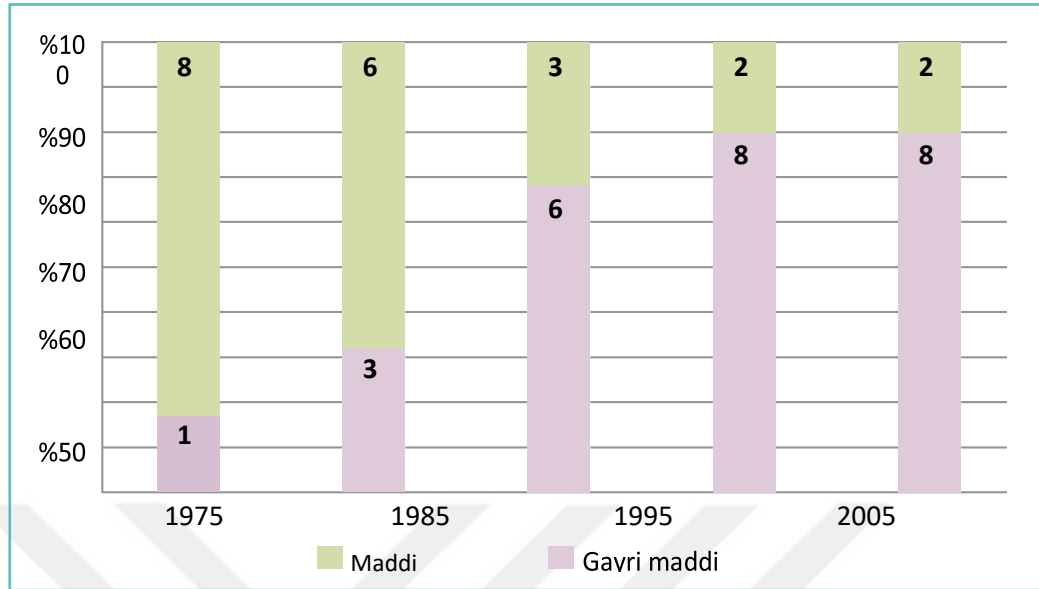
Şirketler mali tablolarında yer verilen verilerin kayıtlarını oluştururken ve bu kayıtların değerlendirmelerindeşekilden çok bilginin ne anlatmak istediğini konu alır. Bu kayıtların şekil ile ne anlatmak istediği aynı olsa da bazen farklılıklar meydana gelebilir. Bunun gibi durumlarda kavram olarak özün önceliği esas alınır (www.tigem.gov.tr, 2019). Örnek olarak şüpheli alacak kaleminde yer alan ve alacak takibte olan alacağın toplanmasında kuşkulu durum yok ise kayıtlarda bu alacak için şüpheli alacak sayılıp karşılık ayırmaya lüzum olmayacaktır.

1.7. FİNANSAL RAPORLAMADAN FİNANSAL OLMAYAN RAPORLAMAYA

Finansal rapor ilk kez tarımın yaygın olduğu dönemlerdeki mali kayıtlamalarla başlamıştır. Var olan mali kayıtların dış çevreye bildirilmesinin yasal zorunluluk olarak kaydedilmesi 1930'ların başında ABD'de meydana gelen "Büyük Buhran" (*Great Depression*) krizinden sonra meydana gelmiştir. Büyük buhran krizi sonrasında

paydaşların işletmeye olan güveninin zedelenmesiyle, Genel Kabul Görmüş Muhasebe Standartları (USGAAP) ve ABD Menkul Kıymetler Piyasası Komisyonu'nu (SEC) zorunlu kılmak suretiyle, hisseleri borsada işlem gören şirketlerin finansal tablolarını gösterilmesini gerektirmiştir. İşletmelerin finansal bilgilerindeki açık ve netliğe paydaşların itimat ettiğini gören farklı ülkelerin aynı düzenlemeleri kullanması sonucu bu raporlar küresel çapta uygulanmaya başlamıştır. Ancak, farklı ülkelerdeki şirketlerin farklı raporlar vermesi, yatırımcıların karşılaştırma yapmasını zorlaştırmış. Bu nedenle de, 1973 yılında Uluslararası Muhasebe Standartları Komitesi (IASC), paydaşlar, yasa koyucular ve dünya ticaretindeki ve yatırımdaki büyüme arasındaki nitelikli karşılaştırmalar için Uluslararası Muhasebe Standartları Komitesi'ni (IASC) oluşturmuştur. 2001 yılında Uluslararası Muhasebe Standartları, aynı dili yeni güncellemeler için küresel olarak kullanan Finansal Uluslararası Finansal Raporlama Standartları (IFRS) olarak değiştirilmiştir. Finansal raporlamada bu gelişmeler yaşanırken, insan gücüne dayalı faaliyetlerin azalarak teknolojiye dayalı faaliyetlerin çoğalması sonucunda işletmelerin varlıklarının büyük bir kısmı “maddi varlıklar” ından çoğu zaman mali tablolarda gösterilmeyen “gayri maddi varlıklarla” değişim sağlanmıştır. Ocean Tomo'nun 2011 yılında yapılan verilere göre S&P 500 işletmelerinin pazarın %80'nini fikri mülkiyet hakları, insan sermayesi, itibar, *know-how* gibi parasal değeri olmayan kalemlerde meydana geldiği görülmektedir (Bkz Şekil 1.3). Bu raporlar işletmelerin maddi varlıkları ile ilgili detaylı bilgiye ulaşılmasını sağlarken, hesap edilmesine olanak olmayan gayri maddi varlıkların bu raporlarda yer verilmemesine neden olur. Bu durumda, mali tablo raporlarının işletmelerin reel değerini göstermede eksikliğe neden olmaktadır.

Şekil 1.3: S&P 500 Şirketlerinin Pazar Değeri Bileşenleri

Kaynak: Tomo, 2011.

İşletmelerin kontrolden sorumlu birimleri, denetim şirketleri ve yasal zorunluluklar mali tablo raporlarında emniyeti sağlarken, finansal raporların her zamankinden daha çok teknik veriler kullanması ve komplike duruma dönüşmesi de finans konusunda uzman olmayan kişilerin finansal raporları anlayabilmesini oldukça zorlaştırmıştır (Eccles ve Saltzman, 2011: 58).

Küresel alanda artan dünya yarışında finansal raporların işletmenin gelecekteki tehlike ve kolaylıkların yalnız geçmişteki performansı yansıtmamasının da şirket için zayıf bir halka olduğu görülmektedir. Dünya genelinde fazlalaşan nüfusun kaynakları azaltması, doğal afetlerin artması ve süratle artan teknolojik gelişmeler, işletmelerin değişen şartlarda tehlikelere maruz kalmasına neden olmaktadır.

Buna benzer tehlikelerle karşılaşıldığında, işletmelerin bu tehlikelere karşı almış olduğu önlemler gelecekteki finansal durumlarıyla yakından ilişkilidir. Kullanılan mali tablo raporlarının yalnız bir şey ifade etmediğini gören paydaşlar ve yöneticiler alternative bilgi kaynaklarına yönelmeye başlamıştır. İşletmelerin ekolojik, toplumsal performansı işletmenin gelecekteki performans değerlerine nasıl etki edeceğini görmek isteyen paydaş ve sermaye sahipleri işletmelerden bu konular hakkında bilgi sağlamasını istemişlerdir.

Günümüzde artık işletmelerin ne oranda kar sağladığından ziyade elde edilen kârın hangi koşullarda ve nereden edildiği önem kazanmaktadır. İlk olarak sermaye sahiplerinden başlayarak ortakların bu koşullardaki beklentileri işletme ortak ve sosyal hayata karşı olan sorumluluklarında farklı ve daha iyi bir raporlama ihtiyacına yöneltmiştir.

1.7.1. Sosyal Sorumluluk Raporlaması

Bu raporlar dönemsel işleyişte şirketlerin ekolojik ve toplumsal konulardaki faaliyetlerinin yansıtıldığı şirket faaliyet alanında veya dış çevrede çıkar sağlayıcılara finansal ve finansal değer taşımayan verileri gösteren raporlardır (Thompson ve Zakaria 2004: 125-136).

Şirketlerin sosyal sorumluluk raporlaması düzenlememe sebepleri şu şekildedir (Kolk, 2004: 51-54);

Şirkete vereceği yararlarda eksiklik hissedilmesi,

- İşletmeye karşı olan diğer şirketlerin bu raporlara ihtiyaç duymaması,
- Direct olarak gelirlere katkı sağlamaması,
- Şirketin ekolojik performansında iyi bir yerde olması
- Maliyetlerin yüksek olması,
- Şirketin itibar kaybına neden olacağı düşüncesi.

1.7.2. Sürdürülebilirliğin Tanımı ve Sürdürülebilirlik Raporlaması

Birleşmiş Milletler Brundtland Komisyonu'nun 1987 yılında yayımladığı Ortak Geleceğimiz Raporu'na UN, Report of the World Commission on Environment and Development: *"Our Common Future"*, 1987 göre sürdürülebilir kalkınma, "şimdiki zamanda oluşan istek ve ihtiyaçların gelecekteki kişilerin isteklerini karşılamada sorun yaşamayacak şekilde gerçekleşmesini sağlamaya yöneliktir." Bu kavram ekolojik dengenin sağlanması yaşam şartlarının yükseltilmesi vb kavramları içine almaktadır

Bugünkü dönemde işletmeler yalnız pay sahiplerine ve sermaye sağlayıcılarına değil ilişki halinde olduğu tüm ortaklarına karşı da yükümlülüklerinin bulunduğunu bilmelidir.

Sürdürülebilirlik kavramı ilk zamanlarda şirketlerin çevreye duyarlı olması ile ekolojik dengeyi bozacak uygulamaları azaltmayı gerçekleştirecek bir uygulama olarak görülsede, bu tanım zaman geçtikçe sürdürülebilirliğin temel karakterize kavram gereği üç ayağı olan işletmelerin ekolojik, toplumsal ve ekonomik hedeflerinin tutarlı bir halde dağıtımını sağlayan bir yaklaşım olarak görülmüştür. Bu kavram gereği bu üç ayaktan herhangi birinde yaşanacak olanaklar tüm işletme faaliyetlerinde duraksamalara neden olup risklerin doğmasına neden olacaktır. Bu kavramdaki amaçlanan hedefler tüm ortak ve toplumun yarar elde etmesidir.

1.7.3. Entegre Raporlamaya Doğru

Sürdürülebilir kalkınma raporlarında, finansal raporlama, şirketlerin genel performansını ve risklerini tanımlamak için yeterli olmadığı için, sürdürülebilirlik performansının finansal sonuçlara nasıl dönüştüğünü genellikle açıklamamaktadır. Sürdürülebilir kalkınma modellerinde sağlanan bilgileri işletme stratejisi, işletme modeli ve finans ile birleştirmek sermaye sahiplerinin işletme değerine yapabilecekleri olumlu katkıyı yorumlayamaz (Eccles ve Serafeim, 2014).

Ayrıca, işletmeler tarafından üretilen benzer ve farklı uygulama raporları karmaşık verilerin geliştirilmesine yol açmıştır.

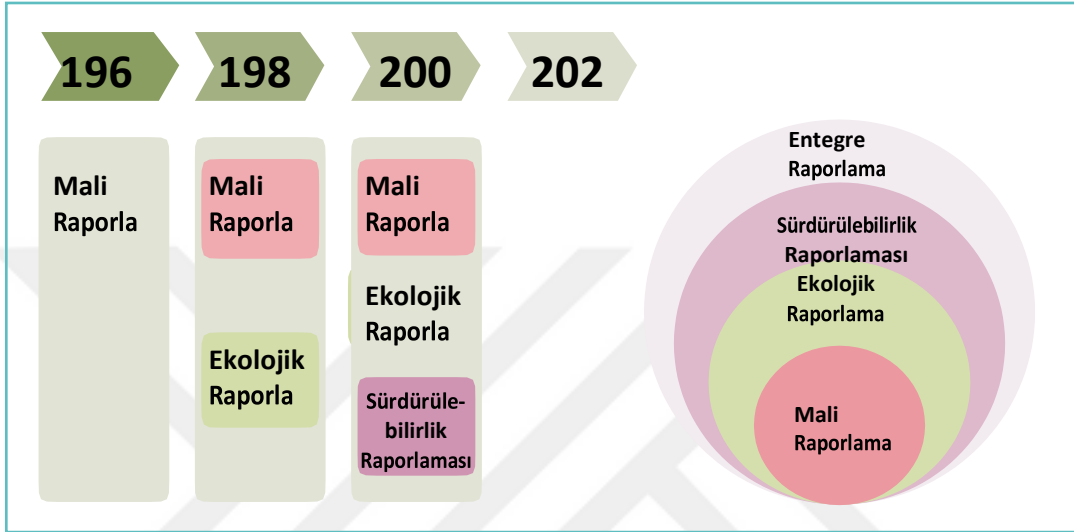
2013 yılında 18 ülkede yapılan bir ACCA anketinde, hissedarların %89'u sürdürülebilirlik verilerinin yatırım kararları için önemli olduğunu belirtti. Günümüzde sürdürülebilirlik raporlarında çoğu yatırımcının alakalı olduğunu düşündüğü diğer bilgiler:

- Raporların dünya genelindeki ülkelerle mukayese olanağına yer verilememesi,
- Raporların sermaye sahipleri adına önem arz eden bilgileri göstermede eksik kalması,
- Raporların işletmenin hedefi ve riskleri ile bağının olmaması
- Mali durumdan kaynaklanmayan verilerin mali verilere entegre hale dönüşmesi zorunlu hale gelmiştir.

Kısacası yatırımcıların kurumsal raporlara ilişkin yargılarında verilen bilgilerin eksik değil birbirinden bağımsız ve karmaşık yapıda olmasıdır

Bu bilgiler ışığında sermaye sahiplerinin kararlarında olumsuz düşüncelerle yanlış kararların alınmasına sebep olmaktadır. Bu raporlamalar ile yanlış kararlar alan paydaş ve sermaye sahipleri işletmelerin bugün ve gelecekteki dönemlerde ne ölçüde değer sağladığını gösteren yeni bir rapor modelini ortaya çıkarmıştır.

Şekil 1.4: Kurumsal Raporlamanın Gelişimi

Kaynak: [http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/EY-Integrated-reporting/\\$FILE/EY Integrated reporting.pdf](http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/EY-Integrated-reporting/$FILE/EY%20Integrated%20reporting.pdf), 2019.

1.8. KURUMSAL RAPORLAMADAN ENTEGRE RAPORLAMAYA GEÇİŞ

Mali tablo raporlamasındaki en büyük sorun sürdürülebilirlikle ilgili kavramların kullanılmaması sonucunda geçmiş ile ilgili verilerden bahsetmesi sebebiyle önemini azaltmasıdır (Aydın, 2015: 68).

Entegre raporlamayla birlikte sermaye kullanımı, değer sağlama araçları farklılaşan raporların iç hatlarının temel öğeleri tekrar anlamlandırılmaya çalışılmıştır. İşletmeler farklılaşan küresel alanda bu gibi sorulara cevap aramaktadır (Busco, 2013: 33).

Şirketler sermayelerini nerelerden kullanıp bunun etkilerini ne şekilde hissetmektedir?

Bu süreçte değer nasıl sağlanır ve işletme tarafından kabullenilir?

Bunun gibi soruların yanıtı entegre raporlama dahilinde cevaplanır.

1.8.1. Geleneksel Raporlama ile Entegre Düşünce Yapısının Karşılaştırılması

Borsada işlem gören şirketlerin dönemsel bazda finansal performans raporlarının gösterilmesi zorunludur. Bu raporlar muhasebe standartlarına dayanmaktadır.

Bunun sonucunda şirketler sürekli olarak toplumsal sorumluluk ve sürdürülebilir raporları yayınlamaya başlamıştır (Eccles ve Saltzman, 2011: 58).

Kurumsal raporlama sanayi toplumu için oluşturulup daha önce gerçekleşen mali performanslarının hesap edilebilen unsurlarını konu almıştır (Lorinc, 2012: 31). Entegre raporun amacı ise paydaşlar ile şirketin geçmişteki durumunu ve sonraki dönemlerde oluşacak fırsatları toplu şekilde görmek isteyen hissedarlardır (Eccles, Schulschenk ve Serafeim; 2012: 44).

Kurumsal raporlama ile entegre raporlama karşılaştırıldığında, entegresyon raporlamasının veriler arasında bağı zenginleştirerek işletmenin ekonomik hedefleri ile işletmenin daha sonraki dönemlerde değer yaratma sürecindeki yeteneğini kullandığı fakat kurumsal raporlamanın geçmişteki faaliyetine saplanıp kaldığıdır. Zamanlama gereği kurumsal raporlarda kısa vadede düşünceler yer alırken entegre raporda kısa, orta ve uzun dönemli düşünceler göz önüne alınmaktadır.

Kurumsal raporlamada şeffaflık yeterince sağlanamazken entegre raporda şeffaflık önemli derecedeki sorulara cevap sunacak biçimde sağlanmaktadır.

İKİNCİ BÖLÜM

ENTEĞRE RAPOR İÇİN KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. ENTEGRE RAPOR

2.1.1. Entegre Raporlama Kavramı

Entegre raporlama, hem finansal hem de finansal olmayan ESG bilgilerini tek bir belgede raporlamayı konu alır. Amaç, yıllık raporları iyileştirmek ve şimdiki ve gelecekteki beklentiler hakkında daha ayrıntılı finansal bilgi sağlamaktır (Anderson vd., 2004).

Geniş bir çerçevede entegre rapor, finansal ve finansal olmayan verilerin karşılaştırılabilirliğini gösterecek biçimde raporlanmasıdır.

IIRC'nin çerçevesine göre, entegre raporlamanın temel amacı “sermayenin daha verimli bir şekilde tahsis edilmesini sağlamak için finansal sermaye sağlayıcılarının mevcut bilgilerin kalitesini arttırmaktır” (IIRC, 2013: 2). Ayrıca, Bernardi ve Stark'a (2016) göre , entegre raporlama performansın finansal ve finansal olmayan itici güçleri arasındaki bağlantıları yakalayarak çevresel ve sürdürülebilirlik raporlaması geliştirir ve tanımlar.

“Entegre Raporlama, Uluslararası Finansal Raporlama Standartları (IFRS) içindeki geleneksel finansal raporlama ölçütlerini kullanarak, kurumsal tedarik zincirleri üzerindeki iklim değişim etkileri gibi finansal olmayan risk faktörlerin birbiriyle bağ kuran bir dil oluşturması amacını taşıyan yenilikçi bir çabadır” (Henning Drager, t.y.: 43).

Bu sonuçlar doğrultusunda entegre raporlama yatırımcı ve paydaşlar için işletme değerinin nasıl yaratılacağını gösterir (IIRC, 2013: 7).

Bu çalışma, küresel literatüre katkıda bulunmaktadır çünkü entegre rapor uygulaması yoluyla daha yüksek bir ekonomik entegrasyon derecesi için beklentiler yaratmaktadır

Yatırımcılarla ve diğer paydaşlarla daha fazla ilişki kurar ve çalışanların mevcut ve gelecekteki ilerlemelerini içerir, bu da becerilerini geliştirmelerine yardımcı olur (Simnett, 2009).

Veri sağlayıcıları için finansal olmayan bilgilerin yaratılmasının yanı sıra, IR, paydaşlara daha yüksek düzeyde güven sağlar, fırsatların daha iyi tanımlanmasını ve

maliyet azaltma dahil olmak üzere daha iyi kaynak tahsisi kararlarının alınmasını sağlar (Dixon, 2004; Moroney, 2012).

2.1.2. Entegre Raporlamanın Doğası

Bir entegre rapor, bir kuruluşun dış çevresi bağlamında stratejisinin, yönetişiminin, performansının ve beklentilerinin kısa, orta ve uzun vadede değer yaratılmasına nasıl yol açtığı hakkında kısa bir iletişimdir. Amaç, yatırımcılara ve diğer paydaşlara bir kuruluşun değer üretmek için birden fazla kaynağı nasıl yönettiği hakkında bilgi sağlamaktır. Bunlara şunlar dahildir: finansal, üretilmiş, entelektüel, insan, sosyal ve ilişki ve doğal sermaye (Maroun, 2019: 1-23).

Uluslararası Entegre Raporlama Konseyi'nin (IIRC) Çerçevesi, entegre raporlama için şu iki amacı tanımlamaktadır: (1) daha etkin sermaye tahsisini sağlamak için dış mali sermaye sağlayıcıları için mevcut bilgilerin kalitesini artırmak ve (2) firma için değer yaratmaya odaklanan entegre içsel düşünce, karar verme ve eylemleri desteklemek. Bu nedenle, muhasebe standartlarına veya diğer açıklama türlerinin entegre raporlama, dış ve iç karar vericilere bilgi sağlama amacına sahiptir (Barth vd., 2017: 43-64).

Entegre raporlama çerçevesi, kuruluşun dış çevre ile nasıl etkileşime girdiği ve sermayenin kısa sürede değer yaratması da dahil olmak üzere, finansal, üretim, entelektüel, insan, sosyal ve ilişkisel ve doğal sermaye olan altı sermayenin temel kavramları hakkında orta ve uzun vadeli fikir vermeyi amaçlar. Ayrıca, entegre bir raporun hazırlanmasını, raporun içeriğini ve bilgilerin nasıl sunulduğunu bildirmek için yedi yol gösterici ilke sunmaktadır. Bunlar stratejik odak ve gelecekteki yönelimi, bilginin bağlanabilirliği, paydaş duyarlılığı, önceliklilik ve özlülük, güvenilirlik ve bütünlük ve tutarlılık ve karşılaştırılabilirliktir. Ek olarak, bütünlük bir rapor, temel olarak birbirleriyle bağlantılı ve karşılıklı olarak dışlanmayan sekiz içerik ögesini içermektedir. Bunlar örgütsel bakış ve dış çevre, iş modeli, fırsatlar ve riskler, strateji ve kaynakların tahsisi, yönetim, performans, gelecekteki görünüm ve sunum temelidir (Irelede, 2019: 1-8).

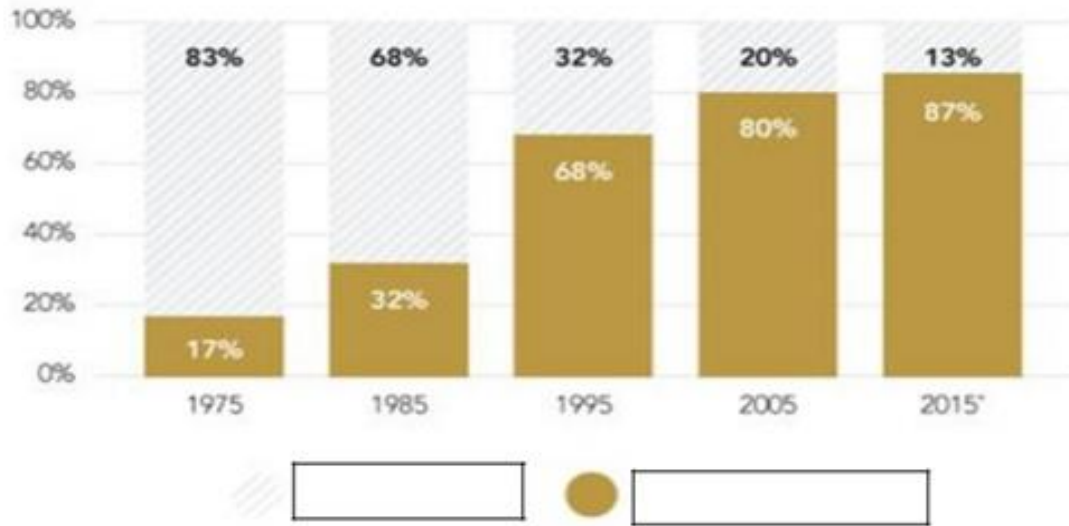
Bulgular, entegre raporlamanın ve işletme yönetimine yönelik çok yönlü bir yaklaşımın, gelişmiş sosyal, çevresel ve ekonomik performans elde etmek için el ele nasıl geliştirilebileceği konusunda uyum sağlamaktadır.

2.2. ENTEGRE RAPORLAMAMANIN GELİŞİMİ

Mali verilerin dönemsel raporlarda belirtilirken kolay anlaşılmayan biçimde gösterilmesi bu raporlamanın yalnız uzman kişilerce anlaşılmasına yol açmıştır. Başka bir deyişle raporlardaki veriler işletmenin geliştirdiği strateji ve faaliyetlerin gelecek zamanda ortaya çıkabilecek tehlikeler için gerekli bilgiyi sağlayamamaktadır. Ayrıca yatırımcılar için oluşturulan raporlarda sadece işletmenin mali karlılığına değindiği, kurumsal sorumluk ve maddi olmayan değerleri hakkında hiçbir bilgiyi göstermediği gibi yargılar oluşmuştur. (Busco vd., 2013: 34).

Bu yargılar doğrultusunda işletmelere bakıldığında finansal olmayan performanslarının oran olarak finansal varlıklarından daha yüksek çıkması olarak gösterilmektedir (Yükçü ve Kaplanoğlu, 2016: 70).

Şekil 2.1: S&P 500 Piyasa Değeri Bileşenleri

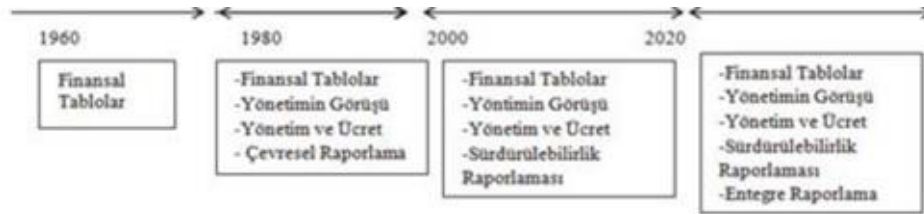

Kaynak: <http://www.oceantomo.com/intangible-asset-market-value-study/>, 2019.

Şekil 2.1'deki gibi 1975 senesinde S&P 500'ün Pazar değeri finansal değerlerinin büyüklüğü %83'ken 2015 senesinde bu büyüklük %13 'e kadar gerilemiş ve finansal olmayan varlık değeri 1975 senesinde %17'den 2015 senesinde %87

büyükölge ulaşmıştır (Wheeler ve Davies, 2008: 183). Şirket sahip veya sahiplerinin bunun gibi mali değeri olmayan fakat şirket başarısını daha yüksek çıkarmak sosyal sorumluluk ve entegre düşünceyi şirket faaliyetleri ile özdeşleştirip şirketin geleceğini uzatacak şekilde yönetmesi gerekmektedir.

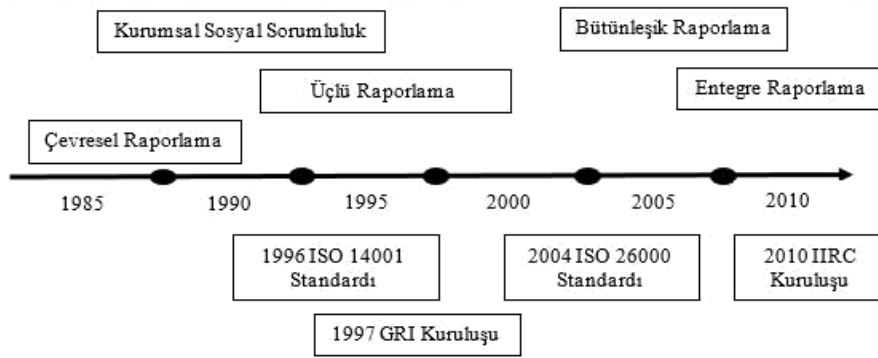
Şekil 2.2: Kurumsal Raporlamanın Evrimi

Kaynak: IIRC, 2011.

Tarihsel sürece bakıldığında raporlamalar tek bir konu üzerinden yayınlanırken 1996 ISO 140001 Standartları yayınlanmaya başladıktan sonra üçlü rapor, sürdürülebilir raporlama sonrasında da entegre raporlamaya kadar ilerlemiştir. Sürdürülebilirlik raporlaması ise şu şekilde ilerlemiştir:

Şekil 2.3: Sürdürülebilirlik Raporlaması Gelişim Süreci

Kaynak: Aktaş: 2018: 12.

Sürdürülebilir raporlama geçmişte ekolojik sorunlara odaklanmışken sonraki dönemlerde işletmelerin kurumsal kimliği ve topluma karşı sorumluluklar da konu içine dahil edilmiştir. Bu raporlardaki toplumsal sorumluluk boyutu Birleşmiş Milletler Küresel İlkeler Sözleşmesi İlerleme Bildirimi'nde (United Nations Global Compact-UNGC) ortaya çıkmakla birlikte 'Toplumsal Sorumluluk' 2004'te ISO 26000 standardı gereği pratikte kullanılmaya başlanmıştır (Yükçü ve Kaplanoğlu, 2016: 71).

Şirketlerin dönemlik olarak yayınladığı faaliyet raporu, mali raporlar, sürdürülebilirlik ve entegre rapor karşılaştırılması aşağıdaki gibidir.

Tablo 2.1: Faaliyet Raporu, Mali Raporlar, Sürdürülebilirlik ve Entegre Rapor Karşılaştırılması

	Yıllık Faaliyet Raporu	Mali Rapor	Sürdürülebilirlik Raporu	Entegre Rapor
Kapsam	Sadece kuruluşun finansal performansa ilişkin bilgileri sunulur.	Yalnız kuruluşun ekonomik faaliyetine dair veriler bulunur.	Sadece işletmenin ekolojik , ekonomik, toplumsal faaliyetlerine ilişkin veriler raporlanır.	Bir şirketin finansal performansı, ekolojik, ekonomik ve sosyal aktiviteler hakkındaki bilgileri bağlamak için raporlama yapılır.
Temel Sermaye unsuru	Mali Sermaye Fikri sermaye	Mali Sermaye	Sosyal ve ilişkisel sermaye Doğal sermaye İnsan sermayesi Fikri sermayesi	Finansal sermaye Sosyal ve ilişkisel sermaye Doğal sermaye İnsan sermayesi Entelektüel sermaye Üretilen sermaye
Ülkemizde düzenleyici kuruluşlar	Yasal mevzuat	Yasal mevzuat TMS/TFRS	GRI- Sürdürülebilirlik Raporlama kılavuzu	IIRC Uluslararası Entegre Raporlama çevresi
Şeffaflık Hesapverilebilirlik	Finansal ve operasyonel performans değerleri yasal çerçevesinde şeffaflık	Mali performansın yasal mevzuat ölçüsünde şeffaflığı	Sınırlı şeffaflık	Üst düzey şeffaflık
Odaklanılan konu	Önceki dönem için finansal aktivite ve performans sonuçları	Geçmiş dönemi baz alan finansal performans	Geçmiş dönemi baz alan toplumsal, ekolojik ve ekonomik performans	Geçmiş ve geleceği birbirine bağlayarak finansal ve finansal olmayan sermaye unsurlarının uzun vadeli amacı ve sonuçları

Tablo 2.1'e bakıldığında entegre rapor içerik yönünden şirketin mali ve mali değer taşımayan işleyişine dair veriler ve bu veriler arasında bağ kuracak biçimde bir rapora tabi olması nedeniyle diğer rapor çeşitlerinden farklı olduğu gözlenmektedir

Açık ve net şekilde sunulan entegre düşünce önceki ve gelecekteki durumlar ile bağ kurarak yatırım öğelerine dayalı stratejik sonuçlarla ilgilenmesi yönü ile diğer rapor türlerine nazaran eksiksiz bir görüş açısı sağlamaktadır.

Birden fazla sermaye türünün muhasebeleştirilmesiyle entegre raporlama, yeni örgütsel faaliyet alanlarına ışık tutabilir ve bir kuruluşun uzun vadeli sürdürülebilirliği için finansal olmayan konuların ilgililiğinin içselleştirilmesini teşvik edebilir. Bir işletmenin sosyal, ekonomik ve çevresel boyutlarını yönetmek için bütüncül bir yaklaşımla birleştiğinde, bir firmanın rakiplerinden ayrılmasında kullanılmak üzere bütünlük raporlamanın sağlam bir şekilde anlaşılması da mümkündür (Maroun, 2019: 13).

2.2.1. Çevresel Raporlama

Çevresel rapor yapmanın amacı yasal kurallara uymasındır. (Villiers ve Lubbe, 2001: 82). 1956 senesinde Parsons tarafından ilk kez ortaya atılan bu kavram şirketlerin performanslarını gösterirken toplumsal sorumluluk çerçevesinde çevresel beklentileri de karşılaması gerektiğine değinilmiştir (Küçükgergerli, 2017: 30). Toplumun beklentilerine cevap vermek, bir şirketin kurumsal itibarını artıran bir faktördür.

Ekolojik rapor, “şirketlerin ekolojik dengeye etkisi, çevresel olarak sürdürülebilirliğe katkı sağlaması ve ekolojik faaliyetleri hakkındaki verilerin topluma bildirilmesidir (Uluslan, 2009: 184).

2.2.2. Üçlü Raporlama

Kurumsal sorumluluğun savunuculuğunu üstenen John Elkington Üçlü Raporlamayı (Triple Bottom Line-TBL) dünya çapındakilere sürmüş ve ilk olarak 1997 yılında yayımladığı “Cannibals with Forks: the Triple Bottom Line of 21st Century Business” kitabında üçlü raporlamadan bahsetmiştir. Elkington şirketlerin kazanç ve kârına nazaran onlara eşdeğer diğer etkenlerin de önemli olduğuna değinmiştir. Üçlü

raporlamanın sahip olduğu yedi dinamik mevcuttur. Bu dinamiklerin işletmeler yerine toplumsal kuruluşların elinde olması değişimi kaçınılmaz kılmaktadır.

İlk dinamik piyasalar ile ilgilidir. Şirketler küresel alandaki rekabet koşullarında daha fazla şeffaflığın görüldüğü pazar piyasasında performanslarını göstereceklerdir.

İkinci dinamik toplumsal değer yargılarının değişime uğramasıdır. Nesilden nesile değişime uğrayan toplumsal değerler kişileri de değiştirmektedir. Bu toplumsal koşullara ayak uyduramayan işletmeler, işletme ömrünün kısalmasına neden olmaktadır.

Üçüncü dinamik olarak etkili olan şeffaflık ilkesi şirketlerin faaliyet sonuçlarının karşılaştırılmasında oldukça büyük bir öneme sahiptir.

Dördüncü dinamik; şirketler üçlü raporlar kapsamında sanayi ve tarım faaliyetlerinde satış aşamasından üretime doğru, üretilen ürünlerin taşınması, ürünlerin kullanılması ve kullanım ömrünün bitmesi gibi sorunlarla karşı karşıya kalmaktadır.

Beşinci dinamik olan iştiraktır.

Altıncı dinamik, zaman kavramını ileri derecede görmesi istenen şirket sahip ve yöneticilerinin gelecekte işletmeleri ve toplumu neler bekleyeceğini tahmin etmesi istenmektedir (www.johnelkington.com, 2019).

Yedinci dinamik kurumsal yönetim kavramı ile açıklanmaktadır. Sürdürülebilir kurumsallık olayları sadece ürünün tasarım ve üretim süreciyle değil pazarın yaratılan değerle kurumsallığa ulaşmasına odaklanmaktadır (www.johnelkington.com, 2019).

2.2.3. Sürdürülebilirlik Raporlaması

Sürdürülebilirlik raporlaması, kuruluşların performansını ölçmek ve sürdürülebilir bir küresel ekonomiye doğru değişimi yönetmek, uzun vadeli karlılığı sosyal sorumluluk ve çevresel faktörlerle hedef belirleme ” konusuna yardımcı olan bir süreçtir. Sürdürülebilirlik raporlaması, kuruluşun ekonomik, çevresel, sosyal ve yönetim performansını iletmek için önemli bir platformdur, olumlu ve olumsuz etkileri yansıtır (Gray, Kouhy ve Lavers, 1995 ; Mistry, Sharma ve Low, 2014; Sharma ve Kelly, 2014). Bu bağlamda, öncelikle bir kuruluşun finansal sermaye sağlayıcılarına,

bugünkü ve gelecekteki değer yaratmada önemli olan kilit faktörlerin entegre bir sunumunu sunmayı amaçlayan entegre raporlamadan farklıdır.

Sürdürülebilirlik raporlaması ve entegre düşünce hedefleri farklı olsa da sürdürülebilirlik raporlaması entegre raporlamanın temel bir unsurudur. Sürdürülebilirlik raporlaması, sürdürülebilirliğin bir kuruluşla ilişkisini göz önünde bulundurur ve sürdürülebilirlik eğilimlerinin, risklerin ve fırsatların kuruluşun uzun vadeli beklentileri ve finansal performansları üzerindeki etkisine odaklanan sürdürülebilirlik öncelikleri ve kilit konuları ele alır (De Villiers, Rinaldi ve Unerman, 2014; Khelif, Hussainey ve Achek, 2015 ; Khelif, 2016). Bu bağlamda, kısmen, IIRC'nin “bir kuruluşun zaman içinde nasıl değer yarattığını açıklamak için finansal sermaye sağlayıcılarına açıklama yapmak” gibi entegre bir raporun belirtilen amacı ile uyumlaştırmaktadır (IIRC, 2013: 7).

GRI çerçevesinin beşerî sermaye, yapısal sermaye ve ilişkisel sermaye unsurlarını kapsadığını göstermektedir. Pedrini (2007) , IC ve GRI göstergeleri arasında sürdürülebilirlik raporları işçi haklarına yönelik olmasına rağmen, BM raporları personel eğitimi, bilgi, yetenek ve motivasyona odaklanmasına rağmen büyük örtüşmeler olduğunu belirtmektedir (Pedrini, 2007). Polo ve Vazquez (2008)'de benzer şekilde, sosyal raporun IC raporuna dahil edilmesini savunan sosyal ve IC raporlarının içeriği ve hedefleri arasındaki örtüşmelere dikkat çekmektedir.

2.2.4. Entegre Raporlama

Entegre raporun temel amacı, yatırımcılara bir kuruluşun zaman içinde nasıl değer yarattığını açıklamaktır (Atkins ve Maroun, 2015; IIRC, 2013; Stent ve Dowler, 2015). Entegre raporlama aynı zamanda bir kurumun kısa, orta ve uzun vadede değer yaratmak için dış çevresi ve sermayesi ile nasıl etkileşime girdiğini açıklamayı amaçlar. (IIRC, 2013: 4) . Entegre rapor, finansal, entelektüel, insan, sosyal ve ilişki ve doğal sermaye için sınıflandırılmış, ancak bütünleşik bir rapor hazırlayan kuruluşların bu sınıflandırmayı benimsemesi gerekmemektedir.

IIRC'ye göre (2013: 10) , Entegre bir rapor aşağıdakiler hakkında görüş vermeyi amaçlamaktadır:

Bir kurumu etkileyen dış ortam, örgüt içinde kullanılan ve etkilenen, ortaklaşa çerçevede sermaye olarak ifade edilen ve finansal, entelektüel, insan, sosyal, ilişkisel, doğal, kısa, orta ve uzun vadede değer yaratmak için örgütün dış çevre ve sermaye ile nasıl etkileşime girdiği gibi konularda bilgi vermektedir.

Finansal ve üretilen sermayeyi bir kenara koyarsak, IC raporlama unsurları- insan, yapısal ve ilişkisel sermaye- ve entegre rapor arasında önemli bir ortaklığın olduğu açıktır (Dumay, vd., 2016).

2.3. İŞLETMELERİN ENTEGRE RAPORLAMAYA YÖNELME NEDENLERİ

Yatırımcı kişilerin ve şirket ortaklarının yerinde kararlar vermesi için işletme yalnız önceki dönem performansı ile değil, gelecek dönemlerde elde edebileceği olanakları da en iyi biçimde değerlendirmelidir. Bu da maddi ve maddi olmayan varlıklarının arasında önemli bir bağ kurulmasıyla mümkün olacaktır. Entegre düşüncenin varlığının temel amacı budur. Bütünleşik düşünme odağında, malzeme ile malzeme dışı yönetim verileri arasındaki ilişki açıkça açıklanmalıdır (Michael, 2011: 274).

Entegre düşünce yapısından raporlamanın oluşmasına kadar ki süreç şu şekildedir:

Entegre Raporlama Sisteminin Ortaya Çıkışına sebep olan faktörler

- Finansal veri inceleyicilerinin şirketleri yalnız mali değil sosyal olaylara olan duyarlılığına göre değerlendirmeleri,
- Şirketlerde hazırlanan mali tabloların hep geçmişe yönelik olması ve gelecekteki risk ve fırsatları, hedefleri göz ardı etmesi,
- Sürdürülebilirlikte ise sürekli geleceğin tasarlanması mali verilere yeterince yer vermemesi,
- Finansal rapor ve sürdürülebilirlik raporlamasının tek bir çatı altında birleştirilmek istenmesi,
- İşletmelerin hem finansal verileri kullanıp hem de geleceğe ilişkin değerlemelerinin bir arada verilmesi kullanıcılar için açık ve netliği sağlamıştır.

Şirketlerin entegre düşünce yapısını ne ölçüde anladıklarının önemi büyüktür. Enformasyon-İnovasyon-Entegrasyon temalı 22-24 Mayıs 2013'te Amsterdam'da gerçekleşen GRI Konferansı'nda 2010-2012 yıllarına dair, GRI esas alınarak oluşturulan ve oluşturanların "entegre rapor" adını verdiği 756 rapor inceleme sonucuna göre entegre düşünce yapısı küresel alanda şu şekillerde anlaşılmıştır (Gökmen, 2013: 14).

- Entegre raporun uygulamaya konulduğu ilk 10 ülke, Güney Afrika, Hollanda, Brezilya, Avustralya, Finlandiya, İsviçre, İspanya, ABD, İsveç ve Kanada'dır. Entegre rapor öncelikli olarak finans sektörü sonrasında enerji, elektrik ve madencilik gibi alanlarda uygulamaya konulmuştur.
- Bu raporlardan üçte biri finansal bilgiler ve sürdürülebilirlik raporları ile bağ kurup bu veriler beraber değerlendirilmiştir.
- Raporların bir kısmında mali veriler ve sürdürülebilirlik birlikte değerlendirilmemiş ve veriler yalnız bir raporda toplanmıştır

Entegre düşünce yapısının küresel alanda performansını etkileyen işletmeler tarafından doğru kavranabilmesi ve uygulamaya konulabilmesi onun düşünce yapısının çok iyi anlaşılmasıyla yakından ilgilidir.

2.3.1. Entegre Raporlamanın Kısıtları

Bugün entegre düşünce yapısını kullanan yönetim, paydaşlar entegre raporun değerini sınırlandıran öğelerle karşılaşmaktadır. Mali veriler içermeyen bilginin standart bir ölçüsünün olmayışı, mevduat çözümlemelerinde şirketlerin performans değerlerinin ölçülmesini ve bunların karşılaştırılmasını zor hale getirmektedir. Başka bir sorun ise entegre düşünce yapısını uygulamak zorunluluğu olan Güney Afrika'ya karşılık küresel çerçevede bu düşüncüyü uygulayan pek az işletmenin yer almasıdır.

Uluslararası Entegre Raporlama Konseyi "TOWARDS INTEGRATED REPORTING Communicating Value in the 21st Century" eleştiri metninde entegre düşünce yapısının zorlukları raporlama yapan kuruluş, siyasetçiler, yasa koyucular tarafından gösterilmektedir (IIRC, 2011: 20-23):

Sermaye Sağlayıcılar, Sahip ve Yöneticiler Bakımından

a. Raporlama Düzenlenmesi Bakımından

- Organizasyon: Entegre düşünce yapısı ülkelerin değişen değer yagılarına göre farklılık göstermektedir. Bu da raporların ülkelere göre farklı hızda gerçekleşmesine neden olmaktadır.
- Yönetimin Görevleri: Şirket sahip ve sahiplerin güveni sağlama ve farklı görevleri her yerde dengeli olmamaktadır. Bu nedenle, entegre düşünce yapısının ilgi odağı sahip ve bu raporu kullananlar arasında farklılıklara neden olabilir.
- Yönetimin Sorumluluğu: Entegre düşünce yeni gelişecek olayları göz önüne aldığından yönetimden sorumlu olan kişilerin endişelerini açıklamada önemli rol oynayacaktır.
- Ticari Gizlilik: Şirketin bu yarışta öne çıkmayı sağlayan stratejik önemdeki verileri görmesinde entegre düşünce yapısının olumlu katkısını düşünerek dengelemeye çalışmalıdır.

b. Sermaye Sağlayıcıları Bakımından

Maddi ve maddi olmayan bilgileri barındıran ögeler devamlı bir değişime tabi tutulmaktadır.

c. Yöneticiler, yasa koyucular bakımından

- Yasalar, uygulanan mevzuat ve standartların incelenmesine dair araçlar; politik istek, dönem ve koordinasyona ait gereken işlemleri konu alır.
- Entegre raporlama mutlak bir önem taşıyacak ve gelecekteki konu ve olayları içinde barındıracaktır. Bu yüzden sahip ve sahiplerinin ve yatırımcı ile ilgili olarak görev ve sorumlulukları, iş gizliliğinden oluşan kaygılara bakmalıdır.

Entegre düşünce yapısının zorluk ve kısıtlarını özetlemek gerekirse (Yüksel, 2017: 51):

- Entegre rapordan sağlanan verilerin şirket dışı kişilerin verilere ulaşma imkânı,
- Dünya genelinde entegre rapor ile ilgili ortak bir yasa ve standardın olmayışı,
- İşletme içi kişilerin bu raporlamayı yapma konusundaki isteksizlikleri ve bu konuya cahil kalmaları,

- Sermaye sağlayıcılarının maddi olmayan değerleri kavrayamaması,
- Entegre raporlama konusunda verilen eğitimlerin yetersizliği.

2.3.2. Entegre Raporlamanın Yapısı

Entegre düşünce yapısı ilk kez King III raporu olarak Güney Afrika'da uygulamaya konulmuş Johannesburg Borsası (JSE)'nda işlem gören firmalar tarafından hazırlanması ve hazırlamayanların nedenlerini belirtmeleri gerekliliği ile yayımlanmıştır. Şu an ise raporlar IIRC kapsamında Uluslararası Entegre Raporlama Çerçeve'sine uygun olarak düzenlenmektedir (Rensburg ve Botha, 2014: 146). Entegre düşünce raporlamasının oluşturulmasında iki farklı kuruluştan yararlanılmaktadır. Bunlar (Katsikas vd., 2016: 78);

- Güney Afrika Entegre Raporlama Konseyi Çalışma Rehberi
- Uluslararası Entegre Raporlama Çerçevesi

2.3.2.1. Güney Afrika Entegre Raporlama Konseyi Çalışma Rehberi

Uluslararası Entegre Raporlama Konseyi' nin (IIRC) başkanı *Prof. Mervyn King*, entegre düşünce yapısının kurucularındandır. Kurumsal yönetim çalışmaları yapılması için görevlendirilen King 1994'te King I raporunu, 2002 yılında King II raporunu, 2009 yılında ise King III kurumsal yönetim ilkeleri raporunu uygulamaya koymuştur (Aras ve Sarıoğlu, 2015: 41).

İşletmeler amaçları için gereken yaklaşım çeşitlerine, ekolojik, toplumsal ve ekonomik yapılanmanın bir bütün olarak değerlendirmesine önem göstermiştir. Bu yaklaşımlar (Makiwane ve Padia, 2013: 422);

- Etkin strateji oluşturmak,
- Kurumsallığı en iyi biçimde uygulamaya çalışmak,
- Şirketin faaliyet sonuçları hakkında değerlendirme yapılması,
- Toplumsal, ekolojik ve ekonomik şartların iyileştirilmesi.

King III kurumsal yönetim raporunda yayımlanan esaslara dikkat çekerek işletmeleri ve işletmelerin yöneticilerini harekete geçirerek köklü bir değişim olarak

entegre raporlamayı daha etkin kullanmak adına yeni bir komitenin kurulması gündeme gelmiştir (Owen, 2013: 348).

2010 yılında Güney Afrika İşletme Birimi (BUSA), Güney Afrika Tasarruf ve Yatırım (ASISA), Güney Afrika Yönetim Kurulu (IoDSA), JSE Menkul Kıymetler Borsası ve Güney Afrika İşletme Muhasebecileri Enstitüsü (SAIA). Hedefte, sürdürülebilirlik ile finans hakkındaki konularda entegre düşünce yapısını etkin kullanabilmek için kurallar ve esaslara yer verilmektedir. IRCoSA' ya göre geçerli olan üç kural vardır. Bunlar;

- Entegre rapordaki içerik ve kısıtlar,
- Raporun kapsamadığı bilgiler,
- Rapor verilerinin kalite ve güvenilirliği

Günümüzde IRCoSA, IIRC standartlarıyla işleyiş göstermekte ve 2014 martından itibaren Uluslararası Entegre Raporlama Çerçevesini onaylamış bulunmaktadır (Eccles, 2015: 10).

2.3.2.2. Uluslararası Entegre Raporlama Çerçevesi

Uluslararası Entegre Raporlama Konseyi, yasa koyucular, işletmeler, sermaye sağlayıcılar, finansal veri bilirkişileri ve sivil toplum örgütleri aracılığıyla kurulmuş bir koalisyonudur. Uluslararası Entegre Raporlama Konseyi, toplum yararına uygun işlerin yapılması ve bunlarla değer sağlanması gibi konular üzerinde durmaktadır. Bu amaçla 2011 yılında, Uluslararası Entegre Raporlama Çerçevesi standartlarını ortaya çıkararak gelecek için sağlam temeller atmayı hedeflemektedir (IIRC, 2013a: 1; IIRC, 2013b: 1; IIRC, 2013c: 1).

2.4. ENTEGRE RAPORLAMA KALİTESİNİ ETKİLEYEN ETMENLER

Raporlama kalitesindeki değişikliğin bir temel kaynağı işletmenin temel özelliklerindeki(büyüme seçenekleri, işletme modeli karmaşıklığı, ürün karmaşıklığı vb.) değişikliklerdir. Bilgi raporlama ve işleme maliyetleri, bazı özellikler için temel özelliklerden dolayı diğerlerinden daha yüksek olabilir. Bu durum raporlama kalitesinin denge seviyesinin işletmeler arasında farklılıklar gösterdiğini gösterir (Roychowdhury, vd., 2019: 1-27).

Raporların sunulma sıklığındaki zorunlu artışlar yatırım verimliliğinin artması ya da azalması derecesini etkilemektedir. Dönemsel raporlamadan ara dönem üç aylık raporlamalara dönüşünde işletmelerin inavasyon çıktılarının azalmasına yol açtığı belirlenmiştir.

2.5. ENTEGRE RAPORLAMANIN KILAVUZ İLKELERİ

Uluslararası Entegre Raporlama Konseyi, entegre raporun oluşturulmasında temel olarak kullanılacak yedi ilkeden söz etmiştir. Söz konusu yedi ilke, raporların içeriği hakkında bilgi vermekte ve bilgilerin kullanıcılara nasıl sunulması gerektiği hakkında rehber oluşturmaktadır.

2.5.1. Stratejik Odak Ve Geleceğe Yönelim

Uzun dönemli hedefler ve gelecek ilkesi, işletmenin piyasadaki duruşunu ve iş modelini etki eden tehlikelerin, kolaylık ve bağların vurgulanmasıdır. Ayrıca, dün ve yarınki faaliyet sonuçlarına bakarak aradaki ilişkinin değiştirilmesi ile raporun kalitesini etkileyeceği düşünülmektedir.

2.5.2. Bilgiler Arası Bağlantı

İşletmenin hedeflediği performansa ulaşmak adına hangi kaynakları etkin olarak kullanacağı ve kaynakları nasıl birleştirebileceği bilgisi, yatırımcılara raporun analizi konusunda yardımcı olacaktır. Buna ek olarak işletmenin herhangi bir fırsatla karşı karşıya geldiğinde veya yeni bir risk doğduğunda mevcut stratejisini nasıl değiştireceği bilgisi de bilgiler arası bağlantı ilkesi gereği ele alınmaktadır.

2.5.3. Paydaşlarla İlişkiler

İşletme hakkındaki bilgilerin ortaklara o an da ve doğru şekilde aktarılması hesap verilebilirlik ve şeffaflık noktasında oldukça önem taşımaktadır. İşletmenin iç durumunu ilgilendiren konularda mevcut paydaşları ile nasıl ilişki kurduğu ve kurduğu ilişkinin kalitesi de son derece önem arz etmektedir. Yeni bilgi ne kadar hızlı ve doğru şekilde paydaşlarla paylaşırsa paydaşların kendilerini ayarlaması da o derece kolaylaşacaktır.

2.5.4. Önemlilik

IIRC, önemlilik ilkesi ile işletmenin değer yaratabilme özelliğini önemli ölçüde etkileyebilecek konuların rapora dahil edilmesi gerektiğini öne sürmektedir.

Önemlilik belirlenirken öncelikle işletmenin değer yaratabilme özelliğini etki edebilecek konular belirlenmeli ve bunlar etki derecelerine göre sıralanmalıdır. Sonraki aşama olarak da görece daha önemli olan konulara daha fazla ağırlık verilmelidir. Bu süreç olumlu ve olumsuz yargılar da geçerli olacaktır. Buna ek olarak, önemlilik, işletmenin değer yaratabilme özelliğine katkı sağlayacak konuların önem sırasına göre sıralanmasını da kapsamaktadır.

2.5.5. Kısa ve Öz Olma

Entegre raporların anlaşılabilirliğini artırmak adına raporların mümkün olduğunca kısa ve öz olması beklenmektedir. Önemlilik ilkesi, entegre raporların kısa ve öz bilgilerden oluşmasına katkıda bulunmaktadır. Entegre raporların dilinin mümkün olduğunca sade teknik terim ve jargonlardan uzak olması entegre raporu daha anlaşılır hale getirmektedir.

2.5.6. Güvenilirlik ve Eksiksizlik

Herhangi bir raporun, bilgi kullanıcısına fayda sağlayabilmesi için öncelikle yanıltıcı bilgilerden uzak olması gerekmektedir. Bu düşünce ile entegre raporların olumlu ve olumsuz tüm önemli konular hakkında bilgi vermesi istenmektedir. Entegre raporların maddi hataları barındırması güvenilirliğini azaltıcı etki yaratmaktadır. Güvenilirliğin artırılması iç kontrol sisteminin oldukça fazla güçlendirilmesi, farklı paydaşların denetim sürecine dahil edilmesi bağımsız dış denetime tabi olunması gibi adımlar atılmaktadır.

2.5.7. Tutarlılık ve Karşılaştırılabilirlik

Mali rapor kavramının ana unsurlarından tutarlılık kavramı, aynı biçimde entegre raporlar için de ilke olarak kullanılmaktadır. Eğer değişiklik yapılacaksa bu değişikliğin nedenleri ve gelecekteki oluşabilecek etkileri bilgi kullanıcılarına anlatılmalıdır. Karşılaştırılabilirlik adına sektörel ve bölgesel karşılaştırma yapılabilecek

noktaların raporda belirtilmesi oldukça önem arz etmektedir. Oranlar ve nicel verilerle rapor içerisinde geçen sözel ifadeleri desteklemek de karşılaştırılabilirliği artıracaktır.

2.6. ENTEGRE RAPORLAMA İÇERİK ÖĞELERİ

İçerik öğeleri birbiriyle ilişki içindedir ve bu da onların bağımsız şekilde değerlendirilmesi gerekliliğine neden olur (Aras ve Sarıoğlu, 2015: 60).

2.6.1. Kurumsal Genel Görünüm ve Dış Çevre

Entegre raporda işletmenin hangi faaliyet dalıyla uğraştığı sorusuna cevap aranmalıdır. İşletmenin dış çevredeki konumunu, hedeflerini ve misyonunun açıklanmasını gerektirir. Ayrıca şirketin sosyal sorumluluk gibi değer yaratacak faaliyetleri entegre düşünce yapısında sunulmalıdır (IIRC, 2013a: 24).

2.6.2. Kurumsal Yönetim

Bir entegre rapor, *işletmenin yönetim kararları işletmeyi sosyal sorumluluk adına değer yaratma konusunda nasıl yardımcı oluyor?* Sorularına cevap aramalıdır. İşletmenin maruz kaldığı kanunların şirket işleyişine ne kadar etki ettiği, işletmenin çeşitli tehlikelere karşı ne gibi önlemler aldığı, kısa, orta ve uzun vadede değer nasıl yaratılabileceği gibi konular hakkında bilgi sağlar (IIRC, 2013a: 25).

2.6.3. İş Modeli

Entegre düşünce yapısında iş modeli olarak, işletmenin gelirleri, performansları, giderleri ve faaliyet sonuçları göz önüne alınarak açıklanmaya çalışılır (IIRC, 2013a: 25).

2.6.4. Riskler ve Fırsatlar

Bir entegre rapor *İşletmenin uzun dönemde değer yaratabileceği fırsat ve riskleri nasıl değerlendirmelidir?* Konularına cevap aramalıdır.

Entegre düşünce yapısında işletme içi ve dışı unsurlardan meydana gelen tüm tehlikeler belirlenmeli ve bunlara karşı politika, yöntem ve önlemler belirlenmelidir (Aras ve Sarıoğlu, 2015: 62).

2.6.5. Strateji ve Kaynak Aktarımı

Entegre düşünce yapısı işletmenin uzun dönemli hedefleri hakkında bilgi vermeyi sağlamalıdır. Uzun dönemde sağlanmak istenen hedeflerin işletmenin kendi faaliyet konusuyla ne kadar örtüştüğü yapılan planların gelecekte oluşabilecek fırsat ve tehlikelere ne derecede etki ettiği belirlenmelidir. Ayrıca işletmenin geleceğe yaptığı yatırım, ekolojik ve sosyal sorumluluk projelerine ne ölçüde yer verildiği işletme vizyonu ile entegre raporlarda sunulmalıdır (IIRC, 2013a: 27).

2.6.6. Faaliyet Sonucu

İşletme kuruluşta belirtilen uzun dönemli amaçlarının ne kadarına ulaşmış ve ulaşılan hedefler yatırım unsurlarına nasıl etki etmiştir? konularına açıklık getirmelidir. Entegre düşünce yapısında sayısal ve sayısal olmayan veriler dikkat çeker (IIRC, 2013a: 28). Bu veriler ışığında, amaçlar ile fırsat ve tehlikelerde sayısal verilerin ne olduğu işletmenin varlık unsurlarına negatif ve pozitif etkileri, geçmişte ve şimdiki zamanda oluşan faaliyet sonuçlarının karşılaştırılması ve amaçlanan stratejilere ne ölçüde ulaşıldığına yer vermektedir (Aras ve Sarıoğlu, 2015: 63). Bu bilgilere bakılarak entegre raporda mali faaliyet sonuçlara ek mali olmayan performansın da içine dahil edildiği görülmektedir (Aydın, 2015: 34).

2.6.7. Genel Görünüş

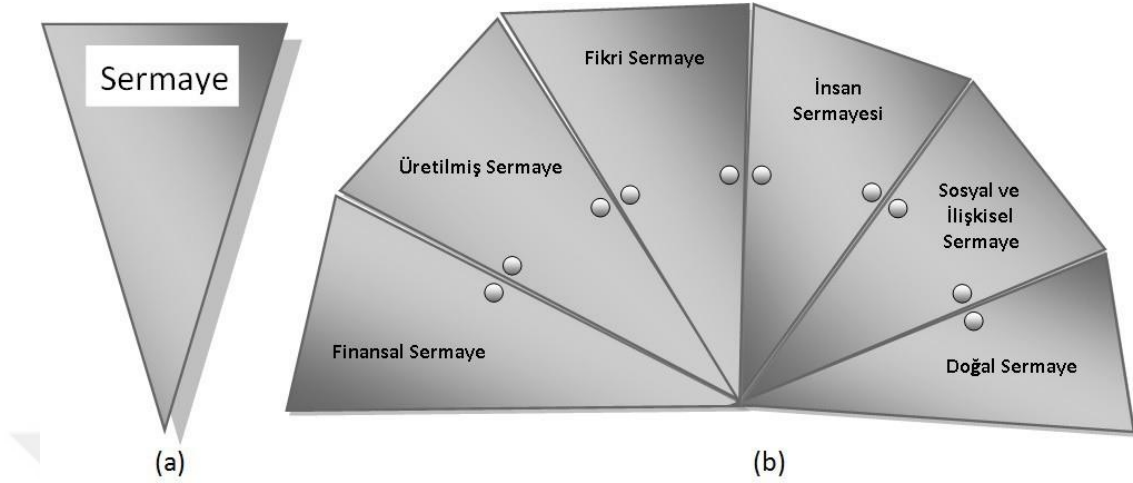
İşletmenin gelecekte oluşabilecek muhtemel zararlara karşı oluşturabileceği stratejileri entegre raporda sunulmalıdır. Ayrıca işletmenin faaliyet sonucuna göre gelecekte oluşabilecek muhtemel zarar ve gelirlere göre kullanılan varlık unsurlarının kalite ve bulunabilirliğine değinilmelidir (IIRC, 2013a: 28-29).

2.6.8. Genel Raporlama İlkeleri

Raporlarda finansal konular ve varlık unsurlarına yer verilmeli, dönemsel bazda vadeler açıklanmalı ve verilere dair bunların birleştirilip ayrılması gibi konulara değinilmelidir (IIRC, 2013a: 30).

2.7. ENTEGRE RAPOR SERMAYE ÖĞELERİ

Şekil 2.4: Sermaye Öğeleri

Kaynak: Aydın, 2015.

Uluslararası Entegre Raporlama Kurulunun sermaye unsurları; finansal sermaye, başlangıç sermayesi, entelektüel sermaye, beşeri sermaye, sosyal ve ilişkisel sermaye ve doğal sermaye olarak altıya ayrılmıştır.

Bu varlık unsurlarının neyi konu aldığı Entegre Rapor Kavramsal Çerçeve’de açıklanmıştır (Framework, 2013: 12-13)

Mali Sermaye: işletme organizasyonuna ait sermaye öğeleri, giderler ve özkaynak birikimidir. Mal üretiminde ya da hizmet sunumunda kullanılmak üzere bir kuruluş tarafından kullanılabilir. (Borç, özkaynak veya hibeler gibi finansman yoluyla elde edilenler veya işlemler veya yatırımlar yoluyla oluşturulanlar).

Üretilmiş Sermaye: İşletmenin üretim zincirine dahil ettiği fiziksel nesnelerin bütünüdür. Bir kuruluşta kullanım için mevcut olan üretilmiş fiziksel nesneler (binalar, ekipman, altyapı, yollar, limanlar, köprüler gibi ve atık ve su arıtma tesisleri).

Fikri Sermaye: Fikri mülkiyet hakları, patent, yazılım programları ve standartlar gibi varlık unsurlarını barındırır. Kurumsal, bilgiye dayalı maddi olmayan varlıklar (patentler, telif hakları, yazılımlar, haklar ve lisanslar gibi fikri mülkiyet hakları, gizli bilgiler, sistemler, prosedürler ve protokoller, bir örgütün geliştirdiği marka ve itibara ilişkin maddi olmayan varlıklar)

İnsan Kaynağı Sermayesi: bireylerin kendine has özellikleri ile yetkin olduğu konular, tecrübeleri ve yenilik motivasyonlarına yer verir. İnsanların yetkinlikleri, yetenekleri ve deneyimleri ile yenilik yapma motivasyonları (bir kuruluşun yönetim çerçevesi, risk yönetimi yaklaşımı ve etik değerlere uyum ve destek, stratejisini anlama, geliştirme ve uygulama becerisi, önderlik etme, yönetme ve işbirliği yapma yetenekleri de dahil olmak üzere süreçleri, malları ve hizmetleri iyileştirmek için sadakat ve motivasyonlar)

Sosyal ve İlişkisel Sermaye: Kuruluşlar ve toplumlar, ortakların ilişkilerini ele alır ve toplumsal ve kişisel yaşam seviyesini yükseltmek adına verileri paylaştırmayı amaçlar. Kurumlar ve topluluklar arasındaki ve paydaş grupları ve diğer ağlar arasındaki ilişkiler ve bireysel ve kollektif refahı artırmak için bilgi paylaşma yeteneği. (paylaşılan normlar, ortak değerler ve davranışlar, kilit paydaş ilişkileri ve bir kuruluşun müşteriler, tedarikçiler, iş ortakları ve diğer dış paydaşlarla birlikte inşa etmek ve onları korumak için geliştirdiği ve çaba gösterdiği ilgi ve istekli olma, faaliyet göstereceği sosyal lisans)

Doğal Sermaye: işletmenin her dönemdeki yaşam seviyesini etkileyen yenilenebilir ve yenilenemeyen ekolojik unsurları içine alır. Bir kuruluşun geçmişini, bugününü veya gelecekteki refahını destekleyen mal veya hizmet sağlayan tüm yenilenebilir ve yenilenemez çevresel kaynaklar ve işlemler. (hava, su, toprak, mineral ve ormanlar, biyolojik çeşitlilik ve eko sistem sağlığı)

2.8. İŞLETMELER AÇISINDAN ENTEGRE RAPORLAMANNIN ÖNEMİ

Şirketlerin dış çevrede daha nitelikli biçimde ilişki kurmasına olanak sağlayan entegre rapor, hizmeti alacak olan alıcıların şirkete bağlılığını artıracak ve yeni yatırımcıların oluşmasına imkân sağlayacaktır. Bunun yanı sıra raporlama gereği verilen vergi teşvik ve bağışlardan yararlanmaya da imkân sağlayacaktır (James, 2013: 18).

2.8.1. İşletme Yönetimi ve Personel Bakımından Entegre Raporlamanın Önemi

Entegre düşünce yapısı işletme sahip ve sahiplerinin maliyetleri en aza indirme ve onların kontrolünü sağlayacak unsurların daha etkin kullanımını sağlayan uzun

dönemli hedef belirleme ve plan yapma gibi konularda yardım sağlayacak bilgileri içermektedir (James, 2013: 18).

Entegre düşünce yapısı performansın önemli olduğu işletme idaresi adına önemli bir etken olarak değerlendirilebilir. Bu değerlendirmenin nasıl yapılacağı ise şu biçimdedir: bu raporlar, işletmelerin değer yaratma kavramına katkı sağlayacak bütün ögelerin arasında kurulan bağın belirlenmesi ile sağlanacaktır. İşletmenin bu değeri sağlama adına kullanılan işlevsel birim ve varlık ögeleri göz önünde bulundurulmalıdır. Fonksiyonel bağ ve entegre düşünce yapısının sonucunda entegre rapor oluşur. İdarecilerin işletmenin uzun dönemdeki hedefler, faaliyetler ve oluşacak beklentiler bir bütünü oluşturmalı ki bu da entegre raporlarda entegre düşünce yapısının kullanılmasıyla mümkün olmaktadır.

İşletme sahip ve sahipleri bakımından entegre raporlamanın önemi; şirketin dün ve mevcut zaman da oluşacak risk ve fırsatları gelecek dönemlerle kaynaştırıp işletme için daha iyi varsayımlarda bulunmasına olanak sağlamalıdır.

Personeller bakımından entegre raporlamanın öneminde ise, mevcut ve potansiyel personeller, işletme sahiplerinin gelecek zaman dilime ait beklentilerine dair entegre düşünce yapısıyla hareket edeceklerdir. Bunun yanı sıra işletme sahiplerinin oluşturduğu değer yargılarıyla kendi değer yargılarını karşılaştırıp bunların birbiriyle benzeyip benzemediğine karar vermelerine olanak sağlayacaktır (IIRC, 2011: 24).

2.8.2. Paydaşlar Bakımından Entegre Raporlamanın Önemi

Entegre raporlamayı meydana getiren nokta finansal rapor ve sürdürülebilirlik raporlamasından sonra şirketin toplumsal çıkarlara hizmet etme sürecinde ve faaliyet alanında oluşan yenilikleri şirket gelişiminde kullanmasıdır. Başlangıcı ABD’de de yaşanan finansal krizin dünya çapında yayılması şirket dışı sorumluluklarla birlikte güncel sıkıntıların da oluşmasına neden olmuştur. İşletmelerin entegre rapor hazırlamasının değeri mevcut zamanda finansal değer taşımayan unsurlarla açıklanan Pazar büyüklüğü yüzdesinde yatmaktadır (Mustata, Matış ve Bonaci, 2012: 146).

Mevcut zamanda pazar büyüklüğünün yaklaşık %87’si finansal değer taşımayan kaynaklar ile açıklanmaktadır ve bu kaynaklar yalnız entegre düşünce yapısının oluşturduğu entegre raporlarla açıklanabilir. Paydaşlar bakımından şirketin

içinde bulunulan zaman ve gelecek faaliyetlerine katkı sağlayacak bir raporlama tekniğinin uygulanması raporları daha şeffaf ve sürekli hale getirecektir.

2.8.3. Yasal Düzenleyiciler Açısından Entegre Raporlamanın Önemi

Dünya çapında hizmet veren kuruluşlar ve şirketlerin mali bilgileri hakkında ülkeler arası farklılıklar ve yasal düzenlemeler vardır (Lorinc, 2012: 32).

Entegre düşünce yapısından oluşturulan raporların kullanıcıları düzenleyici ve kanun koyuculardır. Kanun koyucuların daha etkin biçimde oluşturulacak faaliyetlerde kullanımına yarayacak ve karar aşamasında destek olacaktır (IIRC, 2011: 23). Entegre raporlamanın kanun koyucular bakımından önemi, verilere ulaşımında sağlanan imkanlardır.

2.9. DOĞAL, SOSYAL VE EKOLOJİK ÇEVRE AÇISINDAN ENTEGRE RAPORLAMANIN ÖNEMİ

Entegre raporun diğer mali raporlardan ayrılmasının nedeni saf ve katıksız, toplumsal ve çevresel boyutlarda sağlanan şeffaf bilgilerden oluşmasıdır. İşletmenin değer yaratımını sağlayan altı varlık unsurundan ikisi sosyal ve ilişkisel sermaye ve doğal sermayedir.

2.9.1. Sosyal Çevre (Paydaşlar) bakımından Entegre Raporlamanın Önemi

Entegre rapor varlık unsurlarından biri olan sosyal ve ilişkisel sermaye ögesi; kişisel ve toplumun yaşam kalitesini iyileştirmek için, hissedarlar veya işletmelerin kurmuş olduğu bağları konu almaktadır. Bu bağlar (The concept of ‘capital’ in Integrated Reporting, 2013: 5):

- Benimsenen değer yargıları, kurallar ve tutumlar
- İşletmenin performansını gösterebileceği toplumsal yetkililerdir

Toplumsallık bakımından entegresyon toplumsal varlık unsurları çerçevesinde işletmenin hissedarları ve toplum arasındaki bağın gösterilmesi yönünden büyük bir öneme sahiptir. Bunun neticesinde şirketler; usulsüzlük, rekabeti önleyici davranışları benimseyerek, müşteri sırları, sağlığı gibi unsurları bütün şeffaflığıyla sunar.

2.9.2. Çevresel Bakımdan Entegre Raporlamanın Önemi

Raporlarda çevresel veriler doğal varlık unsurları içinde verilmektedir. Doğal varlık unsurları, yenilenebilen ve yenilenemeyen ekolojik kaynaklar dün, mevcut ve gelecekteki refah seviyesini etkileyen kaynakların (Örneğin; hava, su, toprak, mineraller, ormanlar, bioçeşitlilik ve ekosistemler) raporlanmasından meydana gelmektedir (Roth, 2014: 63).

Şirket stratejisinin, faaliyet ve doğal çevreye olan etkisine bakıldığında çevresel bakımdan değerlendirilmesine olanak sağlayan entegre düşünce yapısının şirketin ileriki zaman faaliyet sonuçlarını olumlu yönde etkilemesi olasıdır.

2.10. ENTEGRE RAPORLAMAYA İLİŞKİN DİĞER HUSUSLAR

Entegre raporlamaya ilişkin diğer hususlar entegre raporlamaya duyulan ihtiyaç analizi, entegre raporlamanın sağladığı yararlar, entegre raporlamanın zorlukları ve eleştirileri, entegre raporlamanın denetlenmesi, entegre raporlamanın finansal raporlama ve sürdürülebilirlik raporlaması ile karşılaştırılması, entegre raporlamanın dünyadaki gelişimi başlıkları altında ele alınmıştır

2.10.1. Entegre Raporlamaya Duyulan İhtiyaç Analizi

Sanayileşme kavramıyla birlikte; kuruluşun değer yaratan kavramlarında meydana gelen değişim, endüstrinin aşırı ve plansız kaynak kullanımının neden olduğu değişiklikler, bilgi teknolojileri alanındaki ilerlemeler, savaş ve terörizmin etkisi, söz konusu gelir-sermaye dağılımı, kamu harcamaları ve borçlanmaları, uluslararası ilişkiler ve ekonomideki büyüme entegre rapor gerekliliğine neden olan başlıca etkenlerdir.

Geçmişten 21. yüzyıla tarihsel bir süreç içerisinde, entegre rapora duyulan ihtiyacı ortaya çıkaran eğilimler aşağıdaki tabloda özetlenebilir:

Tablo 2.2: Entegre Raporlamaya Duyulan Gereksinimi Ortaya Çıkaran Eğilimler

19. YY – 20. YY Ortaları	20. YY Ortaları – 21. YY	Sonuç
Maddi duran varlıklar	Maddi olmayan varlıklar	- Yetersiz finansal raporlama - Ölçüm ölçümü, derecelendirme ve derecelendirme değişikliği
Sınırlı üretim	Aşırı üretim	- İklim değişikliği - Kaynak yetersizliği
Bilgi teknolojilerinin yoğunluğu düşüktür. Teknoloji; üretim, pazarlama, bilgi işlem ve raporlama.	Bilgi teknolojisi her alanda yüksek, oldukça yoğundur.	- Yüksek bilgi üretme, açıklama ve paylaşma
Cephe savaşları	Savaş ve terörizm	- Düzensiz göç - Risk yönetimi - Finansal bilgiler hariç tüm boyutlar değerlendirilmelidir
Gelir – Sermaye ilişkisi kısıtlı ve ulusal düzeyde	Gelir – Sermaye ilişkisi gelişkin ve küresel düzeyde	- Raporlamalar küresel hale geldi
Kamu harcamaları sınırlıdır ve borçlanma düşüktür.	Kamu harcamaları ve borçlanması yüksek	- Kamu sektörü - Entegre raporlama giderek daha önemli hale geliyor - Kontrol ve raporlama değişti
Düşük ekonomik entegrasyon	Yoğun ekonomik entegrasyon	- Uluslararası entegrasyona dayalı yerel düzenleme
Mali suçlar yerel ve ciddi değil	Mali suçlar yerel ve yoğun	- Bağımsız kontrolün önemi arttı - Bilgi teknolojisi kullanımı arttı

Kaynak: Yılmaz, 2016: 10

Dünyada yaşanan küreselleşme ile meydana gelen ekonomik değişimler sonucu şirketlerin hazırladıkları geleneksel kurumsal raporlama formatlarının finansal ve finansal olmayan bilgi ihtiyacını karşılayamıyor olmasından kaynaklı, söz konusu ihtiyacı karşılayabilmek adına yeni rapor türü hazırlanmaya başlanmıştır. Birinci bölümde ayrıntılı olarak ele alınan bu raporlar mali verilerin yanında maddi olmayan verilerin de içerik olarak alındığı kurumsal sorumluluk, sürdürülebilirlik ve kurumsal sorumluluğun birleşimidir. Fakat bu raporlarda da kuruluşun sadece belirli bir yönünün ele alınması, yani şirketin finansal olmayan bilgilerini bütün yönleriyle bilgi kullanıcılarına aktarmakta yetersiz kalması, uzun finansal raporların anlaşılmasının oldukça zor olması ve çok fazla raporun var olması nedeniyle kullanıcılar açısından bir karmaşaya neden olabilmektedir. Bu yüzden kuruluşun finansal ve finansal olmayan bilgilerinin bir bütün olarak birbiri ile bağlantılı bir şekilde sunabilecek yeni bir raporlama türüne ihtiyaç duyulmaktadır.

2.10.2. Entegre Raporlamanın Sağladığı Faydalar

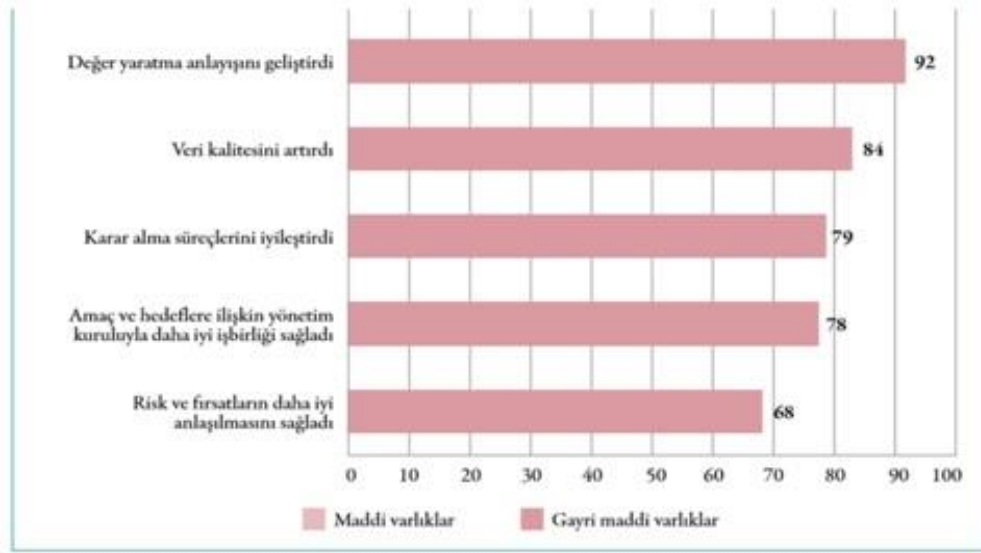
Entegre düşünce yapısını erken benimseyenlere göre, entegre raporlamanın faydaları raporun sonucunda değil raporun hazırlanma sürecindedir (ISCA, 2014: 1). Çünkü bu süreç kuruluşa entegre düşünce biçimini yerleştirerek raporlama işlemlerinin yetersizliğini telafi ve kuruluşun departmanları arasındaki kopukluğu ortadan kaldırma olanağı sağlar. Dolayısıyla bütüncül bir yaklaşım sağlayarak kuruluşun faaliyetleri ile ilgili finansal ve finansal olmayan bilgilerin veri sağlayıcılarına bildirilmesinde şeffaf bir raporlamanın sağlanmasına yardımcı olacaktır.

Entegre raporlama, kuruluşların temel amacı kısa vadede paydaşlar için en yüksek değere ulaşmak iken uzun vadede kuruluşların bütün hissedarları için en yüksek değeri yaratmak olarak değiştirmiştir. Bunu tüm şeffaflığıyla ilişkilerin, bağlantıların tamamını içerecek şekilde göstererek, paydaşlar ile daha iyi ilişkiler kurarak, itibar ile ilgili riskleri azaltarak, yöneticileri daha doğru kararlar almaya iterek ve güçlü bir kurumsal kültür oluşturarak başarmayı amaçlamaktadır. (Dumitru ve Jinga, 2015: 118).

Kuruluşların finansal bilgilerinin yanı sıra sürdürülebilirlik taahhütlerini ve finansal olmayan diğer bilgilerini paydaşlarıyla paylaşması, raporlama yapan kuruluş hakkında faydalı bir etki oluşturmaktadır.

IIRC ve çeşitli kurumlar örnek programa katılan şirketlere anketler düzenlemişler, bu şirketlerin entegre düşünce yapısındaki fikir ve tecrübelerini ölçümlemişlerdir. Bu kapsamda IIRC ve Black Sun da 2014 yılında bir araştırma gerçekleştirmişler ve bu araştırma aşağıdaki şekilde görüldüğü üzere katılımcıların büyük çoğunluğunun pozitif bir tecrübe yaşadığını ortaya koymuştur.

Şekil 2.5: Entegre Raporlamanın Faydaları (%)

Kaynak: Black, Sun ve IIRC, 2014.

Entegre raporu “tek rapor” olarak adlandıran Eccles ve Krzus ise, entegre raporun hazırlayan kuruluş bakımından dört faydası olduğunu belirtmişlerdir (Eccles ve Krzus, 2010: 148);

- İşletmenin karşılıklı kurmuş olduğu ilişkiler ve yapması gerekenler hakkında net bilgilere ulaşılması,
- Daha doğru kararlar alınmasına katkıda bulunması,
- Bütün paydaşlarla olan ilişkilerin daha derinden kurulmasını sağlaması,
- İtibar riskinin düşürüyor olması,

Entegre raporlamanın diğer faydaları ise (Ülker, 2016: 20-21);

- Entegre raporun hazırlanması süreci işletmenin uzun dönemdeki hedeflerini, benimsediği yönetim biçimini, çevresel, toplumsal, finansal ve ekonomik koşullarda ne derecede etkilenip bunları ne derece etkilediğini anlayabilmek adına önem arz eder. Ayrıca bu süreç kuruluş içindeki farkındalığı artırır.
- Entegre raporlama ile daha şeffaf hale gelen kuruluş, sermayenin daha etkin kullanıldığını göstermesine bağlı olarak daha düşük maliyetler ile sermaye temini sağlayabilir.
- Raporlama konularının entegre düşünce süreci, kuruluştaki inovasyon kültürünün artmasına imkân sağlar.

- Kuruluşların farklı isimler ile hazırladıkları raporları tek bir raporda göstermelerini sağlayarak raporlama maliyetini en aza indirir.
- Kuruluşlar karşı karşıya kaldıkları zorlukları belirleyip bunları açık bir şekilde sunduklarında, kendilerine olan güveni ortaya çıkararak piyasada rekabet avantajı imkânı bulurlar.
- Kuruluşlar dış çevreyi daha iyi analiz ettiklerinde, yeni iş fırsatları konusunda daha başarılı olabilirler.

2.10.3. Entegre Raporlamanın Zorlukları ve Eleştirileri

Entegre raporlamanın faydalarının olması yanı sıra bazı dezavantajları da söz konusudur. Bazı akademisyenler ve idari otorite savunucuları; entegre raporlamanın kompleks bir yapıya sahip olduğunu dolayısıyla entegre raporlamanın hazırlanan raporlar nedeniyle ortaya çıkan bilgi karmaşasını azaltmayı ve anlaşılabilirliği hedeflemesine rağmen, finansal bilgi ile birlikte finansal olmayan verilere de kapsıyor olması nedeniyle karmaşıklık ve uzunluğu artırabilir, anlaşılabilirliği azaltabilir görüşündedirler. Dolayısıyla, kuruluşlar önemli olmayan bilgileri rapordan kaldırıp diğer kaynaklara, örneğin kuruluşun internet sitesine referans vererek asıl mesajın iletilmesine engel olabilirler (Aras ve Sarıoğlu, 2015: 82).

Entegre raporun kim tarafından ve nasıl denetleneceği konusu entegre raporlama çerçevesi, ölçütleri ve raporlama standartları bakımından önemli bir detaydır. Güvence hizmetleri, kurumsal sosyal sorumluluk raporları için çoğu ülkede dış kaynak denetleyici kuruluşları tarafından sağlanmaktadır. Fakat raporun tamamı için değil belirli öğeleri için güvence sağlanıyor olması, dolayısıyla tam bir denetimin sağlanamaması, raporlama kalitesi açısından da raporlayan kuruluşlar arasında belirgin bir uyumsuzluğun oluşmasına neden olmaktadır (Eastes ve Margoli, 2013).

Entegre raporda açıklanacak bilgilerin işletmenin rakipleri tarafından kullanılması durumunda işletmenin rekabet üstünlüğünü kaybetmesine neden olabilecektir. IIRC bu konuya çözüm olarak kuruluşun bu tür bilgileri açıklarken, rakiplerin ve sermaye sağlayıcılarının ihtiyaçları olan bilgiyi sağlama noktasında denge sağlaması ve kuruluşun rekabet üstünlüğüne zarar vermeyecek biçimde rapor hazırlaması gerektiğini belirtmiştir (Yüksel, 2017: 49).

Bazı kurumlara göre entegre raporlama yapabilmek için doğru ve etkin sürdürülebilirlik raporlaması süreçlerine hâkim olmak gerekir. Bu da entegre raporlama hazırlamaya başlamanın başka bir gerekliliğini oluşturmaktadır (Gökmen, 2013: 72).

Entegre raporlama sürecine uygun olarak hazırlanan bir entegre rapor organizasyonun hikayesinin tamamını paydaşların umutlarını karşılayacak şekilde vermeyebilir. Bu nedenle, organizasyonlar fazla olan sürdürülebilirlik verilerini ayrı bir rapor halinde ya da internet sitelerinde paylaşmayı düşünebilir. Bu durum entegre raporlama yaygınlaşmasını yavaş hale getirebilir (Eastes ve Margolis, 2013).

Entegre raporlamanın bileşenlerini oluşturan finansal raporlar ve sürdürülebilirlik raporları hazırlanırken her ülkenin kendi yasal gereklilikleri ve düzenlemeleri esas alınmaktadır. Yasa ve düzenlemelerdeki farklılıkların yöneticilerin görev ve sorumluluklarının açıklanmasında farklılıklar yaratması, birden fazla ülkede faaliyet gösteren çok uluslu kuruluşların ya da küresel kuruluşların entegre rapor hazırlama aşamasında zorluk yaşayacağı düşünülmektedir. Bununla birlikte dünyada birkaç ülke dışında çoğu ülkenin entegre raporla ilgili düzenlemelerinin olmaması da bu süreci olumsuz etkilemektedir (Yüksel, 2017: 48).

İşletmelerin karşılaşılabileceği bir diğer zorluk ise, entegre raporlama aşamasında çalışanlarının tutumudur. Entegre rapordan beklenen yararın sağlanabilmesi için entegre düşünce ve sürdürülebilirlik konuları esas alınarak, kuruluşun tüm birimleri arasında bağımlılık ve koordinasyon sağlanmalıdır (Yüksel, 2017: 50)

2.10.4. Entegre Raporlamanın Denetlenmesi

Yatırımcılar karar verme süreçlerinde faydalandıkları bilgilerin güvenilir açık ve doğru olduğundan emin olmak istedikleri için denetçiler denetim raporları hazırlayarak söz konusu veriler hakkında güvence sağlarlar. Günümüzde denetim firmaları ve bağımsız denetçiler finansal nitelikte olan bilgilerin denetiminden sorumludur. Denetlenecek olan verilerin nasıl denetlenmesi gerektiği de Uluslararası Denetim ve Güvence Standartları Kurulu tarafından yayımlanan Uluslararası Bağımsız Denetim Standartlarında yer almaktadır. Ancak finansal bilginin yanı sıra finansal olmayan bilgilerin de sunulduğu entegre raporlardaki, finansal olmayan verilerin denetimin nasıl yapılacağı konusunda fikir birliğine varılmış bir standart var olmamakla

birlikte; finansal raporlamanın denetiminde olduğu gibi entegre raporlama için de yasal zorunluluklar ile tanımlanmış kesin, net kuralların varlığı son derece önemlidir (Kaya, 2015: 122; Sulkowski ve Waddock, 2013: 1062).

Bununla birlikte; Çevresel ve sosyal öğelerin, finansal unsurları nasıl etkilediğini açıklamakta yetersiz kalan Sürdürülebilirlik Raporlaması ile Entegre Raporlama karşılaştırıldığında, entegre raporlama içerisinde olan finansal verilerin sahip olduğu denetim güvencesi daha güvenilir ve itibar edilebilir bilgilere sahiptir (Serafeim, 2015: 3).

Entegre düşünce yapısı için öncelikle finansal olmayan bilgilerin ölçümüne dair uluslararası geçerliliği ve devlet desteği olan denetim standartları oluşturulmasına ihtiyaç vardır. Fakat standartların oluşturulmasında hâlâ birçok engel bulunmaktadır (Ergüden, Kaya ve Sayar, 2017: 79-80).

2.10.5. Entegre Raporlamanın Finansal Raporlama ve Sürdürülebilirlik Raporlaması ile Karşılaştırılması

Kurumsal raporlama türleri arasında amaçlar, sunduğu bilgiler, kullanıcıları açısından farklılıklar ve benzerlikler vardır. Finansal ve diğer raporlama gelişmeleri üzerine kurulmasına rağmen, entegre raporlama birçok açıdan bu rapor türlerinden farklıdır. Entegre raporda özellikle, kısa ve öz bilgiler içermek, uzun dönemli hedefler ve geleceğe yönelim, veriler arasındaki bağlar, kurulun iş modeli, kısa, orta ve uzun dönemde değer yaratma özelliğine ve hedef kitesinin finansal sermaye sağlayıcıları olduğuna değinilmiştir (ICPAS ve IIRC, 2013: 15).

Finansal rapor, sürdürülebilirlik raporu ve entegre rapor arasında yapılan karşılaştırma aşağıdaki tabloda özetlenmiştir.

Tablo 2.3: Entegre Raporlamanın Finansal Raporlama ve Sürdürülebilirlik Raporlaması ile Karşılaştırılması

	Finansal Rapor	Sürdürülebilirlik	Entegre Rapor
İçerik	Sadece kurumun finansal performans bilgileri sunulur.	Yalnızca kuruluşun ekolojik, sosyal ve ekonomik etkinliği hakkındaki veriler mevcuttur.	Şirketin sürdürülebilirlik kavramlarının ötesinde ilişkiyi artırmak amaçlı olarak rapor edilir.
Temel Sermaye unsuru	Finansal Sermaye	Sosyal ve İlişkisel Doğal İnsan Fikri	Finansal, sosyal ve ilişkisel doğal insan fikri üretilmiş varlık unsuru
Zaman Aralığı	Kısa Vade (1 Yıl)	Kısa Vade (1 Yıl)	Kısa, orta ve Uzun Vade
Türkiye’de Zorunluluk Durumu	Gönüllü	Gönüllü	Gönüllü
Türkiye’de Düzenleyici Kuruluş ve Düzenlemeler	Yasal Mevzuat, TMS ve TFRS	GRI-Sürdürülebilirlik raporlaması kılavuzları	IIRC-Uluslararası entegre raporlama çerçevesi
Şeffaflık ve Hesap Verilebilirlik	Mali performansa ilişkin kanuni prosedürde	Kısıtlı	Yüksek derecede
Odaklanılan Konu	Geçmişteki etkinlik sonuçları	Geçmiş döneme ait çevresel, sosyal ve ekonomik performans	Geçmiş ve gelecek arasında bir bağlantı kurmak, çevre odaklı stratejiler ve hedefler
Güvence	İç denetim ve bağımsız dış denetim	GRI Raporlama İlkeleri, ISO 14001 Çevre Standardı ve ISO 26000 Kurumsal Sosyal Sorumluluk Standardı, BM Küresel İlkeler Sözleşmesi Karbon Yakalama Projesi uyarınca Değerlendirme ve İç Denetim	Değerlendirme ve iç denetim, ayrıca mevzuata uygun bağımsız dış denetim, GRI raporlama ilkeleri, ISO 14001 çevre standardı ve ISO 26000 kurumsal sosyal sorumluluk standardı, BM Küresel İlkeler Sözleşmesi, Karbon Saydamlık Proje ilişkileri

Kaynak: Yüksel, 2017: 128.

2.10.6. Entegre Raporlamanın Dünyadaki Gelişimi

Küresel alanda entegre düşünce yapı oluşumu 1994’te Güney Afrika’nın tam bağımsız geçmesiyle başlamıştır. Başkanları Nelson Mandela, Güney Afrika kurum ve işletmelerine karşı olan güvensizliğin azaltılabilmesi için şeffaflık, eşitlik ve veri dağıtımını özendirmiş ve bir komite kurulmasını istemiştir. Eski Yargıtay Hâkimi Mervyn King çalışmaların ilerletilmesinde görev almıştır. 1994’te birincisi yayımlanmış

olan King raporunda kurumların sadece maddi olmayan değerlerine dair bilgiler vermesi özendirilmekteyken 2002’de yayımlanan King II raporu daha ileri seviyede kuruluşların tüm hisse sahiplerini konu içerisine çekmeleri ve sorumluluklarının sadece mali sonuçları değil kültürel, toplumsal ve ekolojik olayları kapsayacak şekilde genişletmelerini istemiştir.

Finansal olmayan raporlama teşebbüsleri ile birlikte ulusal ve uluslararası düzeyde birçok düzenlemenin yapıldığı 2001-2006 yıllarının sonrasında 2007 yılından itibaren kuruluşlar sürdürülebilirlik raporları yayımlamaya başlamışlardır. Bunun sonrasın da ise 2008 krizinden sonra entegre raporlama kavramı ortaya çıkmıştır.

Küresel çap da birçok ülkenin yasal ve yasal olmayan düzenlemeler aracılığıyla entegre raporlamayı teşvik ettiği bilinmektedir. Böylelikle entegre rapor yayımlayan şirket sayısı her geçen gün daha da artmaktadır.

Entegre raporlama ile ilgili yapılan araştırmalar hükümetlerin veya borsaların aldığı İnisiyatifler ve düzenlemeler sayesinde Güney Afrika Cumhuriyeti’nin entegre rapor hazırlamada ilk sırada olduğunu göstermektedir. Güney Afrika Cumhuriyeti’ni Avustralya, Hollanda ve Brezilya takip ederken, bu ülkelerin yanı sıra Almanya, Kanada, İsviçre, Finlandiya, ABD, İngiltere, İspanya da entegre raporlama ülkelerdendir. Son olarak 2009’da sermaye sağlayıcılar, işletmeler ve toplum arasındaki güvensizliğin azaltılması adına King III hazırlanmıştır.

Bazı ülkelerdeki entegre raporlama çalışmaları aşağıdaki gibi özetlenmektedir (Aras ve Sarıoğlu: 74-76)

King raporları aracılığıyla dünyada entegre raporlamanın yaygınlaşmasında rol oynayan Güney Afrika, piyasada işlem gören şirketlere entegre düşünce yapısını hazırlatıp zorunlu kılan ilk ülke olma özelliğine sahiptir. Johannesburg Borsası entegre raporlamayı 2009 yılında uygulamaya koymuştur. Fakat şirketler için zorunlu bir şekil belirlememiş, her şirketin kendi kendine tecrübe ederek en uygun yöntemi belirlemelerini teşvik ederek Güney Afrika’da borsaya kote edilmiş şirketlerde entegre raporlama yapan şirket sayısını oldukça fazlaştırmıştır. Bu şirketlerin yanında borsaya kote olmayan şirketler, özellikle büyük kamu iktisadi teşebbüsleri ve özel şirketler de entegre raporlama yapma sürecine dahil olmuşlardır.

Finlandiya ve Avustralya kamu iktisadi teşebbüslerinin en fazla entegre raporlama hazırladığı ülkelerden biri olmakla birlikte (sırasıyla %20 ve %30) Finlandiya'daki bu artışın nedeni olarak Finlandiya hükümetinin 2011 yılında borsaya kote olmayan kamu iktisadi teşebbüslerinin ve kamunun çoğunluk hissesine sahip işletmelerin sürdürülebilirlik performans raporlamalarını zorunlu hale getirmesi gösterilebilir.

IIRC Türkiye'deki faaliyetlerini Türkiye Kurumsal Yönetim Derneği (TKYD) ve İş Dünyası ve Sürdürülebilir Kalkınma Derneği (SKD)'nin kurduğu Entegre Raporlama Türkiye Ağı (ERTA)'dan yürütmektedir. Dünyada entegre raporlama yapan şirketlerin sayısı hızla artarken, 2016 yılında Türkiye'de faaliyet gösteren beş kuruluş entegre rapor yayımlamıştır. Bununla birlikte Türkiye'de de entegre rapor uygulamalarını artıracak bir düzenleme ile hisseleri Borsa İstanbul'da işlem gören firmaların, 2020 yılına kadar entegre rapor yayımlamaları zorunlu hale getirilmiştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

**ÇİMSA ÇİMENTO A.Ş'NİN 2016-2017-2018 ENTEGRE FAALİYET
RAPORLARININ ULUSLARARSI ENTEGRE RAPORLAMA KILAVUZ
İLKELERİ AÇISINDAN İNCELENMESİ**

3.1. LİTERATÜR TARAMASI

Entegre raporlamada içerik analizi yöntemi kullanılan çalışmaların bir kısmı olumlu sonuçlar (PWC, 2013; PWC, 2014) verirken bir kısım ise rapordaki tutarsızlık ve kopuklukların olduğunu söylemiştir. İşletmelerin henüz bu raporlamada içerik analiz yönteminin kullanılmasına hazır sayılmadığını (PWC, 2014c; Hao, 2014) ileri sürmektedir.

Entegre rapor konusunda olumlu düşünenlerin çalışmalarının birinde PWC(2013), İsveç Stockholm Borsası OMXS30 endeksine kote olan şirketlerin yayınlamış olduğu raporlar incelenmiş ve şirketlerin büyük bir kısmının entegre rapor hazırlamada iyi bir temel yapıya sahip olduğu görülmüştür.

Benzer düşünceye sahip çalışmalardan Chersan (2015) ise dünya genelinde işletmelerin 2014 yılında yayınlanan entegre raporları içeriklerini analiz yöntemiyle analizini gerçekleştirmiştir. Analiz sonucuna göre entegre rapor sayısında artış yaşandığını ve açıklanan bilgilerin arasındaki bağın daha da güçlendiğine değinmiştir.

Çimento sektöründe yayınlanan raporların IIRC Entegre Raporlamaya uygunluğunu inceleyen Dereköy (2018), çimento sektöründeki işletmelerin yayınladıkları bilgilerin yüksek oranda çerçeveye uygun olduğunu fakat belli bir standartın bulunmadığını vurgulamıştır. Ayrıca çimento sektöründeki işletmeler en az bilgiyi sermaye özellik ve öğelerinde verdiklerini tespit etmiştir.

Solomon ve Maroun (2012) yaptıkları çalışmada, Güney Afrika Johannesburg Borsası'nda yer alan 10 işletmenin yayınlamış olduğu entegre raporları incelemişlerdir, aynı sektörde faaliyet gösteren işletmelerin ekolojik, toplumsal ve 187 Uluslararası Ekonomi ve Yenilik Dergisi, 5 (2) 2019, 179-196 şeffaflık konularındaki bilgilerinin raporlarda farklı olarak açıklandığını ortaya çıkarmışlardır.

Aydın (2015) yaptığı bir araştırma sonucu BİST 100'de işlem gören işletmelerin 2012 ve 2013 yıllarına ait faaliyet raporlarında entegre raporlama ilkelerine uyumlarını incelemiş ve inceleme sonucu entegre raporlama uyum düzeylerinin yıllar itibari ile farklılaştığını ortaya koymuştur. Ercan ve Kestane (2017) ise yaptıkları çalışma ve incelemelerde Türkiye'de yayınlanmış entegre raporları içerik analizi

yöntemini uygulamış ve aynı sektörde yer alan işletmelerde dahi değer yaratma oluşumunda farklılıklar olduğunu ortaya koymuşlardır.

Kılıç (2018), entegre rapor hazırlayıp sunan işletmelerin entegre raporlama faaliyet sonucu ve entegre raporlama hazırlamayan işletmelerin ise faaliyet raporlarının IIRC Entegre Raporlama Çerçevesi'nin belirlemiş olduğu kılavuz ilkeler ve içerik öğelerini ne derecede uyum sağladığını araştırmıştır. Çalışmanın sonucu ise işletmelerin verdikleri bilgilerin tam olarak entegre raporlamaya uygun olmadıklarını fakat gelecekte umut vaad ettiğini tespit etmiştir.

Aynı şekilde KPMG (2015, 2016, 2017), ayrı ayrı olarak 2014, 2015 ve 2016 yıllarında entegre rapor hazırlayan Japon işletmelerinin raporlarını araştırmıştır. 2015 yılında araştırmaya 142 Japon işletmesi dahil edilmiş ve IIRC Çerçevesi ilkeleri ile genel olarak uyum sağladığı ve entegre raporlamanın temel unsuru olan sermaye özelliklerini araştırmaya katılan işletmelerin %28'i olarak tespit edilmiştir.

Yapılan bu çalışmaya katılan sayısı yıllar itibarıyla yükselmesine rağmen sermaye öğelerini açıklamada oranının geçen yıllara göre değişmediği görülmüştür.

İçerik analizi uygulanan çalışmalarda en dikkat çeken nokta hazırlanan raporların sayısının azlığı olmuştur. Bunun yanında çalışmaya dahil edilen ülke sayısının da az olması içerik azalizi açısından sorun çıkarabilmektedir.

Türkiye'de yapılan çalışmalarda entegre rapor hazırlayan şirket sayısının araştırmalara dahil edilemeyecek kadar az olmasından dolayı işletmelerin sürdürülebilirlik ve faaliyet raporları üzerinden entegre raporlama hazırlanma yetisi üzerine araştırmalar yapılmaktadır. Yapılan araştırmalar az da olsa fikir sağlamada yardımcı olsa da oldukça eksik kalmaktadır. Bunun için de gelecekteki çalışmaların hem ülke hem rapor sayısında bir artışın olması gerektiği ve yıllara göre de karşılaştırmaların yapılması verimli sonuçlar elde etmede yardımcı olacaktır.

3.2. UYGULAMANIN AMACI

Bu çalışmanın amacı, entegre raporlama şirketlerinin ekonomik ve çevresel sürdürülebilirliği arasındaki uyumluluğun derecesini belirlemektir. Sözde eko-verimlilik

yalnızca ekonomik olarak sürdürülebilir değil aynı zamanda çevresel açıdan sürdürülebilir olması da beklenmektedir.

Sanayi sektöründe sözü geçen bir firma ve aynı zamanda da ERTA'nın kurucu üyelerinden biri olan Çimsa Çimento T.A.Ş. kurumsal yönetimin bir ögesi olarak gördüğü sürdürülebilirlik hedeflerini kurumsal sorumluluk ile ilişki kurarak çalışmalarını gerçekleştirmiştir. Sektörde devamlılığı sürdürebilmek ve uzun yıllar ayakta kalabilmek için de entegre rapor geçiş süreci başlamıştır. Böylelikle yalnız düne ait finansal verilerin değil bugün ve yarının hedeflerinin de raporda görülebileceği raporlama dönemine geçilmiştir. 2014 yılında Entegre raporlama sürecine katılan iki pilot şirketten biri olan Çimsa; Sürdürülebilirlik raporlamasının yalnız çevreyi koruma kısmını kapsamakta yeterli olmayacağını, çevreyi korumanın sadece raporda %10-15 lik dilimi kapsadığını, finansal olmayan her bir unsurun ise değerinin tek tek ölçülüp belirtilmesi gerektiği düşüncesi ile 2016 yılını baz alan entegre raporunu hazırlarken Çimsa Türkiye'de ilk kez sanayi alanında Entegre Raporlama yapan şirket olma özelliği taşıyacaktı. Çimsa'nın hazırlayacağı entegre rapor aynı zamanda Türkiye'deki raporlama alanına örnek teşkil edecek, hem sanayi sektöründeki hem de diğer sektörlerdeki şirketlere öncü olacaktır (Tarakçıoğlu, 2016: 47-64) düşüncesiyle Çimsa şu hususlara dikkat etmiştir:

- Paydaşların Katılımı
- Materiality (Önceliklendirme)
- Sürdürülebilirlik İçeriği
- Bütünlük
- İtibar ve güvenilirlik

Çimsa Çimento 2016 yılındaki entegre raporunda yer alan hedefleri üzerine yeni hedefler belirleyerek 2017 yılını 2. entegre raporunu yayınladı. 2017 yılı entegre raporunda 5 yıllık hedef belirlemesi yapıp iş modeli tanımlanmıştır. Gelecek 5 yıl için hedef belirlemesi yapılan bu raporda her yıl belirlenen hedeflerin performas sonucuna bakılabilmesi ve şirketin geleceğini görüp planlama yapabilmesi açısından da avantaj sağlayacaktır. Entegre raporun şirkete sunduğu avantajlardan biri etkin paydaş diyaloglarıdır. Paydaş toplantıları etkinliği gibi tüm iletişim metotlarının aktif kullanılması ile paydaş iletişimlerinde artışa sebep olmuştur. Bir diğer avantaj ise

ulusal/uluslararası platformlarda Çimsa'ya olan güvenin ve tutarlılığın artması yönünde olmuştur. Çimsa Çimento'ya çok fazla yarar sağlayan entegre raporun tek zorluğu ise şirket içi kurulan Sürdürülebilirlik Komitesi için gerekli olan nitelikli işgücünün maliyetleri yönündedir. Bunun yanında entegre raporlamaya ek artan iş yükü de etken olarak görülmektedir. Eskiden mart ayı sonunda bir önceki yılın mali verileri yayınlandığı zamanlarda harcanan iş yükü ile entegre raporlamanın getirdiği iş yükü aynı ölçüde olmayıp firmanın aynı süreç içerisinde finansal bilgileriyle birlikte artık şirketin her türlü faaliyetlerinin de analiz edilmesi ve değerlendirilmesi süreci zorlaştırmaktadır. Çimsa hedeflerini belirlemedeki yönünü tüm faaliyetlerin kaldıracağı olan sürdürülebilirlik olarak açıklamaktadır. Entegre düşünce yapısının şirket içerisindeki yayılımının sağladığı fayda ile iş modeli ve buna bağlı 97 ana hedefini yeniden gözden geçiren Çimsa yönetimi bu raporlar sayesinde aldığı güçle sektöründeki liderliğini uzun yıllar devam ettirebileceğine inanmaktadır (Berksoy, 2018).

Çalışmada Çimsa Çimento A.Ş.'nin seçilme amacı sayfa sayısı ve içerik olarak içerik analizi yöntemi için daha ayrıntılı ve uzun değerlendirilmelerin yapılabileceği ve literatür taramasında üretim işletmesine yönelik içerik analiz yöntemine yer verilen çok az çalışma olması nedeniyle uygulamada Çimsa Çimento A.Ş. entegre raporları kullanılmıştır.

3.3. UYGULAMANIN KAPSAMI

Uygulama Borsa İstanbul'a (BIS) kayıtlı Çimsa Çimento A.Ş.'nin 2016-2017-2018 yıllarına ait internet adresinde yayınlanmış entegre raporlarından elde edilen verilerle gerçekleştirilmiştir. Uygulamada tek bir firmaya yönelik entegre raporun yıllık bazda karşılaştırılmasına yer verilmiştir. Elde edilen veriler Uluslararası Entegre Raporlama standardı bulunmadığı için uygulamada Entegre Raporlama Klavuz İlkelerine göre değerlendirmeye tabi tutulmuştur.

3.4. UYGULAMANIN YÖNTEMİ

3.4.1. İçerik Analizi

İçerik analizi, birçok metin kelimesini açık kodlama kurallarına dayanarak daha az içerik kategorisine sıkıştırmak için sistematik, tekrarlanabilir bir teknik olarak

tanımlanmıştır, “mesajların belirtilen özelliklerini nesnel ve sistematik olarak tanımlayarak çıkarımlar yapmak için herhangi bir teknik” olarak geniş bir içerik analizi tanımı sunmaktadır.

Holsti'nin tanımına göre, içerik analizi tekniği, metinsel analiz alanıyla sınırlı değildir, ancak öğrenci çizimlerini kodlama (Wheelock, Haney ve Bebell, 2000) veya video kasetli çalışmalarda gözlemlenen eylemlerin kodlanması gibi diğer alanlara da uygulanabilir. Bununla birlikte, çoğaltmaya izin vermek için, yalnızca doğada dayanıklı olan verilere uygulanabilir.

İçerik analizi, araştırmacıların sistematik bir şekilde nispeten kolay bir şekilde büyük miktarlarda veri taramasını sağlar (GAO, 1996). Bireysel, grup, kurumsal veya sosyal ilginin odağını keşfetmemize ve tanımlamamıza yardımcı olmak için yararlı bir teknik olabilir (Weber, 1990). Ayrıca, daha sonra diğer veri toplama yöntemleri kullanılarak doğrulanabilecek çıkarımların yapılmasına da izin verir.

Krippendorff (1980), “içerik analizi araştırmalarının, sembolik verilerden çıkarılan tekniklerin araştırılmasıyla motive edildiğini,” ne kadar pahalı, ne mümkün olamayacağını ya da diğer tekniklerin kullanılmasının çok fazla rahatsız edici olacağını ”belirtmektedir (Krippendorff 1980: 51).

3.4.2. Veri Analizi

Nitel araştırmalarda belki de en yaygın kavram, içerik analizinin sadece kelime-frekans sayımı yapmak olduğu anlamına gelir. Yapılan varsayım, en sık bahsedilen kelimelerin en büyük endişeleri yansıtan kelimeler olduğu yönündedir. Bazı durumlarda bu doğru olsa da, önemli konular hakkında çıkarımlar yapmak için basit kelime frekansı sayıları kullanılırken göz önünde bulundurulması gereken birkaç puan vardır. Dikkate alınması gereken bir şey, eş anlamlıların bir döküman boyunca üslup sebepleri için kullanılabileceği ve bu nedenle araştırmacıların bir kavramın önemini küçümsemesine yol açabileceğidir (Weber, 1990). Ayrıca, her kelimenin eşit derecede iyi bir kategoriye temsil edemeyebileceğini unutmayın. Ne yazık ki, iyi geliştirilmiş bir ağırlıklandırma prosedürü yoktur, bu nedenle şimdilik kelime sayımlarını kullanmak araştırmacının bu sınırlamanın farkında olmasını gerektirir. Ayrıca, Weber bize, "Bütün meselelerin ortaya çıkarılması aynı derecede zor değildir. Çağdaş Amerika'da, siyasi

partilerin ticaret ve açıklar gibi ekonomik meseleleri ele almasının, Amerikan yerlilerinin ihtiyatlı bir şekilde çekincede yaşadığı tarih ve mevcut durumdan daha kolay ele alınması daha kolay olabilir" (Weber, 1990: 73).

Son olarak, kelime sıklığı sayımlarının gerçekleştirilmesinde, bazı kelimelerin birden fazla anlamı olabileceği akılda tutulmalıdır. Mesela "devlet" kelimesi siyasi bir beden, durum veya fiil anlamı anlamına gelebilir.

Bununla birlikte, içerik analizi basit kelime sayımlarının çok ötesine geçer. Tekniği özellikle zengin ve anlamlı kılan, verilerin kodlanması ve kategorilendirilmesine bağlı olmasıdır. Sınıflandırmanın temelleri bu alıntılarda özetlenebilir: "Bir kategori, benzer anlamı veya çağrışımları olan bir kelime grubudur" (Weber, 1990: 37). "Kategoriler birbirini dışlayan ve ayrıntılı olmalıdır" (GAO, 1996: 20). Birim iki veri noktası arasına girmediğinde, birbirini dışlayan kategoriler vardır ve her birim yalnızca bir veri noktasıyla temsil edilir. Kapsamlı kategorilerin gerekliliği, veri dili istisnasız tüm kayıt birimlerini temsil ettiğinde karşılanır.

Çimsa Çimento A.Ş'nin entegre raporları kılavuz ilkeleri yönünden içerik analizine tâbi tutulmuştur. Bu amaçla ilk önce kılavuz ilkelerine ilişkin anahtar kelimeler literatürden yararlanılarak tespit edilmiştir. Daha sonra her bir kılavuz ilkenin alt konularına ilişkin anahtar kelimeler belirlenerek tümevarım yaklaşımı ile analiz gerçekleştirilmiştir. Her bir raporun özelinde ve 3 raporun geneline ilişkin olarak kelime sıklıkları da incelenmiştir.

Entegre raporlama kılavuz ilkelerinin raporlarda açıklanma düzeylerine yönelik olarak gerçekleştirilen çalışmada, kılavuz ilkelerinin her birine ilişkin belirlenen anahtar kelimeler vasıtasıyla açıklanan konuların belirlenmesine çalışılmıştır. Anahtar kelimelerin raporlarda ne sıklıkla geçtikleri ve raporda yer alan kelimelerin ne anlam ifade ettiğinden hareketle açıklanan bilgilerin analiz edilmesi sağlanmıştır. Nitel bir çalışma olması nedeniyle anahtar kelimeler ile açıklanan bilgilerin ilişkilendirilmesi hedeflenmiştir. Hangi kelimenin hangi raporda ne sıklıkla geçtiği ve sonuçta bu kelimenin içinde yer aldığı cümle ya da paragrafta ne tür bir anlam ifade ettiğine yönelik çalışma stratejisi belirlenmiştir. Çalışmada NVivo paket programı kullanılarak analiz gerçekleştirilmiştir.

Nvivo paket programı araştırma yapan kişinin verileri özel olarak kategorilendirmesine karşılaştırma yapabilmesine ve verilere göre araştırmacının notlarıyla ilişki kurabilmesine elde edilen sonuçların görsel hale getirip rapor olarak sunulmasına yardımcı olan bir programdır (<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/396552>, 2019).

Nvivo da analiz birçok farklı formatta bulunan veriler ile yapılabilir. Birbiri arasında ilişki bulunan birçok veri ve dökümanlar organize edilip yönetilebilir.

Yaptığınız araştırmada dipnot ve yorum yapma özelliğinin bulunması ve veriler arası arama ve sorgula ve paylaşımda bulunması da paketin bir diğer özelliğidir. Nvivo’da yer alan dokümanlar diğer uygulamalarla beraber de çalışabilmektedir.

Çimsa Çimento A.Ş’nin entegre raporları baz alınarak yapılan bu çalışma 2016-2017-2018 yılları itibariyle yayımlanan Çimsa Entegre raporlarının hem kendi içinde kılavuz ilkelerine göre değerlendirilmesini hem de yılların birbiriyle karşılaştırılmasını sunan bir çalışma olmuştur.

Yapılan uygulama çalışmasında Çimsa Çimento entegre raporlarına internet adreslerinden ulaşılarak değerlendirilmelerde bulunulmuştur. Henüz entegre raporlamanın uluslararası bir denetim standartlarının olmadığı göz önüne alınarak çalışma entegre raporlama çerçevesinde geçen kılavuz ilkeleri aracılığıyla raporların entegre raporlama ilkelerine uygun olup olmadığı analiz edilmiştir.

Bu amaçla Uluslararası Entegre Raporlama Konseyi, entegre raporun oluşturulmasında temel olarak kullanılacak yedi ilkedен söz etmiştir. Söz konusu yedi ilke, raporların içeriği hakkında bilgi vermekte ve bilgilerin kullanıcılara nasıl sunulması gerektiği hakkında rehber oluşturmaktadır.

3.5. BULGULAR VE ELDE EDİLEN SONUÇLAR

2016 Yılı Çimsa Çimento Entegre Raporuna Dair Sözcük Bulutu Şekil 3.1’de verilmiştir.

Tablo 3.1: 2016 Yılı Entegre Raporunda En Fazla Kullanılan 30 Sözcük

Kelime	Karakter Sayısı	Atıf Sayısı	Yüzde %
Finansal	8	545	0,52
Yönetim	7	266	0,25
Değer	5	173	0,16
Kurumsal	8	166	0,16
Kâr	3	137	0,13
Çevre	5	106	0,10
Vergi	5	106	0,10
Önemli	6	92	0,09
Sürdürülebilirlik	17	87	0,08
Sermaye	7	84	0,08
Yatırım	7	69	0,07
Performans	11	75	0,07
Risk	4	76	0,07
Denetim	7	70	0,07
Yükümlülükler	13	65	0,06
Sosyal	6	66	0,06
Kaynaklar	10	66	0,06
Varlık	6	51	0,05
Finansal Tablolar	10	40	0,04
Yasal	5	40	0,04
Müşteri	7	41	0,04
Yatırımlar	10	30	0,03
Strateji	8	36	0,03
Ortaklık	8	34	0,03
Sorumluluk	10	21	0,02
Piyasası	8	19	0,02
Büyüme	6	26	0,02
Toplantı	8	24	0,02
Güvence	7	17	0,02
Enerji	8	20	0,02

2017 Yılı Çimsa Çimento Entegre Raporuna Dair Sözcük Bulutu Şekil 3.2’de verilmiştir.

Tablo 3.2: 2017 Yılı Entegre Raporunda En Fazla Kullanılan 30 Sözcük

Kelime	Karakter Sayısı	Atıf Sayısı	Yüzde %
Finansal	8	468	0,45
Yönetim	7	273	0,26
Kâr	3	119	0,11
Vergi	5	119	0,11
Varlıklar	9	110	0,11
Kurumsal	8	101	0,10
Yatırım	7	99	0,09
Sermaye	7	80	0,08
Önemli	6	78	0,07
Yükümlülükler	13	72	0,07
Performans	10	70	0,07
Risk	4	66	0,06
Denetim	7	63	0,06
Enerji	6	57	0,05
Sosyal	6	57	0,05
Tabloların	10	43	0,04
Yasal	5	42	0,04
Yatırımlar	10	42	0,04
Kaynaklar	10	39	0,04
Sürdürülebilir	14	33	0,03
Büyüme	6	27	0,03
Sorumluluk	10	27	0,03
Ortaklık	8	26	0,02
Piyasa	6	25	0,02
Toplantı	8	23	0,02
Çevresel	8	23	0,02
Etik	4	18	0,02
Güvence	7	18	0,02
Öncelikli	9	18	0,02
İyileştirme	11	16	0,02

2018 yılı Çimsa Çimento Entegre raporuna dair sözcük bulutu Şekil 3.3’de verilmiştir.

Tablo 3.3: 2018 Yılı Entegre Raporunda En Fazla Kullanılan 30 Sözcük

Kelime	Karakter Sayısı	Atıf Sayısı	Yüzde %
Finansal	8	1547	0,63
Yönetim	7	809	0,33
Değer	5	584	0,24
Kurumsal	8	412	0,17
Kâr	3	386	0,16
Vergi	5	353	0,14
Varlıklar	9	325	0,13
Sermaye	7	255	0,10
Yatırım	7	244	0,10
Enerji	6	236	0,10
Ortaklıkları	12	229	0,09
Performans	10	217	0,09
Yükümlülükler	13	207	0,08
Sürdürülebilirlik	17	198	0,08
Denetim	7	191	0,08
Risk	4	188	0,08
Sosyal	6	184	0,08
Kaynakları	10	183	0,07
Tabloların	10	135	0,06
Yasal	5	120	0,05
Yatırımlar	10	118	0,05
Çevresel	8	103	0,04
Büyüme	6	89	0,04
Sorumluluk	10	72	0,03
Toplantı	8	70	0,03
Piyasa	6	63	0,03
Güvence	7	55	0,02
Etik	4	54	0,02
İyileştirme	11	49	0,02
Öncelikli	9	47	0,02

Kelime sıklığına baktığımız entegre raporlarda en sık kullanılan kelimeler tablolar halinde gösterilmiştir. Sık olarak kullanılan kelimeler ile raporlarda açıklanan bilgilere yönelik çıkarımda bulunulabilmektedir.

Entegre raporların sıklık değerlendirmesinde kelime bazında karşılaştırılmasında yüzdeler ve atıf sayılarında farklılıklar olduğu görülmüştür ve raporların birebir aynı olmadığı değişikliklerin yer aldığını göstermiştir.

Raporlar kılavuz ilkelerine belli ölçütlerde uyum sağladığı, uymayan öğelerin ise ayrıntılı olarak anlatıldığı ve yıllar itibarıyla karşılaştırmaların yapıldığı başlıklar aşağıda anlatılmaktadır.

3.5.1. Stratejik Odak ve Geleceğe Yönelim Kılavuz İlkesi

Strateji klavuz ilkesinde önemli öğelerin sürdürülebilirliğin, işletmenin uzun dönemli amaçlarına ulaşmada ve değeri yaratmasında kalitenin ve buna ek olarak satın alınabilirliğin işletmeye olan katkısını ortaya koyması gerekmektedir.

Tablo 3.4: Stratejik Odak ve Geleceğe Yönelim ile İlgili Atıf Sayısı

Alt Başlık	Anahtar Kelime	Rapor Sayısı	Atıf Sayısı
Çimsa kısa, orta ve uzun dönemdeki stratejik amaç ve hedefi			520
Amaç		3	278
Strateji		3	232
Stratejik hedef		3	10
Çimsa için belirlenen odak noktaları			330
Sürdürülebilirlik		3	277
Karlı Büyüme		3	11
Operasyonel mükemmellik		3	15
Pazar Odaklı		3	27
Strateji oluştururken sosyal ve çevresel değer oluşturma			166
Çevreye Yatırım		3	17
İş Sağlığı Ve Güvenliği		3	121
Enerji Verimliliği		3	28
Toplam			1016

Tablo incelendiğinde Çimsa Çimento kısa, ort ve uzun dönemdeki stratejik amaç ve hedefleri doğrultusunda en fazla “amaç” kelimesine atıfta bulunulmuştur. İkinci olarak “strateji” ve üçüncü olarak ise “stratejik hedef” kelimelerine atıfta bulunulmuştur. Bu anahtar kelimelere Çimsa Çimento 2016-2017-2018 yılı entegre raporlarının tümünde rastlanmıştır.

Çimsa stratejik odak ve geleceğe yönelim ile ilgili toplam 1016 atıfta bulunulmuş, en fazla (f=520) atıf “Çimsa kısa, orta ve uzun dönemdeki stratejik amaç ve hedefi” konusunda olurken en az atıf ise (f=166) “Strateji oluştururken sosyal ve çevresel değer oluşturma” konularında yapılmıştır.

Rapor incelendiğinde stratejik odak ve geleceğe yönelim ilkesine toplamda 1016 atıf yapılmış. Raporlar incelendiğinde stratejik odak ve geleceğe yönelim ilkesi gereğince en az bulunan kelimeler “stratejik hedef (f=10), karlı Büyüme (f=11), operasyonel mükemmellik (f=15), Çevreye yatırım (f=17) olarak belirlenmiştir.

Raporlarda geçen sürdürülebilirlik ifadesi örnek olarak 2016 yılı entegre raporunda insan yararı gözetilerek karbon ayak izini en aza indirmek ; Ar-Ge faaliyetleri

inavasyon süreci oluşturmak ve çevresel duyarlılığın artırılacağı konularına değinerek temel amacın ve hedefin sürdürülebilirlikle ilişkisini ortaya koymuştur.

Raporlarda geçen iş sağlığı ve güvenliği ifadesi yine kelime sayısı fazla olan 2016 yılı entegre raporunda çalışan güvenliği ve sağlığında öngörülebiyecek veya oluşabilecek zararların giderilmesi ve çalışanların iş yerinden güvenle ayrılabilmesini sağlamak Çimsa için stratejik odak olarak belirlenmiştir.

Raporlarda geçen strateji ifadesi kelime sayısı fazla olan 2018 yılı entegre raporunda Çimsa'nın Türkiye ve yurt dışında yürüttüğü projelerde oluşturulan stratejik hedefe yönelik olarak karar verme sürecine destek olması olarak verilmiştir.

Raporda geçen kelimeler ile örnek ifade, sayfa sayıları ve yıllar itibariyle karşılaştırmalar aşağıda verilmiştir:

3.5.1.1. Çimsa Çimento 2016 Entegre Raporu'nun Stratejik Odak ve Geleceğe Yönelim Kılavuz İlkesi Açısından İncelenmesi

Stratejik odak ve geleceğe yönelim ilkesi kılavuz ilçesi açısından Çimsa Çimento'nun internet adresinden ulaşılan entegre raporda şu bilgiler yer almaktadır. (Çimsa Çimento ER, 2016):

Raporun 23. Sayfasında Çimsa'nın stratejik odak noktası tanımı yapılmıştır ve geleceğe yönelim için belirlenen hedeflere değinilmiştir

Kuruluş stratejisinde ise ticari ve sürdürülebilir olarak; projelere, yatırımlara ve sorumluluklara değinilmiştir.

Raporun 46. Sayfasında Çimsa'nın yatırım değerleri sayısal olarak gösterilmiştir.

- Çevre yatırımları: 10,4 Milyon TL
- İSG
- Sosyal sorumluluk projeleri:1,2 Milyon TL

Raporun 42. Sayfasında Kapasite artışına paralel yükselen satış miktarı “Net Satışlar 1.170 Milyon TL” olarak gerçekleşmiştir.

Raporun 48. Sayfasında ticari stratejisinde beyaz çimento ile ilgili geliştirmek istediği ve stratejik hedef doğrultusundaki performans başarılarına yer verilmiştir. Raporun 50. Sayfasında Çimsa Aluminates adı altında çıkarılan yapı kimyasallarında özel olarak üretilen ilk ürün ismine değinilmiştir ve ürünün özellikleri anlatılmıştır.

Raporun 101. Sayfasında ana hedef olarak ‘‘ Operasyonel mükemmelliği sağlamak, Sürdürebilir bir şirket olmak, Müşteri ve pazar odaklı olmak, Kârlı büyümek’’ olarak tanımlanmıştır.

3.5.1.2. Çimsa Çimento 2017 Entegre Raporu’nun Stratejik Odak ve Geleceğe Yönelim Kılavuz İlkesi Açısından İncelenmesi

Stratejik odak ve geleceğe yönelim ilkesi kılavuz ilçesi açısından Çimsa Çimento’nun internet adresinden ulaşılan entegre raporda şu bilgiler yer almaktadır. (Çimsa Çimento ER, 2017):

Raporun 20. Sayfasında Çimsa’nın stratejik odak noktası belirlenmiştir ve tanımı yapılmıştır. Çimsa’nın tanımı yapılan stratejik odağa bakış açısı rekabet sağlamada, katma değerini artırmada kısa, orta ve uzun dönemli amaçlarına ulaşmasını kolaylaştırmaktadır.

Çimsa, ana stratejisi ve 2017 yılı için belirlediği önceliklere de raporun 20. Sayfasında başlıklar halinde tanımlamış ve bu hedeflerini, performansını 5 yıla uzanan zaman dilimi içinde planlama yapmıştır.

Raporun 26.sayfasında ekonomik permormansa dayalı hedefleri başlığı altında açıklamalarda bulunulmuştur. Raporun 28. Sayfasında AR-GE ve İnovasyon Kanalıyla Yeni Ürün ve Yeni Pazar Gelişimi hedefine, raporun 69. Sayfasında Enerji Verimliliği ile ilgili hedeflerine, raporun 26.sayfasında Çevresel Fayda Sağlayan Yatırımlar Kanalıyla Ekonomik Değer Yaratma hedefine, Raporun 26. Sayfasında İnsan Gelişimi ile ilgili stratejik hedefi ayrıntılı olarak açıklanmıştır.

Raporun 41. Sayfasında Risklerin ve Fırsatların Yönetimi

Riskler ve Çimsa’nın yaklaşımı;

1. Döviz kurundaki değişiklikler: Para piyasasının iyi yönetilmesi

2. Emtia fiyatlarındaki değişiklikler: Satınalma ve lojistik yetkinliğinin sürekli geliştirilmesi
3. Küresel ve ulusal piyasalarda faiz oranlarındaki değişim: Gelişebilecek faiz riskinde maliyete dayalı ve daha yapıcı bir yaklaşımın belirlenmesi
4. Yurt içi, yurt dışı rekabet koşulları: Zengin ürün gamı ve esnek pazarlama yaklaşımı
5. Yeni yasal mevzuat şartları: İSG ve çevresel odak noktasındaki uygulamaların hedeflenmesi konularında açıklamalara yer verilmiştir.

Raporun 22. Sayfasında Çimsa'nın birincil temasının “ İnsan Odaklılık, Müşteri Memnuniyeti Ve Pazar Odaklılık, Ekonomik Performansa Dayalı Başarı, Sürdürülebilirlik” olduğu görülmektedir.

3.5.1.3. Çimsa Çimento 2018 Entegre Raporu'nun Stratejik Odak ve Geleceğe Yönelim Kılavuz İlkesi Açısından İncelenmesi

Raporun 4. sayfasında stratejik odağını paydaş değerinin artırılması olarak açıklamıştır.

Raporun 24. sayfasında stratejik odaklar ve stratejik temellerin neler olduğuna değinilmiştir ve amaç tanımlaması bu şekilde yapılmıştır.

Buna ek olarak 2017 yılında belirlenen stratejik hedefler doğrultusunda odak noktası: ‘Çimsa’nın Birincil Temaları’ şeklinde oluşturulmuştur.

Raporun 104. sayfasında stratejik odak noktalarının tanımına yer verilmiştir.

3.5.1.4. Çimsa Çimento 2016-2017-2018 Entegre Raporu'nun Stratejik Odak ve Geleceğe Yönelim Kılavuz İlkesi Açısından Karşılaştırılması

2016 yılı entegre raporunda strateji odak olarak ilk öncelikle belirli bir tanımın yapıldığı sonrasında ise ticari ve sürdürülebilirlik olarak hedeflerin ikiye ayrıldığı görülmüştür, bunların detaylı şekilde anlatımı verilen sayfa sayılarında açıkça anlatılmıştır.

2017 yılı entegre raporunda ise 2016 yılında belirlediği işletmeye yönelik hedeflerden değer yaratma amacını taşıyan hedeflerin oluşturulmaya başlandığı görülmektedir. 2016 yılında hedeflerin verilen sonuçlarla ve yapılan çalışmalarla

gösterildiği bir raporken 2017 yılında belirlenen hedeflerin tanımlamaları ve neyi amaçladığı bunun yanında beş yıllık hedeflerin belirlendiği de bu rapora eklenmiştir.

2018 yılı entegre raporunda stratejik hedeflerini 2016 ve 2017 yılı hedefleriyle uyumlu olarak devam ettirmiştir. 2017 yılına göre hedef temasını daha odak noktası olacak şekilde Çimsa için önemli değer oluşturabilecek “Birincil Temalar” şeklinde açıklamıştır.

3.5.2. Bilgiler Arası Bağlantı Kılavuz İlkesi

Entegre raporlar, işletmenin uzun dönemde değer artırımını sağlayacak öğelerin arasındaki ilişki ve bağı bütün bir şekilde sunmalıdır.

Entegre düşünce yapısı işletme faaliyetlerinde ne kadar etkin kullanılırsa veriler arasındaki bağ da kurumsal yönetim raporlarına, karar verme sürecine ve analizlere bunun sonucunda da entegre rapora daha verimli olarak aktarılır.

Bilgiler arası bağı sağlamak için:

- İçerik Öğeleri
- Sermaye öğeleri
- Finansal bilgiler ‘in belli bir yapıda bağlantı içermesi gerekir.

Tablo 3.5: Bilgiler Arası Bağlantı Kılavuz İlkesi Atıf Sayısı

Alt Başlık	Anahtar Kelime	Rapor Sayısı	Atıf Sayısı
İşletmenin stratejisi ve kaynak aktarımı planları ile bilgiler arasındaki bağı			0
Mevcut Kaynak Aktarımı		3	0
Kaynak aktarım planı		3	0
İşletmenin Ulaşmak İsteddiği Performans İçin Kaynakları Nasıl Birleştireceği Veya Başka Yatırımlar Yapıp Yapmayacağı			1086
Performans		3	442
Yatırım		3	644
Çimsa'ya karşı Risk Ve Fırsatlar, Çimsanın yaklaşımı			746
Risk		3	596
Fırsatlar		3	80
Risk Yönetimi		3	70
Sermaye öğelerini iş modelinde kullanımı			65
Sermaye Öğeleri		3	11
Finansal sermaye		3	9
Üretilmiş sermaye		3	8
Fikri sermaye		3	9
İnsan sermayesi		3	10
Sosyal ve ilişkisel sermaye		3	8
Doğal sermaye		3	10
Finansal bilgiler			50
Finansal Durum Tablosu		3	50
Toplam			1947

Tablo incelendiğinde en fazla (f=644) ‘yatırım’ kelimesine atıfta bulunulmuştur. Daha sonrasında ise (f=596) ‘risk’ ve (f=442) ‘performans’ kelimelerine atıfta bulunulmuştur. Raporlarda en az vurgulanan sözcüklerin (f=0) ‘mevcut kaynak aktarımı’ ve ‘kaynak aktarım planı’ olduğu görülmektedir.

Raporda Bilgiler Arası Bağlantı kılavuz ilkesinde toplam olarak 1947 atıf yapılmış, en fazla atıf (f=1086) ‘Kuruluşun Ulaşmak İsteddiği Performans İçin Kaynakları Nasıl Birleştireceği Veya Başka Yatırımlar Yapıp Yapmayacağı’, en az atıf ise (f=0) ‘Kuruluşun stratejisi ve kaynak aktarımı planları ile bilgiler arasındaki bağı’ konularında yapılmıştır.

Bilgiler arası bağlantı kılavuz ilkesi ile ilgili olarak en çok (644) Yatırım kelimesine atıfta bulunulmuş, yatırım kelimesi üç raporda da kullanılmıştır. Raporda geçen kelimeler ile örnek ifade, sayfa sayıları ve yıllar itibarıyla karşılaştırmalar aşağıda verilmiştir:

3.5.2.1. Çimsa Çimento İçerik Öğeleri Açısından Bilgiler Arası Bağlantı Kılavuz İlkesi

Entegre rapor, içerik öğelerinin kullanımında bir bütün olarak kuruluşun performansında dinamik ve sistemik etkileşimleri yansıtan genel bir görüntü sağlar.

3.5.2.2. 2016 Entegre Raporu'nun İçerik Öğeleri Açısından Bilgiler Arası Bağlantı Kılavuz İlkesi

- Mevcut kaynak, mevcut kaynak aktarımı ve işletmenin ulaşmak istediği performans için kaynakları nasıl birleştireceği veya başka yatırımlar yapip yapmayacağı hakkında bir analiz:

Raporun 39. sayfasında finansal ve finansal olmayan mevcut kaynakları sayısal olarak tek tek açıklanmıştır.

Mevcut kaynaklar hakkında bilgiler verilmesine rağmen kaynak aktarımı ile ilgili bilgiye rastlanmamıştır.

Raporun 42. sayfasında aktif büyüklüğü (milyon tl), özkaynaklar (milyon tl), net satışlar (milyon tl), konsolide net kâr (milyon tl), çimento üretimi (milyon ton), klinker üretimi (milyon ton) hakkında bilgiler verilmiştir.

Raporun 46. sayfasında Çimsa Çimento'nun 2016 yılında yaptığı yatırımlar ayrıntılı bir biçimde anlatılmıştır ve 2017 yılındaki projenin yapımına 2015 yılında başlandığı belirtilerek yatırım hedefine değinilmiştir. İleri ki yatırım hedefine yönelik bilgilere sık yer verilmemiştir.

- Doğabilecek risk ve fırsatlara karşı işletme stratejisinde ne gibi değişikliklere gidilebileceğine dair bilgiler:

Raporun 29, 30 ve 31. sayfasında Türkiye ve Dünya'daki risk ve fırsatlara yer verilmiştir. Raporun 32. Sayfasında risk ve fırsatlara karşı Çimsa Çimento kurumsal risk yönetiminden sorumlu en üst düzey organ Riskin Erken Saptanması Komitesi'ni kurarak komite görevine dair açıklamalarda bulunmuştur.

Raporun 33. sayfasında Çimsa'nın öngörülen risklere karşı uygulayacağı risk yönetimi politikası hakkında bilgilere yer verilmiştir.

3.5.2.3. Çimsa Çimento 2017 Entegre Raporu'nun İçerik Öğeleri Açısından Bilgiler Arası Bağlantı Kılavuz İlkesi

- Mevcut kaynak, mevcut kaynak aktarımı ve işletmenin ulaşmak istediği performans için kaynakları nasıl birleştireceği veya başka yatırımlar yapıp yapmayacağı hakkında bir analiz:

Raporun 7.sayfasında mevcut kaynaklarına dair açıklamalarda bulunulmuştur.

Raporun 15.sayfasında ‘ 6,4 milyon ton çimento üretimi, 384 milyon tl favök 106 milyon abd doları toplam yatırım, 58.347 kişi x saat toplam eğitim, 20.808 ton co2/yıl tasarruf, 26,8 milyon tl çevre yatırımı’ bilgilerine yer verilmiştir.

Raporun 45. Sayfasında ekonomik performans adıyla verilen bilgileri sayısal olarak gösterilmiştir.

Mevcut kaynaklara yönelik bilgilerin olmasına rağmen bunların kaynak aktarımı konusunda açık ve net ifadelerin yer almadığı görülmektedir.

Raporun 47. Ve 48. Sayfasında ‘Yatırımlar’ başlığı altında ayrıntılı bilgilere yer verilmiş olup 2018 yatırım hedefi kısa bir cümleyle özetlenmiştir.

- Doğabilecek risk ve fırsatlara karşı işletme stratejisinde ne gibi değişikliklere gidilebileceğine dair bilgiler:

Raporun 41. 42. ve 43. Sayfasında ‘Risk ve Fırsatlar’ konusunda Çimsa’nın yaklaşımı ayrıntılı şekilde açıklanmış bir önceki yıla göre ne gibi stratejiler uygulandığına dair bilgiler vererek daha gerçekçi bir yaklaşım oluşturulmuştur.

Riskler;

- ‘‘Döviz kurlarındaki oynaklığa karşı Çimsa Para piyasası enstrümanlarının etkin kullanımını,
- Emtia fiyatlarındaki değişikliklere karşı Çimsa Satınalma ve lojistik yetkinliğinin sürekli geliştirilmesini,
- Küresel ve ulusal piyasalarda faiz oranlarındaki değişim: Gelişebilecek faiz riskinde maliyete dayalı ve daha yapıcı bir yaklaşımın belirlenmesi
- Yurt içi ve yurt dışı rekabet koşullarına karşı Çimsa Zengin ürün gamı ve esnek pazarlama yaklaşımını,

- Yeni yasal mevzuat şartları: İSG ve çevresel odak noktasındaki uygulamaların hedeflenmesi konularında açıklamalara yer verilmiştir

Fırsatlar;

- ‘Yurt içi ve yurt dışı talep koşullarının gelişimine karşı Sağlıklı marjlarla desteklenen sürdürülebilir büyüme stratejisi’ geliştirmiştir.

3.5.2.4. Çimsa Çimento 2018 Entegre Raporu’nun İçerik Öğeleri Açısından Bilgiler Arası Bağlantı Kılavuz İlkesi

- Mevcut kaynak, mevcut kaynak aktarımı ve işletmenin ulaşmak istediği performans için kaynakları nasıl birleştireceği veya başka yatırımlar yapıp yapmayacağı hakkında bir analiz:

Raporun 7. Sayfasında Genel Müdür mesajıyla mevcut kaynaklara yönelik açıklamalara yer verilmiştir. Raporun 16. Sayfasında ve raporun 52. Sayfasında ‘Ekonomik Performans’ başlığı adı altında mevcut kaynaklar detaylandırılarak anlatılmıştır.

Mevcut kaynaklara yönelik bilgilerin olmasına rağmen bunların kaynak aktarımı konusunda açık ve net ifadelerin yer almadığı görülmektedir

Raporun 52. Sayfasında 2019 yılı yatırım hedeflerine yönelik açıklamalarda bulunulmuştur.

Raporun 54. Sayfasında ‘Yatırımlar’ kısmı için özel bir başlık açılmıştır ve özetlenen bilgiler ayrıntılı bir biçimde açıklanmıştır.

- Doğabilecek risk ve fırsatlara karşı işletme stratejisinde ne gibi değişikliklere gidilebileceğine dair bilgiler:

Raporun 46. , 47. , 48. , ve 49. sayfalarında ‘Risk ve Fırsatlar’ konusunda Çimsa’nın yaklaşımı ayrıntılı şekilde açıklanmıştır, ne gibi stratejiler uygulandığına dair bilgiler vermiştir.

Riskler;

- ‘Döviz kurlarındaki oynaklığa karşı Çimsa Para piyasası enstrümanlarının etkin kullanımını,

2017 yılına göre 2018 de ‘Çimsa’nın güçlü ihracat performansı ve dengeli gelir yapısı döviz kurlarındaki oynaklığın Şirket’in mali sağlığına olası olumsuz yansımalarının bertaraf edilmesinde önemli role sahiptir’ ibaresi eklenmiştir.

- Emtia fiyatlarındaki değişikliklere karşı

2017 yılına göre 2018 yılında ‘Çimsa aynı zamanda, yürütmekte olduğu çok sayıda proje ve dijitalleşme faaliyetleri ile operasyonel mükemmelliği de sürekli daha yukarıya taşımaktadır.’ İbaresini ek olarak yazılmıştır.

- Küresel ve ulusal piyasalarda faiz oranlarındaki değişimine karşı 2017 yılına göre 2018 yılında farklı bir bilgi eklenmemiştir.
- Yurt içi ve yurt dışı rekabet koşullarına karşı Çimsa Zengin ürün gamı ve esnek pazarlama yaklaşımını 2017 yılına göre 2018 yılında farklı bir bilgi eklenmemiştir.
- Yeni yasal mevzuat şartlarına karşı Çimsa Çevre ve İSG konularında öncü uygulamalar geliştirme hedefini 2017 yılına göre 2018 yılında farklı bir bilgi eklenmemiştir.
- İş Sağlığı ve Güvenliği (İSG) için 2017 yılına göre 2018 yılında artık İş Sağlığı ve Güvenliği (İSG) riski göz önüne alınmıştır ve bunun için Çimsa’nın ne gibi yaklaşım içinde olacağı bu başlık altında ayrıca yer verilmiştir.

Fırsatlar;

- ‘Yurt içi ve yurt dışı talep koşullarının gelişimine karşı Çimsa Sağlıklı marjlarla desteklenen sürdürülebilir büyümeyi
- CO emisyon ticaret sistemi ve karbon vergisine karşı Çimsa Sürdürülebilirliği benimsemiş şirket kimliğiyle yürütülen faaliyetler’ başlığı altında yeni fırsat ögesi tanımlamış ve açıklamalarda bulunmuştur.

3.5.3. Çimsa Çimento Sermaye Öğeleri Açısından Bilgiler Arası Bağlantı Kılavuz İlkesi

3.5.3.1. 2016 Entegre Raporu’nun Sermaye Öğeleri Açısından Bilgiler Arası Bağlantı Kılavuz İlkesi

Raporun 26. Sayfasında ‘ Ürettiğimiz ve Paylaştığımız Değer’ başlığı altında sermaye öğelerinin neler olduğu ve bunların sayısal verilerle şeffaf şekilde açıklamasına yer verilmiştir.

Sermaye öğeleri:

- Doğal sermayemiz
- Üretilmiş sermayemiz
- İnsan kaynağımız
- Finansal sermayemiz
- Sosyal sermayemiz
- Fikri sermayemiz

3.5.3.2. 2017 Entegre Raporu’nun Sermaye Öğeleri Açısından Bilgiler Arası Bağlantı Kılavuz İlkesi

Raporun 28. ve 29. Sayfasında sermaye öğelerinin neler olduğu ve bunların sayısal verilerle şeffaf şekilde açıklamasına yer verilmiştir.

Sermaye öğeleri:

- Finansal Sermaye
- Üretilmiş Sermaye
- Fikri Sermaye
- İnsan Sermayesi
- Sosyal ve İlişkisel Sermaye
- Doğal Sermaye

3.5.3.3. 2018 Entegre Raporu’nun Sermaye Öğeleri Açısından Bilgiler Arası Bağlantı Kılavuz İlkesi

Raporun 32.ve 33. Sayfasında sermaye öğelerinin neler olduğu ve bunların sayısal verilerle şeffaf şekilde açıklamasına yer verilmiştir.

Sermaye Öğeleri:

- Finansal Sermaye
- Üretilmiş Sermaye
- Fikri Sermaye
- İnsan Sermayesi
- Sosyal ve İlişkisel Sermaye
- Doğal Sermaye

3.5.4. Çimsa Çimento Finansal Bilgiler Açısından Bilgiler Arası Bağlantı Kılavuz İlkesi

3.5.4.1. 2016 Çimsa Entegre Raporu Finansal Bilgiler Açısından Bilgiler Arası Bağlantı Kılavuz İlkesi

Raporun 116. ve 117. Sayfasında finansal verilere ilişkin 31 Aralık 2017 tarihi itibarıyla konsolide finansal durum tablosuna yer verilmiştir.

3.5.4.2. 2017 Çimsa Entegre Raporu Finansal Bilgiler Açısından Bilgiler Arası Bağlantı Kılavuz İlkesi

Raporun 124. ve 125. Sayfasında Sayfasında finansal verilere ilişkin 31 Aralık 2017 tarihi itibarıyla konsolide finansal durum tablosuna yer verilmiştir.

3.5.4.3. 2018 Çimsa Entegre Raporu Finansal Bilgiler Açısından Bilgiler Arası Bağlantı Kılavuz İlkesi

Raporun 128. ve 129. Sayfasında Sayfasında finansal verilere ilişkin 31 Aralık 2018 tarihi itibarıyla konsolide finansal durum tablosuna yer verilmiştir.

3.5.4.4. Çimsa Entegre Raporu 2016-2017-2018 Bilgiler Arası Bağlantı Kılavuz İlkesi Açısından Karşılaştırılması

Yıllar itibariyle karşılaştırmada 2016 yılı entegre raporunun sermaye ögeleri açısından incelenmesinde daha çok açıklama şeklinde olduğu, sayısal verilerin rapora dahil edilmediği görülmektedir. Yıllar itibariyle 2016,2017,2018 yılı entegre raporunun ortak değerlendirilmesinde bilgiler arası bağlantı kılavuz ilkesi bağlamında içerik, sermaye ve finansal açıdan incelenen raporda sunulan değerlerin birbiriyle ilişkili olduğu görülmektedir. Tanımı verilen veya raporda gösterilen ögelerin nicel verilerle desteklenmiş olan finansal durum tablolarına da raporda ulaşmak mümkündür. Yalnız kaynak aktarımı konusunda net ifadelerin bulunmadığı bilgiler arası bağın mevcut kaynak aktarımı hakkında bir bilgiye ulaşılamadığı için bilgiler arası bağın zayıf olduğu görülmektedir.

3.5.5. Paydaşlarla İlişkiler Kılavuz İlkesi

Entegre rapor işletmenin pay sahipleri ile olan ilişkisinin kalitesi hakkındaki bilgileri yansıtmalı, pay sahiplerinin istek ve arzularının ne kadarını karşılayabildiğini, anladığını göstermelidir.

Paydaşlarla kılavuz ilkesinde paydaşlar ile olan ilişkinin ne derece öneme sahip olduğu vurgulanmaktadır. Yaratılan değer yalnız işletmenin kendi içinde değil paydaş ve tarafların işletmeyle ilişkisine bağlı olarak gelişir.

Pay sahipleri işletme için değer sağlayacak sosyal, ekolojik ve ekonomik sorunlar dahilinde, kendileri hakkında da önemli bilgiler sağlar.

Tablo 3.6: Paydaşlarla İlişkiler İle İlgili Rapor ve Atıf Sayısı

Alt başlık	Anahtar Kelime	Rapor Sayısı	Atıf Sayısı
Paydaşların değer algısı			584
Paydaş		3	238
Kurumsal sorumluluk		3	27
Kurumsal politikalar		3	7
Toplantı		3	300
S-A Etik ilkeleri		3	12
Toplam			584

Tablo incelendiğinde paydaşlarla ilişkiler kapsamında en fazla atıf (f=300) ‘‘Toplantı’’ kelimesine yapılmıştır. Sonrasında ise (f=238) ‘Paydaş ‘’ kelimesine değinilmiştir. En az değinilen kelime ise (f=7) ‘‘Kurumsal Politikalar’’ olmuştur.

Paydaşlarla ilişkiler kılavuz ilkesinde toplam olarak 584 atıf yapılmıştır. Raporda geçen kelimeler ile örnek ifade, sayfa sayıları ve yıllar itibariyle karşılaştırmalar aşağıda verilmiştir:

3.5.5.1. 2016 Çimsa Çimento Entegre Raporu Paydaşlarla İlişkiler Kılavuz İlkesi

Raporun 34.- 37. sayfalarında ‘Paydaşlarımız’ başlığı altında yapılan açıklamalarla paydaş ilişkisini dile getirmiştir. Fakat belirtilen toplantı, görüşmeler, etkinlikler hakkında ayrıntıya girmemiştir, paydaş ilişkileri konusunda ne gibi fayda ve zarar sağladığına değinmemiştir. Fakat yukarıda sayılan en sık tekrarlanan kelimeler raporda gösterilmiştir.

Raporun 95. Sayfasında ‘Yönetim Kurulu Faaliyet Raporu’ kısmında paydaşlar için çeşitli telefon numaraları ve internet adreslerinin linkleri verilerek paydaşların şirket içi bilgilere bu şekilde ulaşılabilceği hakkında bilgiler verilmiştir.

3.5.5.2. 2017 Çimsa Çimento Entegre Raporu Paydaşlarla İlişkiler Kılavuz İlkesi

Raporun 30. Ve 31. Sayfasında ‘Paydaş İlişkileri, Öncelikleri Ve İletişim Kanalları’ adı altında başlık oluşturulmuştur ve 2016 entegre raporundan farklı olarak paydaşlar için önceliklerin belirlenmesi stratejik odak ve geleceğe yönelim ilkesine paralel olarak sunulmuştur.

Raporun 31. Sayfasında ‘Çimsa, etkin paydaş iletişimini, şirketin Kurumsal İletişim Stratejisi’nin ve Sürdürülebilirlik Stratejisi’nin bir parçası olarak benimsemiştir.’ İfadeleri ile paydaşların önemini vurgulamıştır.

Raporun 32. Sayfasında paydaşlarla ilişkiler kapsamında kurumsal üyelikleri verilmiştir.

Raporun 33. Sayfasında 2016 yılında yapılan sunum katkı hakkında detayına inilmeyen bilgilerin Çimsa’nın 2017 yılında hazırlamış olduğu entegre raporda detaylandırarak anlattığı görülmektedir.

3.5.5.3. 2018 Çimsa Çimento Entegre Raporu Paydaşlarla İlişkiler Kılavuz İlkesi

Raporun 34. sayfasında paydaş grubunu tanımlamaktadır. Çimsa paydaşlarıyla işbirliği içerisinde faaliyetlerini yürüttüğünü ve paydaş iletişimini günlük ticaret ve hizmet döngüsünde sürekli kullandığı için paydaşların talep ve ihtiyaçlarını anlamada ve ölçümlemede son derece değerli bir platform sunduğunu belirtmiştir.

Raporun 34. Ve 35. Sayfasında ‘Paydaş İlişkileri, Öncelikleri Ve İletişim Kanalları’ adı altında oluşturulmuş raporda 2017 yılı verileri ile aynı özelliklere sahip bilgiler yer almaktadır. Çimsa’nın kurumsal üyelikleri ve yapılan sunum ve katkılara değinilmemiştir.

3.5.5.4. Çimsa Çimento 2016-2017-2018 Entegre Raporu’nun Paydaşlarla İlişkiler Kılavuz İlkesi Açısından Karşılaştırılması

2016 yılı entegre raporunda sunulan paydaş grubu tanımlanmış ve paydaşlar için iletişim kanalında yalnız yapılan toplantılar, paydaşların kimler olduğu, sunumlar gibi konulara değinilmiş fakat tam anlamıyla açıklamalarda bulunulmamıştır.

2017 yılı entegre raporunda paydaş grubu tanımı yapılmış ve bu paydaşlar için Çimsa’nın belirlediği önceliklerin de rapora dahil edildiği paydaşların değeri hissettirilmeye özen gösterilmiş, paydaşların şirket faaliyetlerine ulaşabileceği iletişim kanalları raporda belirtilmiştir. 2016 yılı entegre raporundan farklı olarak burada yapılan sunum, katkıların neler olduğu ve bunların nerede paylaşıldığına dair bilgilerin verildiği bir tablo oluşturularak şeffaflık sağlanmıştır.

2018 yılı entegre raporunda paydaş ilişkileri konusunda öncelikli olarak paydaşlar tanımlanmış onlar için öncelikler belirlenmiş ve hangi yollarla iletişimin sağlandığı tablo olarak gösterilmiştir. 2017 yılı entegre raporunda değinilen ‘yapılan sunum, katkı ve nerede paylaşıldığına’ dair bilgiler rapora eklenmemiştir.

3.5.6. Önemlilik Kılavuz İlkesi

Bir entegre rapor, kuruluşun kısa, orta ve uzun vadede değer yaratma kabiliyetini önemli ölçüde etkileyen konular hakkında bilgi vermelidir.

Önceliklendirme

- İlgili konuların belirlenmesi,
- Önem derecesi yüksek konuları önceliklendirme

3.5.6.1. İlişkili Konuların Belirlenmesi

İlişkili konular işletme içi değer yaratma sürecini etkilemiş veya etkileyebilecek konulardır. Bu konuların belirlenmesi işletmenin stratejik odak ve temel noktasına, kurumsal yönetim performansına veya işletmenin beklentilerine uygun olarak belirlenir.

3.5.6.2. Önemin Değerlendirilmesi

Bütün ilişkili konular önem derecesinde olmayabilir. Bir konu entegre rapora dahil ediliyorsa o konunun değer yaratımında önemli bir etkiye sahip olması gerekir. Bu yüzden konunun önem derecesinin ne ölçüde büyük olduğu ve belirsizliği bilinmiyorsa meydana gelme olasılığı da değerlendirilmelidir.

3.5.6.3. Önem Derecesine Göre Önceliklendirme

Önemli bulunan konuların belirlenmesinin ardından bu konuların öncelik sıralaması yapılır. Bu konular raporlarda önemli konuların odaklanılmasına olanak sağlar.

Tablo 3.7: Önemlilik ile İlgili Rapor ve Atıf Sayısı

Alt başlık	Anahtar Kelime	Rapor Sayısı	Atıf Sayısı
Önemlilik derecelendirmesi ve önemliliği belirleme de değer ögesi			97
Öncelikler		3	51
Değer Yaratma		3	46
Çimsa'nın öncelik temaları			221
Biyo – çeşitlilik		3	13
İklim ve çevre yönetimi		3	208
Finansal konularda öncelik belirleme süreci			225
Etik		3	81
Kurumsal yönetim		3	144
Toplam			543

Tablo incelendiğinde Önemlilik ile en fazla (f=144) ‘Kurumsal Yönetim’ kelimesinin geçtiği görülmektedir. Daha sonrasında ise (f=208) ‘İklim ve Çevre Yönetimi’ en az kullanılan kelimenin (f=13) ‘Biyoçeşitlilik’ olduğu görülmektedir.

Önemlilik kılavuz ilkesine toplam olarak 543 atıf yapılmıştır. En fazla atıf Finansal Konularda Öncelik Belirleme Süreci, en az atıf Önemlilik Derecelendirmesi Ve Önemliliği Belirleme Değer Ögesi konusunda yapılmıştır.

Raporda geçen kelimeler ile örnek ifade, sayfa sayıları ve yıllar itibariyle karşılaştırmalar aşağıda verilmiştir:

3.5.6.4. 2016 Çimsa Çimento Entegre Raporu Önemlilik Kılavuz İlkesi

Raporun 12. Sayfasında ‘Miyon ve Değerler’ kısmında belirtilen hedef ve öncelikler ilgili konuların belirlenmesi açısından Çimsa’nın stratejisi ve ne yapmak istediği hakkında bilgi vermektedir.

Raporun 23.sayfasında ‘Çimsa’nın aksiyon planı’ başlığında ulaşmak istediği hedefler belirtilmiştir. Bu aksiyon planı çerçevesindeki konuların kurumsal yönetim ve ekonomik performansla ulaşılabilirliğine bakmak, ilgili konuların belirlenmesi için bilgi sağlayacaktır.

Raporun 36. Sayfasında Çimsa’nın önemlilik ilkesi gereği paylaşılan Sürdürülebilirlik öncelikleri ‘Biyo çeşitlilik, Su yönetimi, Alternatif yakıt ve hammadde, İş sağlığı ve güvenliği, Enerji verimliliği, Tedarikçi yönetimi, İklim ve çevre yönetimi (emisyonlar), Paydaş ilişkileri, Etik ve kurumsal yönetim’ konuları Çimsa için önemli konular kapsamındadır.

Raporun 32. Sayfasında ‘Kurumsal Yönetim’ başlığına yer verilmiş ayrıntılı olarak anlatılmıştır.

Raporun 49. Ve 50. Sayfalarında Beyaz çimento ve özel ürünlerde büyüme aksiyon planı için geliştirdiği ürünler hakkında detaylı bir açıklama yapılmıştır.

Raporun 46. Sayfasında Afyon ve Eskişehir yatırımları hakkında önemlilik açısından ulaşmak istediği hedeflerle ne kadar üretim yapabileceği açık ve net şekilde açıklanmıştır.

Raporun 53. Sayfasında yurt dışında yeni pazarlarda etkinliği artırmak adına 2015-2016 yılında katılım sağlanan konferanslar, ulusal ve uluslararası işbirlikleri raporda sunulmuştur.

Raporun 72. Sayfasında Hem CO2 salınımını azaltmak için yapılan açıklamalarda raporda belirlediği hedefe ulaştığı görülmektedir.

3.5.6.5. 2017 Çimsa Çimento Entegre Raporu Önemlilik Kılavuz İlkesi

Raporun 22. Sayfasında strateji ve değer yaratma sürecinde Çimsa'nın temel odak noktaları belirlenmiştir raporun 23. Sayfasında belirlenen stratejilere yönelik değer üretme döngüsü ile ilişkisine dair açıklamalarda bulunmuştur. Raporun 26. ve 27. sayfalarında ürettiği değer ve hedeflere ulaşmak için belirlediği stratejileri ortaya koymuştur ve ulaştığı sonuçları maddeler halinde detaylandırarak açıklamıştır.

Raporun 35. Sayfasında Çimsa Çimento önceliklerini önemlilik ilkesi gereği ' Finansal Sermaye, İnsan Sermayesi, Üretilmiş Sermaye, Sosyal Sermaye, Fikri Sermaye,Doğal Sermaye' şeklinde belirtmiştir.

Çimsa 2017 entegre raporunda bu süreçte hangi konuların önemli olduğunu göstermek adına paydaş ve Çimsa adına tablo düzenlemiş ve önem derecesine göre yüksek veya düşük değerler vermiştir. Oluşturulan tabloda paydaş ve Çimsa için önemlilik derecelendirmesinde ilk olarak karlılık ve temettü, iş sağlığı ve güvenliği gibi konular başı çekmiştir.

3.5.6.7. 2018 Çimsa Çimento Entegre Raporu Önemlilik Kılavuz İlkesi

Raporun 25. Sayfasında Çimsa'nın ana hedefleri 2017 yılıyla bağdaştırılarak belirlenmiş ve 2017 yılına ek hedef göstergeleri eklenmiştir.

Raporun 26. Sayfasında 2017 yılında belirlenen dört temel odak noktası 2018'de de aynı şekilde belirlenmiştir ve açıklanmıştır.

Raporun 70.sayfasında Enerji Verimliliğini yapılan yatırımlarla sağladığına değinilmiştir.

Raporun 59. - 66. sayfalarında İnsan Gelişimi ile ilgili konulara değinilmiştir ve yaptığı orgnizasyonlar, eğitimler tek tek açıklanmış bu hedefinde ulaştığı sonuçlar gösterilmiştir.

Raporun 37. Sayfasında Çimsa'nın öncelikleri 2017 yılında olduğu gibi 'Finansal Sermaye, İnsan Sermayesi, Üretilmiş Sermaye, Sosyal Sermaye, Fikri

Sermaye, Doğal Sermaye’ aynı çerçevede belirlenmiş yine aynı şekilde paydaş ve Çimsa için önem derecelendirilmesi yapılmıştır.

3.5.6.8. Çimsa Çimento 2016-2017-2018 Entegre Raporu’nun Önemlilik Kılavuz İlkesi Açısından Karşılaştırılması

2016 yılı entegre raporunda belirlenen öncelikler sürdürülebilirlik başlığı altında Çimsa ve Paydaşlar önceliklendirmesinde ilk üç önceliğinin ‘etik ve kurumsal yönetim, paydaşlarla ilişkiler, iklim ve çevre yönetimi’ önem derecesinde yüksek öneme sahip olduğu görülmektedir.

2017 yılı entegre raporunda ise Çimsa’nın önceliklerinin değiştiği daha çok sermaye öğelerini kapsayan konuların öncelik kapsamında değerlendirildiği, oluşturulan tabloda verilen derecelendirme ve ilk üç önceliğinin ‘ İş Sağlığı ve Güvenliği, Kârlılık ve Temettü, Şirketin Ekonomik Performansı’ olarak değiştiği görülmektedir.

2018 yılı entegre raporunda ise 2017 yılı ile benzer öncelik belirlediği ve önem derecelendirmesinde ilk üç önceliğinin ‘ İş Sağlığı ve Güvenliği, Kârlılık ve Temettü, Şirketin Ekonomik Performans’ yine aynı değerler olduğu diğer konularda da öncelik sıralamasının değişmediğini tabloda yer almaktadır.

Çimsa entegre raporunda önemlilik ilkesinin benimsendiği ve buna göre hareket edildiği görülmektedir.

3.5.7. Kısa ve Öz Olma Kılavuz İlkesi

Entegre raporda konu ile ilgili öz bilginin sağlanması karmaşayı azaltacak ve kuruluşun performans sonucunu, kurumsal yönetimi ve beklentisini anlamada yardımcı olacaktır. İşletme raporunda kısa ve öz olma ilkesinin yanında eksiksizlik ve karşılaştırılabilirlik ile de denge sağlamaya çalışır.

- Cümle ve kavramları en az sözcükle anlatması gerekir.
- Mesleki kelimeler ve teknik veriler yerine daha sade bir anlatım seçilebilir.
- İşletmeyi ilgilendirmeyen genel konular yerine kendine özgü konular kullanılmalıdır.

Tablo 3.8: Kısa ve Öz Olma İle İlgili Rapor ve Atıf Sayısı

Alt başlık	Anahtar Kelime	Rapor Sayısı	Atıf Sayısı
Raporda geçen ifadelerin tekrar edilebilirliği			1356
Kârlı		3	59
Paydaşlar		3	238
Sürdürülebilirlik		3	237
Çevre		3	462
Hedef		3	360
Toplam			1356

Tablo incelendiğinde en fazla atıf yapılan kelime (f=462) ‘Çevre’ olmuştur. Sonrasında ise (f=360) ‘hedef’ kelimesi, en az atıf yapılan kelimenin (f=59) ‘Kârlı’ olduğu görülmektedir.

Kısa ve Öz olma İlkesine toplam 1356 atıf yapılmıştır. Raporda geçen kelimeler ile örnek ifade, sayfa sayıları ve yıllar itibariyle karşılaştırmalar aşağıda verilmiştir:

3.5.7.1. Çimsa Çimento 2016 Entegre Raporu’nun Kısa ve Öz Olma Kılavuz İlkesi Açısından İncelenmesi

2016 entegre raporu genel özellikleri itibariyle raporun içindekiler bölümü genel sayfa sayısını ve hangi konulara değinileceği hakkında bilgi vermiştir.

Entegre rapor sayfa sayısının ‘210’ sayfa olduğu görülmektedir. Ayrıntılı başlıklar ve tekrar eden birden fazla cümlelerin geçtiği görülmektedir. Örneğin ‘246 Milyon TL Net Kâr’ ifadesi raporda beş kez farklı başlıklar altında kullanılmıştır. Bunları:

- ‘Çimsa’nın 2016 yılı cirosu 1 milyar 170 milyon TL olmuş, konsolide net kârı ise 246 milyon TL olarak kaydedilmiştir.
- 2016 yılı Çimsa açısından kârlılığın bir önceki yıla göre arttığı, 246 milyon TL net kâr tutarı ile kârlılıkta rekor kırılan bir yıl olmuştur.
- Ekonomik Performansımızdan Satırbaşları: 2016 yılı Çimsa açısından kârlılığın bir önceki yıla göre arttığı, 246 milyon TL net kâr tutarı ile kârlılıkta rekor kırılan bir yıl olmuştur
- Finansal sermayemiz: 1,4 milyar TL özkaynak (2016 yıl sonu itibarıyla), 246 milyon TL kâr (2016 yıl sonu itibarıyla)

- Sürdürülebilir Gelişmemizin Satırbaşları: Net Kâr 246 milyon TL ‘ olarak gösterebilir.

Diğer çimento işletmesinin entegre rapor sayfa sayılarında genel olarak Oyak Çimento bünyesinde bulunan Adana Çimento’nun 23 sayfalık 2016 yılı entegre raporu ‘‘Beyaz Kuğu’’ olarak adlandırılmıştır. Aslan Çimento’nun ‘Gücün Doğası’ olarak adlandırılan entegre raporu da ‘23’ sayfadan oluşmaktadır. 2016 yılı Çimento sektörü entegre raporlarıyla karşılaştırıldığında Çimsa Çimento entegre raporu hem sayfa sayısı hem de içerik açısından anlaşılabilir fakat içeriği derin ve uzun bir şekilde açıklamaktadır.

Raporda en fazla geçen kelime ‘Çevre’ ‘dir ve raporun özellikle 74. Sayfasında ‘Çevre Yönetim’ konusunda ayrı bir başlık açılarak birçok ifadeye yer verildiği görülmektedir.

3.5.7.2. Çimsa Çimento 2017-2018 Entegre Raporu’nun Kısa ve Öz Olma Kılavuz İlkesi Açısından İncelenmesi

2017 entegre raporunu incelediğimizde genel özellikleri itibariyle raporun içindekiler bölümü genel sayfa sayısını ve hangi konulara değinileceği hakkında bilgi vermiştir.

2017 Entegre rapor sayfa sayısı ‘208’ sayfa sayfadır. 2016 yılında olduğu gibi ayrıntılı başlıklar ve tekrar eden birden fazla cümlelerin geçtiği saptanmıştır.

Raporda en fazla geçen kelime ‘Çevre’ ‘dir ve raporun özellikle 74. Sayfasında ‘Çevre Yönetim’ konusunda ayrı bir başlık açılarak birçok ifadeye yer verildiği görülmektedir.

2018 Entegre raporu rapor sayfa sayısı ‘238’ sayfadır . Raporda en fazla geçen kelime ‘Çevre’ ‘dir ve raporun özellikle 74. Sayfasında ‘Çevre Yönetim’ konusunda ayrı bir başlık açılarak birçok ifadeye yer verildiği görülmektedir.

Diğer çimento işletmeleriyle karşılaştırma yapıldığında bir önceki yılda örnek olarak gösterilen Adana ve Aslan Çimento şirketlerinin 2017 yılından itibaren ‘Faaliyet Raporu’na’ geçtiği görülmektedir. Verilere 2016 yılındaki entegre raporları baz alınarak yapılan karşılaştırmada 2017 ve 2018 yılları Çimsa Çimento entegre raporunun sayfa

sayısı ve içerik itibariyle diğer raporlamalara göre daha uzun ve detaylı olduğunu görülmektedir.

3.5.7.3. Çimsa Çimento 2016-2017-2018 Entegre Raporu'nun Kısa ve Öz Olma Kılavuz İlkesi Açısından Karşılaştırılması

2016 yılın entegre raporunun içindekiler kısmının sekiz başlıktan oluştuğu ve bu başlıkların kendi içinde farklı başlıklara ayrıldığı görülmektedir. 2017 entegre raporunun içindekiler kısmında ise yedi farklı başlığın bulunduğu ve bu başlıklardan 'Strateji ' başlığının 'Strateji Ve Paydaşlar' olarak değiştirildiği, yine strateji başlığı altında gördüğümüz 'Risk Ve Fırsatlar' için ayrıca başlık altında değerlendirildiği görülmektedir. 2017 yılı Entegre raporunda ayrıca 2016 yılı Performansına da yer verilmiştir. 2018 yılı Entegre Raporunda 2016 yılı entegre raporuna benzer şekilde sekiz başlık kullanılmış ve bu başlıklar 2017 yılı Entegre Rapor yapısıyla benzerlik göstermektedir. Fakat 2017 yılı performansına 2018 yılı entegre raporunda yer verilmemiştir. Entegre raporun içerik ve sayfa sayısı açısından bakıldığında sayfa sayılarının birbirine yakın olduğu 2018 yılı entegre raporunun diğer iki yıla göre daha uzun olduğu görülmektedir.

3.5.8. Güvenilirlik ve Eksiksizlik Kılavuz İlkesi

Verilerin güvenilirliği gözle görülür maddi hataların olmamasına bağlıdır. Güvenilirlik kavramı işletme içi iç denetim, kurumsal yönetim raporları veya buna benzer fonksiyonlar ve işletme dışı bağımsız denetim raporları ile atılır.

Eksiksizlik: Rapor eksiksiz bilgiye sahip olabilmesi için olumlu ve olumsuz bilgiyi sunması gerekir. Gerekli verilerin belirlenmesi ise aynı pazar ortamında bulunan işletmelerin hangi konuları değerlendirmeye alıp raporlarına dahil ettiğini göstererek işletmeye o sektördeki konuların neler olduğuna dair bilgi sağlayacaktır.

Tablo 3.9: Güvenilirlik ve Eksiksizlik ile İlgili Rapor ve Atıf Sayısı

Alt Başlık	Anahtar Kelime	Rapor Sayısı	Atıf Sayısı
İşletme İçi Denetim Çalışmaları			463
İç denetim		3	26
Objektif Güvence		3	4
Bağımsız Denetim- Denetçi		3	177
Gerçeğe uygun		3	256
Şirket Performansını Etkileyen Durumlar Olumsuz Yanları Ortadan Kaldırmak İçin Uygulanan Çalışmalar			73
Olumlu yanlar		3	33
Olumsuz yanlar		3	26
İyileştirme çalışmaları		3	14
Toplam			536

Tablo incelendiğinde Güvenilirlik Ve Eksiksizlikle ilgili en çok (f=256) ‘Gerçeğe Uygun Değer’ kelimesi kullanılmıştır. Sonrasında (f=177) ‘Bağımsız Denetim- Denetçi’ , en az atıf ise (f=4) ‘Objektif Güvence’ kelimesine yapılmıştır.

Güvenilirlik ve Eksiksizlik ile ilgili toplam atıf sayısı 536’dır. En fazla atıf (f=463) ‘İşletme İçi Denetim Çalışmaları’ konusunda yapılmıştır. Raporda geçen kelimeler ile örnek ifade, sayfa sayıları ve yıllar itibariyle karşılaştırmalar aşağıda verilmiştir:

3.5.8.1. Çimsa Çimento 2016 Entegre Raporu’nun Güvenilirlik ve Eksiksizlik Kılavuz İlkesi Açısından İncelenmesi

Raporun 32. Sayfasında Çimsa’nın iç denetim departmanı tanımlanmıştır. İç denetim departmanının yaptığı görevler entegre raporda ayrıntılı olarak tanımlanmıştır.

Raporda ‘Olumlu’ kelimesi toplam 10 kez kullanılmıştır. Raporun 37. Sayfasında Çimsa İçin olumlu geri dönüşler alındığı konularına değinerek örnek ifadelerle yer verilmiştir.

Raporun 57. Sayfasında ‘iyileştirme Çalışmaları’ ile ilgili bilgilere örnek ifadelerle yer verilmiştir.

Raporun 92. Sayfasında güvenilirlik açısından Bağımsız Denetçi Raporu yer almakta ve görüş kısmında Çimsa’nın finansal raporlarının tutarlı ve gerçeğe uygun olduğunu, raporda belirtilen bilgilerin güvenilir olduğunu göstermektedir.

Raporun 111. Sayfasından başlanarak Bağımsız Denetçi Raporuna ayrıntılı bir şekilde yer verilmiştir.

3.5.8.2. Çimsa Çimento 2017 Entegre Raporu’nun Güvenilirlik ve Eksiksizlik Kılavuz İlkesi Açısından İncelenmesi

2017 yılı entegre raporunda iç denetim olgusuna değinilmemiştir. Raporun 68. Sayfasında İş Sağlığı ve Güvenliği ve raporun 74. Sayfasında Çevre Yönetimi başlıkları altında iç denetimden bahsedilmiştir.

Raporda ‘iyileştirme ’ kelimesi 30 kez geçmiştir. Örnek ifadelere raporun 74. Sayfasında yer verilmiştir.

Raporun 120. Sayfasında güvenilirlik kılavuz ilkesi Bağımsız Denetçi Raporunun görüş kısmında raporların tutarlı ve gerçeğe uygun olduğu belirtilmiştir. 2017 yılı entegre raporunda ayrıca raporun 121. Sayfasında ‘Şerefiye değer düşüklüğü testi, Finansman maliyetlerinin aktifleştirilmesi’ konularında denetimin yapıldığına yer verilmiştir.

3.5.8.3. Çimsa Çimento 2018 Entegre Raporu’nun Güvenilirlik Ve Eksiksizlik Kılavuz İlkesi Açısından İncelenmesi

Raporun 68. Ve 75. sayfalarında İş sağlığı ve Güvenliği, Çevre Yönetimi konularında iç denetim raporlarından bahsedilmiştir.

Raporda ‘Olumsuz Yanlar’ kelimesi toplam olarak 15 kez geçmiştir. Raporun 42. Sayfasında olumsuz yanların ‘Ekonomik ve Sektörel Ortam’ dahilinde gerçekleştiği ifadelerine yer verilmiştir.

Raporun 124. Sayfasında Bağımsız Denetçi Raporuna göre gerçeğe uygun değerlerin kullanıldığı tespit edilmiştir. Raporun 124. Ve 125. sayfasında 2017 yılı entegre raporunda yer verilen Şerefiye değer düşüklüğü testi, Finansman maliyetlerinin aktifleştirilmesi’ konularında denetimin yapıldığına yer verilmiştir.

3.5.8.4. Çimsa Çimento 2016-2017-2018 Entegre Raporu’nun Güvenilirlik ve Eksiksizlik Kılavuz İlkesi Açısından Karşılaştırılması

2016 yılı Entegre Raporunda iç denetim organı ve iç denetimin görevlerinden bahsedilirken, 2017 ve 2018 yıllarına ait raporlarda iç denetimin yalnız İş Güvenliği ve Çevre Yönetimi konularına kısaca değinildiği görülmektedir. Bağımsız denetim açısından, üç yılda da aynı firmaya yaptırılan dış denetimde Türkiye Muhasebe

Standartları'na uygun konsolide tabloların gerçeğe uygun değerlerin kullanıldığı tespit edilmiştir. Güvenilirlik bakımından üç yıla ait raporun konsolide tabloları gerçek yani güvenilir bilgilerin kullanıldığını göstermektedir.

3.5.9. Tutarlılık ve Karşılaştırılabilirlik Kılavuz İlkesi

Entegre rapor ve kurumsal yönetim raporlarında zorunlu olmadıkça raporlama ilkelerinde değişiklik yapılmadan tutarlı bir biçimde sunulmalıdır. Bu tutarlılık kavramına dönemler itibariyle aynı nicel verilerin rapor edilmesi de dahildir.

Karşılaştırılabilirlik: Değer yaratmada her şirket kendine has bir yol izler, rapordaki bilgiler işletmeden işletmeye ve kendi içinde geçmiş dönem performansı ile farklılık gösterir.

Tablo 3.10: Tutarlılık ve Karşılaştırılabilirlik İle İlgili Rapor ve Atıf Sayısı

Alt Başlık	Anahtar Kelime	Rapor Sayısı	Atıf Sayısı
Şirketin Tutarlılık İlkesi Gereği Kullandığı İş Modeli			30
İş Modeli		3	30
İş Modelinde Kullanılan Öğeler			61
Girdiler		3	46
Çıktılar		3	15
Karşılaştırılabilirlik			794
Geçmiş Yıl Performans(2016-2017-2018)		3	794
Toplam			885

Tablo incelendiğinde en çok (f = 794) Geçmiş yıl performans, daha sonra (f = 46) Girdi (İş Modeli) kelimelerinin geçtiği görülmektedir. En az ise Çıktı (f =15) kelimeleri geçmiştir.

Raporlarda Tutarlılık ve Karşılaştırılabilirlik konusunda toplam 885 atıf yapılmıştır. İş Modeli 30, İşletmenin İş Modelinde kullanılan Öğelere 61, Karşılaştırılabilirlik konusunda 794 atıf yapılmıştır.

Raporda geçen kelimeler ile örnek ifade, sayfa sayıları ve yıllar itibariyle karşılaştırmalar aşağıda verilmiştir:

3.5.9.1. Çimsa Çimento 2016 Entegre Raporu'nun Tutarlılık ve Karşılaştırılabilirlik Kılavuz İlkesi Açısından İncelenmesi

Raporun 25.sayfasında yer alan Çimsa İş Döngüsü tablosu ile raporlamada değer yaratma sürecinde tablo oluşturulmuştur fakat sermaye öğelerinin yapılan iş

modeli çerçevesinde nasıl değer yarattığına dair açıklamalarda bulunulmamıştır. Entegre raporlamanın; iş modeli temelinde değer yaratma, sermaye ögeleri (finansal, doğal, fikri, insan, üretilmiş, sosyal ve ilişkisel) ve değer yaratma süreci oluşturulduğu göz önünde bulundurulduğunda, Çimsa Çimento işletmesinin entegre raporunda iş modeli hakkında verilere tam olarak yer vermemesi raporun öneminin tam olarak anlaşılmaması ve değer yaratma sürecinde uygulanan iş modelinin tutarlılık açısından eksik bilgileri içerdiği görülmektedir.

Karşılaştırılabilirlik başlığında ‘Geçmiş Performans’ kelime sıklığı için 2015 yılındaki verilerin esas alındığı ve ona göre karşılaştırmanın yapıldığı birçok örnek bulunmaktadır. Örnek olarak raporun 41. sayfasında 2015 verileri ile 2016 borç ödeme gün sayısı karşılaştırılmıştır, raporun 42. sayfasında 2015 yılı ile 2016 yılını karşılaştırabileceği niceliksel değerlerin bulunduğu bir tablo oluşturulmuştur. Bunun gibi daha birçok örnek raporda sunulmaktadır.

Raporun 190-191-192-193-194-195-196. sayfalarında ise faaliyet raporu olarak adlandırdığımız bölümde sayısal verilerle detaylı olarak karşılaştırmanın yapılabileceği görülmektedir. Bu veriler entegre raporun 2015 yılına göre ne gibi değişimin yaşandığını niceliksel olarak göstermektedir.

3.5.9.2. Çimsa Çimento 2017 Entegre Raporu’nun Tutarlılık ve Karşılaştırılabilirlik Kılavuz İlkesi Açısından İncelenmesi

Raporun 24-25. sayfalarında tablo olarak oluşturulan iş modelinde 2017 yılı entegre raporun değer yaratma sürecinde vermiş olduğu değer ögelerine göre yaratılan değer belirlenmiştir.

Raporun 26-27. sayfalarında değer yaratma süreci iş modeli o şekliyle kalmayıp daha fazla detaylandırılmış ana hedef belirlenip beş yıl içindeki hedefleri konusunda da açıklamalarda bulunulmuş ve bu da 2017 yılı entegre raporun tutarlılık ilkesi açısından Çimsa Çimento’nun kendini revize ettiğini ve raporun belli bir ilkeye göre yol alacağını göstermiştir.

Raporun 28-29. sayfalarında ise oluşturulan iş modeli ile ulaşılan performans değerlendirilmesi çıktıları bölümünde sayısal verilerle desteklenmiştir değer yaratma süreci 2017 yılı raporunda açık ve net bir şekilde belirtilmiştir.

Raporun içindekiler kısmında karşılaştırılabilirlik adına ‘Geçmiş Performans’ kelimesine örnek olarak ‘2016 Yılına Ait Finansal Bilgiler’ bir başlık açılmış raporun 124-125-126 ve 127. sayfalarında finansal performansları 2016-2017 yılı karşılaştırılması niceliksel olarak gösterilmiştir. Raporun diğer kısımlarında da 2016 yılına ait veriler sıklıkla kullanılmıştır ve karşılaştırma için kolaylık sağlamıştır.

3.5.9.3. Çimsa Çimento 2018 Entegre Raporu’nun Tutarlılık ve Karşılaştırılabilirlik Kılavuz İlkesi Açısından İncelenmesi

Raporun 28-29. Sayfalarında oluşturulan iş modeli tablosu ve değer yaratma süreci tablo şeklinde oluşturulmuş 2018 yılı entegre raporun değer yaratma sürecinde vermiş olduğu değer öğelerine göre yaratılan değer belirlenmiştir.

Raporun 30-31. Sayfalarında oluşturulan üretilen değer ve hedefleri tablo şeklinde oluşturulmuştur ve ana hedef belirlenmesi yapılmıştır. Tabloya 2017 yılında farklı olarak ana hedeflerin sonucu olarak 2018 yılı performansı eklenmiştir 2017 yılı entegre raporda koyulan beş yıl hedefinin ilk yılında ne kadar sonuca ulaşıldığı gösterilmiştir.

Raporun 32. Ve 33. Sayfasında iş modeli sermaye öğeleri ile desteklenerek bütün risk, fırsatları, makroekonomik ve sektörel ortamı da göz önüne alarak değerlendirip sonuç olarak sayısal verilerle değer yaratma sürecini 2018 yılı raporunda açık ve net bir şekilde belirtmiştir.

Raporda karşılaştırılabilirlik adına ‘Geçmiş Performans’ kelimesine örnek olarak raporun 128. Sayfasından itibaren 2017 yılı performansı ve 2018 yılı performansı sayısal verilerle raporda sunulmuştur. Raporun diğer kısımlarında da 2017 yılına ait veriler sıklıkla kullanılmıştır ve karşılaştırma için kolaylık sağlamıştır.

3.5.9.4. Çimsa Çimento 2016-2017-2018 Entegre Raporu’nun Tutarlılık ve Karşılaştırılabilirlik Kılavuz İlkesi Açısından Karşılaştırılması

Yıllar itibariyle bir karşılaştırma yapıldığında Çimsa 2016 yılı Entegre raporunda henüz çok yeni bir rapor olması nedeniyle tutarlılık açısından iş modeli ve değer yaratma sürecinde tutarlılık ilkesine göre hareket etmediği raporda açıkça gözükmemektedir. Entegre raporlama işletmeler açısından henüz isteğe bağlı olması

nedeniyle bu işletme de sermaye öğelerini değer yaratma sürecinde kullanmış fakat bunların neler olduğunu açıklamamıştır. Bu yüzden 2016 yılı entegre raporu tutarlılık açısından eksiklik göstermektedir. Şirketin bu konuda kendini geliştirmesi gerektiği çeşitli yayınlar ve karşılaştırılmalı tezlerle araştırılmıştır.

2017 yılı entegre raporunda Çimsa'nın bu raporda değer yaratma sürecini benimsediği ve bu konuda neler yaptığı ve gelecek beş yıl içinde de ne yapmak istediğine dair hedef tablosu oluşturduğu, tutarlılık açısından da bu ilkeyi benimsediği görülmektedir. Değer yaratma sürecinde iş modelindeki sermaye öğelerinin tablolar da hangi hedefe yönelik olarak anlam ifade ettiği gayet açıklayıcı ve anlaşılabilir bir göstergedir.

2018 yılı entegre raporu tutarlılık esası gereği 2017 yılını baz alarak oluşturulmuş ve açıklanmıştır. Ek olarak değer yaratma sürecinde sermaye öğelerinin kullanımında oluşturulan ana hedeflerinin yanında 2017 yılında belirlenen beş yıllık hedeflerin 2018'de gerçekleşen performansına da yer verilmiştir.

Sonuçlar itibarıyla de tüm yılların sayısal değerleri birbiri ile karşılaştırılmalı olarak üç yılın tablolarında ayrı ayrı yıllar baz alınarak gösterilmiştir. İncelenen 3 rapora ait kılavuz ilkelerinin açıklanması genel ifadelerle gösterilebilir.

Yukarıda 3 raporla ilgili değerlendirmelerin özeti Tablo 3.11'de verilmiştir.

Tablo 3.11: Değerlendirmelerin Özeti

Bölüm	Toplam atıf sayısı
Stratejik Odak ve Geleceğe Yönelim	1016
Bilgiler Arası Bağlantı	1947
Paydaşlarla İlişkiler	584
Önemlilik	543
Kısa ve Öz Olma	1356
Güvenilirlik ve Eksiksizlik	536
Tutarlılık ve Karşılaştırılabilirlik	885

Tablo incelendiğinde, en çok atfın ($f = 1947$) 'Bilgiler Arası Bağlantı' kılavuz ilkesine yapıldığı görülmektedir. Bu içeriği 1356 atıfla 'Kısa Ve Öz Olma' ile 1016 atıfla 'Stratejik Odak Ve Geleceğe Yönelim' takip etmektedir. En az atıf ($f = 536$) ise 'Güvenilirlik ve Eksiksizlik', 543 atıfla 'Önemlilik' ve 584 atıfla 'Paydaşlarla İlişkiler' kılavuz ilkelerine aittir. Raporlarda 'Bilgiler Arası Bağlantı', 'Stratejik Odak Ve

Geleceğe Yönelim’ konularına diğer konulara göre daha fazla yer verildiği görülmektedir. ‘Güvenilirlik ve Eksiksizlik’, ‘Önemlilik’ ve ‘Paydaşlarla İlişkiler’ konularına ise daha az yer verildiği söylenebilir. Ancak iş modeli konusunda yapılan açıklamaların genelde şekilsel olmasını göz önünde bulundurmakta fayda bulunmaktadır. Kısa ve Öz Olma ilkesine de fazlaca yer verilen raporlar; cümlelerin uzun, ayrıntılı ve sıklıkla tekrar eden kelimelerden oluştuğuna dikkat çekmektedir.

Klavuz ilkeleri açısından incelenen entegre raporların, tüm klavuz ilkelerine yönelik açıklamalara yer verdiği görülmektedir. Entegre raporlar, finansal sürdürülebilirlik raporlama bilgilerini de bünyesinde barındırdığı için sıklıkla ilgili raporlara atıfta bulunmaktadır. Entegre raporlamanın işletmenin bütünü hakkında bir bakış açısı sunduğu ve gelecek yönelimli bir raporlama yaklaşımı olduğu varsayılmaktadır.

Tablo 3.12: Sözcük Sıklığı Aramaları Sonucunda Raporlarda Geçen En Sık Kelimeler

Kelime	Karakter Sayısı	Atıf Sayısı	%
Finansal	8	545	0,52
Yönetim	7	266	0,25
Değer	5	173	0,16
Kurumsal	8	166	0,16
Kâr	3	137	0,13
Çevre	5	106	0,10
Vergi	5	106	0,10
Önemli	6	92	0,09
Sürdürülebilirlik	17	87	0,08
Sermaye	7	84	0,08

Sözcük sıklığı aramaları sonucunda raporlarda geçen en sık kelimeler tespit edilmiştir. Herbir rapor kendi içinde ve birlikte değerlendirildiğinde ortaya çıkan kelime sıklıkları ayrı ayrı gösterilmiştir. Raporlarda geçen kelimelerin sık tekrarlanması ile o raporda açıklanan bilgilere yönelik çıkarımda bulunabilmektedir.

Raporlarda geçen kelime sıklıkları incelendiğinde, işletme adı, yıl, milyon gibi kelimelerin sık geçtiği görülmektedir. Ancak bu kelimeler raporun doğası gereği ifade edilmektedir. Bu kelimeleri göz ardı edersek raporlarda en sık finansal, yönetim, değer, kurumsal, kâr, çevre, vergi, önemli, sürdürülebilirlik, sermaye ve entegre kelimelerinin geçtiği görülmektedir. Araştırma sonucunda işletmelerin raporlarda en çok finansal,

yönetim, değer, kurumsal, kâr, çevre, vergi, önemli, sürdürülebilirlik, sermaye gibi konularda bilgi sunduğuna yönelik yorum yapmak mümkündür.

SONUÇ

Paydaşların artan bilgi ihtiyacına cevap olarak, geleneksel raporlamayı ve kurumsal sosyal sorumluluğu birleştirerek genel şeffaflığı artırmak için Entegre Rapor (IR) önerilmiştir. AB Yönergesi uyarınca 500'den fazla çalışanı olan Avrupalı şirketlerin 2014 yılında bir sürdürülebilirlik raporu hazırlaması ve yayınlanması gerekmektedir. Ayrıca entegre raporlamanın yaygın, zorunlu olması nedeniyle hem şirketler hem de paydaşlara sağladığı avantajlarla ilgili bilgileri içermesi gerekmektedir.

Çalışmamızın ana kısıtı, tek bir şirkette uygulamaya işaret etmesidir. Artan sayıda şirket entegre raporlamayı uygularken, bugüne kadar Türkiye’de yalnızca 3-5 şirket entegre raporlama ilkelerine uygun raporlama uygulamıştır. Buna rağmen, entegre raporlama ilkelerinin iç uygulamasının 2020’de çalışan sayısı 500 olan şirketler için zorunlu olarak uygulanacağını öne süren bazı görüşler bulunmaktadır.

Çalışmada Çimsa Çimento A.Ş.’nin 2016, 2017 ve 2018 yılı entegre raporları içerik analizi ile incelenmiştir. Bu raporlar, kılavuz ilkeleri yönünden analiz edilmiştir. İşletmenin entegre raporlamada geçen kılavuz ilkesini ne düzeyde açıkladığına yönelik olarak gerçekleştirilen araştırmanın sonuçları şöyledir:

- Şirketin yayınladığı raporlarda tüm kılavuz ilkelerine yönelik açıklama yapmalarına karşın en çok açıklama Bilgiler Arası Bağlantı kılavuz ilkesine yöneliktir. Bu durum yatırım, performans, risk ve fırsatlar, sermaye öğeleri ile ilgili bilgileri açıkladıklarını göstermektedir. İşletmeye yatırım yapmak isteyen yatırımcıların özellikle merak ettiği, işletmenin sürdürülebilirliği, mevcut risklerin durumu, işletmenin risk yönetim stratejileri gibi konulara raporlarda yer verilip verilmediğidir.
- Entegre raporlarda sıklıkla kullanılan kelimeler incelendiğinde, işletme adı ve diğer tanımlayıcı bilgiler haricinde, yönetim, rapor, kurul ve finansal kelimelere yer verildiği görülmektedir. Bu durumda raporlarda işletmenin yönetim anlayışı ve yapısı, yönetim kurulu ve işletmenin diğer yönetsel kurullarına ait bilgiler ile finansal içerikli bilgilerin öne çıktığı görülmektedir.
- 2016-2017-2018 yılı entegre raporlarına karşılaştırmalı olarak bakıldığında görülen sonuçlar raporların ortak olarak kılavuz ilkelerinin geneline uyulduğu

fakat bilgilerarası bağıın mevcut kaynak aktarımı hakkında bilgiye ulaşılammamasından dolayı bağıın zayıf olduğı,

- Kısa ve öz olma ilkesine göre, diğler çimento şirketlerinin hazırladığı entegre raporlardan (Oyak Çimento bünyesinde bulunan Adana Çimento'nun 23 sayfalık 2016 yılı entegre raporu Beyaz Kuğı olarak adlandırılmıştır. Aslan Çimento'nun "Gücün Doğası" olarak adlandırılan entegre raporu yine 23 sayfadan oluşmaktadır) sayfa sayısı olarak daha fazla uzun ve ayrıntıya yer verdiğı,
- Güvenilirlik ilkesi gereğince dış güvence bütünleşik rapor kalitesine katkıda bulunmuştur, bu durum daha fazla keşif çalışması için fırsatlara yol açmaktadır.
- Tutarlılık ilkesi gereğince 2016 yılı verilerinde iş modelinde değler yaratma sürecinde verilerin açıklanmadığı fakat 2017 ve 2018 yılı entegre raporunda iş modelini daha fazla detaylandırıp gelecek beş yıllık ana hedef belirlemesi yapılarak tutarlılık ilkesini benimsenmiştir.

Genel olarak, bulgularımız entegre raporlamanın daha geniş şekilde benimsenmesi konusunda geçerli bir destek sunmaktadır. Gönüllölük esasından ziyade, dünya çapında bir raporlama standardına dönüşmesi halinde, geniş bir paydaş yelpazesi için olumlu faydalar sağlayabilir. Hissedarlar (i) yatırımlarını yapmak için daha güvenilir ve doğru muhasebe verilerine güvenebilir ve (ii) şirketlerin piyasa değlerindeki artışından faydalanabilir.

Şirketler, kurumsal raporlamalarının kalitesini sağlamak için farklı sistem ve süreçleri giderek daha fazla kullanmaktadırlar. Araştırmamız, gelecekte entegre raporlam ilkelerini uygulayan veya uygulayacak olan diğler şirketlerin analizi yoluyla daha da genişletilebilir. Bu nedenle, bu araştırma teması üzerinde daha fazla araştırma yapılabilir. Gelecekteki çalışmalar, farklı endüstrilere ait olan veya farklı ülkelerde faaliyet gösteren şirketlerin farklı uygulama yolları veya sonuçları gösterip göstermediğini belirlemek için genel tanımlama oluşturabilir.

KAYNAKÇA

- Akdoğan, N. ve Aydın, H. (1987). *Muhasebe Teorileri*. Ankara: Gazi Üniversitesi Yayınları.
- Akdoğan, N. ve Tenker, N. (2001). *Finansal Tablolar ve Mali Analiz Teknikleri*. 7. Baskı. Ankara: Gazi Kitapevi.
- Aktaş, A. (2018). *Entegre raporlamanın işletme ve çevresi açısından önemi: Uluslararası entegre raporlama konseyi veri tabanındaki şirketlerin ekoverimlilik incelemesi* (Yüksek Lisans Tezi). Kırklareli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırklareli.
- Alkan, Ş. B. (2018). Muhasebe Teorisi ve Uygulamaları Açısından Muhasebe Bilgisinin Niteliksel Özellikleri. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 20: 6-7.
- Anderson, R. C., Mansi, S. A. & Reeb, D. M., (2004). Board Characteristics, Accounting Report Integrity, And The Cost of Debt. *J. Account. Econ.* 37 (3): 315–342.
- Aras, G. ve Sarioğlu, U. G. (2015). *Kurumsal Raporlamada Yeni Dönem: Entegre Raporlama*, İstanbul: TUSİAD.
- Arı, M. (2008). Kurumsal Yönetim ve Finansal Raporlamanın Güvenirliliği. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi*, 3(2): 43-68.
- Atkins, J. & Maroun, W. (2015). Integrated Reporting in South Africa in 2012: Perspectives from South African institutional investors. *Meditari Account.* 23(2):197–221.
- Aydın, S. (2015). *Entegre Raporlama*. İstanbul: Türkmen Kitapevi.
- Aydın, S. (2015). Kurumsal Raporlamanın Evrilme Sürecine İlişkin Bir İrdeleme. *Mali Çözüm Dergisi*, 25(130): 67-78.
- Barth, M. E., Cahan, S. F., Chen, L. & Venter, E. R. (2017). The Economic Consequences Associated With Integrated Report Quality: Capital Market and Real Effects. *Accounting, Organizations and Society*, 62, 43-64.

- Black, S. P. & IIRC. (2014). Realizing the benefits: The impact of Integrated Reporting. http://integratedreporting.org/wpcontent/uploads/2014/09/IIRC.Black_Sun_.Research.IR_.Impact.Single.pages.18.9.14.pdf, (22.08.2019).
- Busco, C., Frigo, M. L., Quattrone, P. & Riccaboni, A. (2013). Redefining Corporate Accountability Through Integrated Reporting (cover story), *Strategic Finance*, 95(8): 33-41.
- Chersan, I. C. (2015). Study on Practices And Tendencies in Integrated Reporting. *Audit Financiar*, 13(129): 91-101.
- De Villiers, C., Rinaldi, L., & Unerman, J. (2014). Integrated Reporting: Insights, gaps and an agenda for future research. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, 27(7): 1042-1067.
- Dereköy, F. (2018). Entegre Raporlama Uygulamalarının Uluslararası Entegre Raporlama Çerçevesi Bağlamında Değerlendirilmesi. *Journal of Administrative Sciences/Yönetim Bilimleri Dergisi*, 16(32): 589-608.
- Dickinson, G. & Liedtke, P. M. (2004). Impact of a Fair Value Financial Reporting System on Insurance Companies, A Survey, *The Geneva Papers on Risk and Insurance*, 29(3): 540- 581.
- Dixon, R., Mousa, G. A. & Woodhead, A. D. (2004). The Necessary Characteristics of Environmental Auditors: A Review of The Contribution of The financial Auditing Profession. *Account. Forum* 28, 119–138.
- Dumay, J., Bernardi, C., Guthrie, J. & Demartini, P. (2016). Integrated Reporting: A Structured Literature Review. *Accounting Forum*, 40, 166-185.
- Dumitru, M. & Jinga, G. (2015). Integrated Reporting Practice for Sustainable Business :A Case Study. *Audit Financiar*, 13(127): 117-125.
- Eccles, R. & Serafeim, G. (2011). *The Role of the Board in Accelerating the Adoption of Integrated Reporting*. Director Notes.
- Eccles, R. G. & Saltzman, D. (2011). *Achieving Sustainability Through Integrated Reporting*. Stanford Social Innovation Review Summer.

- Eccles, R. G. & Saltzman, D. (2011). *Achieving Sustainability Through Integrated Reporting*. Stanford Social Innovation Review Summer.
- Eccles, R. G. (2015). *Integrated Reporting Movement, Meaning, Momentum, Motives and Materiality*, New Jersey: John Wiley ve Sons.
- Eccles, R. G., Schulschenk, J. & Serafeim, G. (2012). *Capturing the Link between Non-financial and Financial Performance in One Space*. In Making Investment Grade: The Future of Corporate Reporting, edited by Cornis van der Lugt and Daniel Malan, United Nations Environment Programme.
- Eccles, R. G., & Krzus, M. P. (2010). *One Report: Integrated Reporting For A Sustainable Strategy*. Hoboken: Wiley.
- Ercan, C. ve Kestane, A. (2017). Entegre Raporlama ve Türkiye'deki Uygulama Örnekleri Üzerine Bir Araştırma. *Kırklareli Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 6(4): 73-86.
- Ergüden, A., Kaya, C. ve Sayar, A. (2017). Integrated Assurance for Non-Financial Reporting. *International Journal of Economics, Commerce and Management*, (1): 72-81
- Gökmen, E. Ö. (2013). Global Reporting Initiaviti, *The Sustainability Content of Integrated Reports- A Survey of Pioncers*. 13-19.
- Iredele, O. O. (2019). Examining the Association Between Quality of Integrated Reports and Corporate Characteristics. *Heliyon*, 5(7): 1-8.
- James, L. M. (2013). Sustainability And Integrated Reporting: Opportunities And Strategies For Small AndMidsize Companies. *Entrepreneurial Executive*, 18, 17-28.
- Karcioğlu, R., Dızman, Ş. ve Kural B. (2018). Türkiye Muhasebe Standartları-Türkiye Finansal Raporlama Standartları ve Muhasebe Dersi Alan Öğrencilerin TMS/TFRS Farkındalığı. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6(70): 117-127.
- Katsikas, E. (2016). *Towards Integrated Reporting: Accounting Change in the Public Sector*. Cham: Springer.

- Kaya, H. (2015). Entegre Raporlama Sisteminin Ortaya Çıkış Sebepleri ve Şirketlere Sağlayacağı Faydalar. *Muhasebe ve Denetime Bakış*, 113-128.
- Khlif, H., Hussainey, K., & Achek, B. (2015). Ulusal Kültür Üzerinde Arasındaki İlişki Karlılık ve Kurumsal Sosyal ve Çevresel Açıklama: Bir Meta-Analiz. *Meditari Muhasebe Araştırmaları*, 23(3): 296-321.
- Kılıç, B. I. (2016). Entegre Raporlama ve Türkiye’deki Gelişmeler: Entegre Rapor Hazırlayan İşletmeler ve Bist Kurumsal Sürdürülebilirlik Endeksinde Yer Alan İşletmeler Açısından Bir İnceleme. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 20(1): 28- 64.
- Kolk, A. (2004) Decade of Sustainability Reporting: Developments and Significance. *International Journal of Sustainable Development*, 3(1): 51-64.
- Köroğlu, Ç. (2015). Türkiye Cumhuriyeti’nin İlanından Günümüze Kadar Muhasebe Denetimi Konusunda Yaşanan Gelişmeler. *Niğde Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 8(3): 31-44.
- Krzus, M. P. (2011). Integrated Reporting: If not now when?. *Irz, Heft 6*, 274.
- Küçükgergerli, N. (2017). *Şirket Değerlemesinde Yeni Bir Yaklaşım: Entegre Raporlama Endeksi*. İstanbul: Türkmen Kitabevi.
- Lorinc, J. (2012). *Zooming In*, *CMA Magazine*, July/August, 30-33
- Makiwane, T. S. & Padia, N. (2013). Evaluation of Corporate Integrated Reporting in South Africa Post King III Release South Africa-An Exploratory Enquiry. *Journal of Economic and Financial Sciences*, 6(2): 421-438.
- Maroun, W. (2019). Does External Assurance Contribute To Higher Quality Integrated Reports?. *Journal of Accounting and Public Policy*, 38(4): 1-23.
- Michael, P. K. (2011). Integrated Reporting: If not now when ?. *Heft*, 6, 274
- Mustata, R. V.; Mătiş, D. & Bonaci, C. G. (2012). Integrated Financial Reporting: From International Experiences To Perspectives At National Level. *Review of Business Research*, 12, 12(2): 145-150.

- Owen, G. (2013). Integrated Reporting: A Review of Developments and Their Implications For The Accounting Curriculum. *Accounting Education: an International Journal*, 22(4): 340-356.
- Örten, R., Kaval, H. ve Karapınar, A. (2012), *Türkiye Muhasebe- Finansal Raporlama Standartları Uygulama ve Yorumları*. 6. Baskı. Ankara: Gazi Kitapevi.
- Pallemarts, M. (1993). *International Law from Stockholm to Rio: Back to the Future?*. Greening International Law (Çev. Bülent Duru), Eartscan.
- Pedriini, M. (2007). Entelektüel Sermayede Beşeri Sermaye Birleşmeleri ve Sürdürülebilirlik Raporları. *Entelektüel Sermaye Dergisi*, 8(2): 346-366.
- Peker, A. (1983). *Yönetim Muhasebesi*. İstanbul: Filiz Matbaası.
- Polo, F. C., Vázquez, D. & Gallardo, S. (2008). Information Within the Intellectual Capital Report, *Journal of International Management* 14, 353–363.
- Reilly, F. K. & Brown, K. C. (2012). *Investment Analsıs& Portfolio Management*. 10. The.ed. Printed in the United States of America.
- Rensburg, R. & Botha, E. (2014). Is Integrated Reporting The Silver Bullet of Financial Communication? A Stakeholder Perspective From South Africa. *Public Relations Review*, 40(2), 144-152.
- Roth, H. P. (2014). Is Integrated Reporting In The Future?, *CPA Journal*, 62-67
- Roychowdhury, S., Shroff, N. & Verdi, R.S. (2019). The Effect of Financial Reporting and Disclosure on Corporate İvestment: A Review. *Journal of Accounting and Economics*, 1-27.
- Serafeim, G. (2015). Integrated Reporting and Investor Clientele. *Journal of Applied Corporate Finance*, 27(2): 34-51.
- Sevilengül, O. (2016). *Genel Muhasebe*. 18.Baskı, Ankara: Gazi Kitabevi.
- Sezer, Ö. (2007). Küresel Konferanslar ve Çevre Sorunları: Çevre Kalkınma ve Etik Açısından Eleştirel Bir Değerlendirme. *Uluslararası Asya ve Kuzey Afrika Çalışmaları Kongresi*, (ICANAS 38) 10-15 Eylül 2007 Ankara.
- Simnett, R., Vanstraelen, A. & Chua, W. F. (2009). Assurance on Sustainability Reports: An İnternational Comparison. *Account. Rev.* 84, 937–967.

- Solomon, J. & Maroun, W. (2012). Integrated Reporting: The Influence of King III on Social, Ethical and Environmental Reporting. *The Association of Chartered Certified Accountants (ACCA)*, 1-56.
- Stent, W. & Dowler, T., (2015). Early Assessments of The Gap Between Integrated Reporting and Current Corporate Reporting. *Meditari Account.* 23(1): 92–117.
- Sulkowski, A. & Waddock, S. (2013). Beyond Sustainability Reporting: Integrated Reporting is practiced, required & more would be better. University of St. Thomas Law Journal. 10(4): 1060-1085.
- Süer, A. Z. (2004). *Muhasebe Mesleğinde Enron Vak'ası ve Getirdikleri*. İSMMMÖ.
- Tarakçıoğlu, A. (2016). Entegre Raporlama ve Sürdürülebilirlik Muhasebesi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(25): 47-64.
- Thompson, P. & Zakaria, Z. (2004). Corporate Social Responsibility Reporting in Malaysia. *The Journal of Corporate Citizenship Spring*, 13: 125- 136.
- TMSK Kavramsal Çerçevesi*, par. 26; SPK Tebliği Seri: XI, No: 25, mad. 19.
- Toroslul, M. V. (1999). *Uygulamalı Dış Ticaret İşlemleri ve Muhasebe*. 2.Baskı. İstanbul: Beta Yayıncılık.
- Uluslan, H. (2009). Çevresel Raporlama Rehberleri ve İşletme Çevresel Raporlarında Açıklanması Gereken Bilgiler. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 14(2): 181-206.
- Ülker, Z. (2016). *Entegre raporlama: Bir sürdürülebilirlik raporunun uluslararası entegre raporlama çerçevesi içerik öğeleri açısından incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Manisa.
- Villiers, C. J. De & Lubbe, D.S. (2001). Industry Differences In Respect Of Corporate Environmental Reporting In South Africa: A Research Note. *Meditari Accountancy Research*, 9(1): 81-91.
- Weber, R. P. (1990). *Basic Content Analysis*, 2nd ed. Newbury Park, CA.

- Wheeler, D. & Davies, R. (2008). İtibar Kazanmak: Kurumsal Yönetim İçin Paydaş Yaklaşımları Geliştirmek, Çev. Duygu Yalçın, *Sosyal Bilimler Dergisi*, (1), 179-200.
- Yılmaz, N. D. (2016). *Entegre raporlamanın yatırımcılar açısından analizi ve entegre yatırım analizi algoritması* (Yüksek Lisans Tezi). Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.
- Yükçü, S. ve Kaplanoglu, E. (2016). Sürdürülebilir Kalkınmada Finansal Olmayan Raporlamanın Önemi. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 18(1): 63-101.
- Yüksel, F. (2017). *Entegre Raporlama Finansal ve Finansal Olmayan Bilgilerin Entegrasyonu*. Bursa: Ekin Yayınevi.

Elektronik Kaynaklar

- Berksoy, B. (2018). Çimsa Entegre Raporlama Örneği. *Sürdürülebilirlik ve Entegre Raporlama Metodolojisinin Sektörel Bazda Karşılaştırmalı Değerlendirilmesi*, <https://acikerisim.isikun.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/11729/1359/Burcu%20Berksoy.pdf?sequence=1&isAllowed=y>, (10.08.2019).
- Consultation Draft of The International <IR> Framework. (2013). <http://integratedreporting.org/wp-content/uploads/2013/03/Consultation-Draft-of-the-InternationalIRFramework.pdf>, (10.05.2019).
- Çayır, M. Y. ve Sarıtaş, T. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/396552>, (19.07.2019).
- Çelik, O. (2014). *Muhasebe ve Finansal Raporlama, SPL Sermaye Piyasası Lisanslama ve Sicil Eğitim Kuruluşu Lisanslama Sınavları Çalışma Kitabı* <http://www.spl.com.tr/Upload/files/1016.pdf> (01.08.2019).
- Eastes, J. & Margolis, J. (2013). *Why we need Integrated Reporting*. <http://integratedreporting.org/wpcontent/uploads/2011/03/IIRCNewsletterDec2010.pdf>, (22.10.2019).
- Eccles, R. G. & Serafeim, G. (2014). *Corporate and Integrated Reporting: A Functional Perspective*. Harvard Business School, <http://www.hbs.edu/faculty/>

Publication%20Files/14-094_30b9b0a2-4acb-47ec-bddc-8c1d810e3cde.pdf,
(08.05.2019).

EY, “Integrated Reporting: Elevating Value”. 2014. [http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/EY-Integrated-reporting/\\$FILE/EYIntegratedreporting.pdf](http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/EY-Integrated-reporting/$FILE/EYIntegratedreporting.pdf),
(10.03.2019).

Henning Drager: <http://integratedreporting.org/wp-content/uploads/> (03.08.2019).

Henning Drager: <http://integratedreporting.org/wp-content/uploads/> (03.08.2019).

<http://www.johnelkington.com>, (10.10.2019).

<http://notoku.com/finansal-analizin-onemi-ve-kullanilicilari>, (03.08.2019).

<http://www.accountingcoach.com>, (14.06.2019).

<http://www.oceantomo.com/intangible-asset-market-value-study/> (15.08.2019).

<http://www.rchive.ismmmo.org.tr/docs/yayinlar/kitaplar/99>, (10.10.2019).

<http://www.simplified.com>, (05.10.2019).

<http://www.universalis.fr/encyclopedie/comptabilite-analyse-financiere>, (10.05.2019).

IASB (International Accounting Standards Board) Discussion Paper (2005).
Measurement Basesfor Financial Accounting- Measurement on Initial
Recognition Prepared by Staff of the Canadian Accounting Standards Board.
[http://www.iasb.org/NR/rdonlyres/E1A542DB-3A19-47AC-B995-FCFA
044F3EC/0/MeasurementBasesforFinancialAccountingDPfullversion.pdf](http://www.iasb.org/NR/rdonlyres/E1A542DB-3A19-47AC-B995-FCFA044F3EC/0/MeasurementBasesforFinancialAccountingDPfullversion.pdf).
(03.06.2019).

KPMG, (2015). *Survey of Integrated Report in Japan 2014*. <https://home.kpmg/content/dam/kpmg/pdf/2015/09/integrated-reporting20150628e.pdf> (13.04.2019).

KPMG, (2016). *Survey of Integrated Report in Japan 2015*. <https://assets.kpmg/content/dam/kpmg/pdf/2016/05/jp-en-integrated-reporting20160426.pdf>
(13.04.2019).

KPMG, (2017). *Survey of Integrated Report in Japan 2016*. <https://assets.kpmg/content/dam/kpmg/xx/pdf/2017/06/survey-of-integratedreports-in-japan-2016.pdf> (Erişim: 14.04.2018)

- Lan 2012 Financial Statements. *AII Journal*. <http://www.aaii.com/journal/article/introduction-to-financial-statement-analysis#comments> (30.05.2019).
- Maverick, J.B. (2015), *Corporate Finance - Cash Flow and NPV Applications*. Applications. By Investopedia. 11-15. <http://www.investopedia.com/exam-guide/cfa-level-1/corporate-finance/cash-flow-npv-net-present-value-applications.asp> (26.02.2019).
- PWC, (2013). *A Benchmark Study of Swedish Large Cap Companies' Reporting 2012*. <https://www.yumpu.com/en/document/read/40679626/a-benchmarkstudy-of-swedish-large-cap-companies-pwc> (18.08.2019).
- PWC, (2014a). *Integrated Reporting: Spanish Companies Show Progress But Still Lag Behind Some of their European*, <http://www.pwc.com/gx/en/auditservices/corporatereporting/publications/word-watch/articles/spain-integratedreporting-ibex35.jhtml> (21.03.2019).
- PWC, (2014b). *Integrated Reporting in Germany: The DAX 30 Benchmark Survey*. <https://www.pwc.de/de/rechnungslegung/assets/studie-integrated-reporting-2015.pdf> (14.03.2019).
- The concept of 'capital' in Integrated Reporting, (2013), Ernst & Young. [http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/ey-capital-in-integrated-reporting/\\$FILE/ey-capital-in-integrated-reporting.pdf](http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/ey-capital-in-integrated-reporting/$FILE/ey-capital-in-integrated-reporting.pdf), (18.04.2019).
- TİGEM, www.tigem.gov.tr, (14.08.2019).
- Wheelock, A., Haney, W. & Bebell, D. (2000). *What can student drawings tell us about high-stakes testing in Massachusetts?* TCRecord.org. Available: <http://www.tcrecord.org/Content.asp?ContentID=134>, (10.05.2019).

DİZİN

-Ç-

Çimsa Çimento, x, xi, 57, 58, 60, 61,
62, 63, 64, 65, 66, 68, 69, 70, 71, 74,
75, 76, 78, 79, 81, 82, 84, 85, 86, 87,
88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 98

-D-

Doğal, 27, 41, 44, 51, 73, 78, 79, 85
Dönemsellik, vii, 13

-E-

Entegre, iv, v, viii, ix, x, xi, xii, xiii, 2,
18, 20, 21, 23, 24, 27, 30, 31, 32, 33,
34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43,
44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53,
55, 56, 57, 58, 60, 61, 62, 63, 64, 65,
66, 67, 69, 70, 71, 72, 74, 75, 76, 78,
79, 80, 81, 82, 84, 85, 86, 87, 88, 89,
90, 91, 92, 93, 94, 96, 98, 100, 101,
102, 103, 104, 105, 107

-F-

Finansal, v, ix, x, xii, 2, 4, 5, 10, 11, 15,
23, 27, 31, 45, 50, 51, 52, 63, 65, 67,
72, 73, 78, 79, 83, 85, 87, 94, 96, 100,
101, 104, 105
Finansal rapor, 2, 4, 10, 11, 15, 31, 50

-K-

Kişilik, vii, 12

-M-

Muhasebe, v, vii, xiii, 1, 5, 8, 9, 10, 11,
14, 15, 91, 100, 101, 104, 105, 106,
107

-N-

Netleştirme, vii, 9, 10

-Ö-

Önemlilik, vii, viii, ix, xi, xii, 9, 15, 37,
82, 83, 84, 85, 86, 95

-P-

Para, 13, 70, 75, 76

-S-

Sosyal, iii, v, vii, viii, ix, 11, 12, 17, 27,
41, 43, 51, 63, 65, 67, 69, 73, 78, 79,
85, 100, 104, 107

-Z-

Zamanlılık, vii, 9, 11

